



ЯК «ЗВЯЗДА» ПІСАЛА ПРА З ЛІПЕНЯ

4



У МУЗЫЧНЫМ ТЭАТРЫ «ЗАБІЛІ» КУПАЛУ

9



Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове



30  
ЧРВЕНЯ  
2018 г.  
СУБОТА  
№ 124 (28740)

# ЗВЯЗДА

## ІДЗІЦЕ І ГЛЯДЗІЦЕ

Ёсць боль, які не мае часавых і фізічных межаў. Перадаецца праз пакаленні. Нагадае пра памылкі, які апякаюць сваёй маштабнасцю і бесчалавечнасцю. Раха вайны, якое Беларусь дагэтуль адчувае, у сучасных геапалітычных умовах, на жаль, не так востра чуецца па ўсім свеце, а востра напружанне паміж краінамі і іх аб'яднаннямі — выразна. Адным з месцаў, дзе водгук Другой сусветнай вайны «звініць», з'яўляецца былы лагер смерці «Трасцянец», што пад Мінскам. Учора Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка разам з федэральнымі прэзідэнтамі Германіі і Аўстрыі Франкам-Вальтэрам Штайнмаерам і Аляксандрам Ван дэр Беленам наведаў гэты мемарыяльны комплекс, дзе адбыўся мітынг-рэквіем, прысвечаны памяці ахвяр нацызму. Гэта чацвёрты па колькасці загінулых нацысцкіх лагер смерці ў Еўропе.

Кіраўнікі дзяржаў па дарозе да мемарыяльнага комплексу «Благаўшчына» прайшлі міма архітэктурна-скульптурных збудаванняў. Яны сімвалізуюць вагоны, у якіх прывозілі людзей у канцлагер. У іх вокнах можна пабачыць запаленыя лампады і кветкі. Ганна Аксёнава, галоўны архітэктар праекта, расказвае, што перш, чым пачаць работу, тут былі праведзены комплексныя навуковыя пошукі. З іх дапамогай стала зразумела, дзе менавіта знаходзіцца магіла. Былі вывучаны і друкаваныя матэрыялы.

«Нам давалося некалькі разоў перарабіць праект, каб найбольш дакладна вызначыць месцазнаходжанне магіл. Вяліжкі сады, у Благаўшчыну, дзе раней усё было парослае травой, нават ямы было складана распазнаць. Калі пачаліся работы, мы задумаліся: як лепей аформіць два асноўныя пахаванні. Вырашылі не ставіць гранітныя бары вакол магіл, а тактычна абысці іх стальнымі лістамі. Яны адлюстроўваюць неба, рэчаіснасць

і аб'ядноўваюць тое, што было ў той перыяд часу, з тым, што адбываецца зараз. Загінулыя тут людзі маглі б бачыць зараз тое, што мы бачым цяпер», — раскрывае ідэю помніка архітэктар праекта.

Мітынг-рэквіем распачаў кіраўнік беларускай дзяржавы: «Боль памяці аб страшных падзеях Другой сусветнай вайны сабрала нас сёння разам. Я гляджу ў гэты імпрывізаваны залу: мы як адна сям'я. Лічу, што гэты галоўны сімвал нашай сённяшняй сутрэчы. Мы — прадстаўнікі розных народаў, веравызнанняў, жыхары розных дзяржаў, палітыкі і грамадскія дзеячы — знаходзімся тут, таму што памятаем трагічныя ўрокі агульнай гісторыі. Ведаем, як абязсцэніла чалавечнае жыццё ідэалогія нацызму, што перавярнула свет злачынствамі, якім няма роўных па сваёй жорсткасці».

На думку беларускага лідара, самай неспасцігальнай з'явай Другой сусветнай вайны сталі лагеры смерці. На тэрыторыі адна-

го з іх, аднаго з самых буйных па колькасці ахвяр, і адкрываецца новы мемарыяльны аб'ект. Тут дарогай смерці накіравана было прайсці ў Бэрліна, Брэмена, Вены, Дортмунда, Прагі і іншых еўрапейскіх гарадоў. Тут жа спачывае прах і беларускага мірнага насельніцтва, падпольшчыкаў і савецкіх ваеннапалонных, якія былі знішчаны.

«У нашых архітэктараў атрымалася ўвасобіць у мемарыяле тонкую мяжу паміж жыццём і смерцю, пераступаючы якую жыць чалавек ператвараецца ў прыгарашчы пошпелу, — лічыць Аляксандр Лукашэнка. — Немагчыма змірыцца з тым, што такое адбывалася на беларускай зямлі. Аднак гэта было. І гэта не наша стварэнне, не беларусаў. І таму гэта выглядае яшчэ больш трагічным для нашай краіны, для беларускага народа».

Маючы ўнікальную магчымасць ведаць праўду той вайны з расказаў відэаочкаў, галоўнае, што мы павінны зрабіць — захаваць яе, не дапусціць адраджэння страшнага мінулага, упэўнены Прэзідэнт Беларусі. Бо гісторыя жорсткім чынам паказала, што нельга ігнараваць зло, нават існуючае на стадыі ідэі. Яго трансфармацыя ў рэальную пагрозу — пытанне часу.

Кіраўнік беларускай дзяржавы выказаў шчырыя словы падзякі прысутным прэзідэнтам, палітыкам і грамадскім дзеячам, прадстаўнікам рэлігійных арганізацый, кіраўніцтву і жыхарам еўрапейскіх гарадоў, усім неабаяковым людзям, агульным намаганям іх захаваць і працягнуць заставіць памяць аб ахвярах «Трасцянца». Беларускі лідар заклікаў падтрымаць ініцыятыву беларускага боку па стварэнні электроннай кнігі памяці «Трасцянец». Аляксандр Лукашэнка звярнуўся да сваякоў загінулых, вучоных, усіх, хто неабаяковы: «Давайце разам напішам гісторыю лёсаў забітых і пахаваных тут людзей».

Прэзідэнт Беларусі канстатаваў, што пасляваеннае ўладкаванне свету на многія дзесяцігоддзі гарантавала баланс бяспекі і міру на кантыненте. І падавалася, што ўрокі Другой сусветнай вайны, агульныя для ўсіх, назаўжды засвоены чалавецтвам. «Але сёння мы бачым, што мінулае нас не пакідае. Многія не прызнаюць дзяржаўных межаў. Сусветная супольнасць зноў сутыкаецца з «дэманамі нецярпімасці», якія распалююць і навісіць і правакуюць гвалт», — лічыць кіраўнік беларускай дзяржавы.

Таму Беларусь пераканана ў неабходнасці пачаць новы маштабны міжнародны дыялог, накіраваны на пераадоленне ўсіх супярэчнасцяў, дэфіцыту якага выразна адчуваецца ў сённяшніх геапалітычных адносінах. Толькі праз давер, павагу і адкрытую, шчырую размову можна прыйсці да рэальнага ўмацавання міжнароднай бяспекі, супольна супрацьстаяць варажасці, нянавісці і фанатызму, забяспечыць наступным пакаленням шчасліваю будучыню.

«І няважна, дзе адбудзецца гэты дыялог. І нават няважна, у межах якой арганізацыі — якая дзейнічае ці ў наноў створанай намі — адбудзецца гэты дыялог. Бо ён нам вельмі патрэбны. І ўсе мы гэта разумеем», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Мы адчуваем холад ужо не халоднай вайны. Нам трэба спыніцца. І тое, што мы сёння пра гэта кажам, — залог таго, што мы навучыліся засвойваць урокі з гісторыі. Ніколі больш не павінна паўтарыцца ў свеце трагедыя, якая паставіла пад пагрозу існаванне чалавецтва».

У ходзе выступлення на мітынг-рэквіеме Прэзідэнт Беларусі аб'явіў хвіліну маўчання. Пра важнасць таго, каб памятаць урокі гісторыі, гаварылі прэзідэнты Германіі і Аўстрыі, было агучана пасланне Прэзідэнта Польшчы Анджэя Дуды. Асабліва эмацыйнальным атрымалася выступленне кіраўніка Германіі, які гэтага адзін з найбольш моцных фільмаў пра падзеі Другой сусветнай «Ідзі і глядзі» (зняты на кінастудыі «Беларусьфільм» Элемам Клімавым па сцэнарыі Алеся Адамовіча). Ён прыкладна з такім жа лозунгам — па назве кінастужкі — заклікаў ставіцца да памылкаў тых часоў, як бы складана гэта ні было. Памятаць пра іх і ніколі не паўтараць.

З Германіі, дарэчы, прыехала даволі вялікая дэлегацыя. Напрыклад, Ігар Шкляр, член прадстаўніцтва сінадальнай супольнасці Кельна, сам беларус, таму не мог не скарыстацца магчымасцю наведаць Радзіму. «Мая задача — пасля ў Кельне расказаць пра тое, як тут, на Беларусі, клопацца пра памяць аб вайне, пра гісторыю. Тое, што тут робіцца, звышзаштоўнае. Бо чалавек без гісторыі, з аднымі інстынктамі, — жывёла, не больш», — лічыць ён.



Увогуле сустрэча аб'яднала прадстаўнікоў самых розных канфесій. Арцыбіскуп Рымска-каталіцкай царквы на Беларусі Тадэвуш Кандрусевіч, Мітрапаліт Мінска-Магілёўскай, лічыць, што кожная вайна — гэта бяда, якая не дзеліць людзей па веравызнанні, нацыянальнасці, палітычных поглядах. І тое, што адкрываецца мемарыяльны комплекс, сведчыць аб нашай памяці пра памылкі мінулых гадоў. «Памятаем не для таго, каб скажам, раны, якія загаліліся, пасыпаць соллю, але каб памятаць сваю гісторыю — маці-настаўніцу, — кажа мітрапаліт. — Гэта яна мусіць перасцерагчы чалавецтва, каб такога болей ніколі не было».

Але больш за ўсё аптымізму выклікаюць тыя, хто прайшоў жахі вайны і пры гэтым не згубіў жыццёлюбства. Валянціну Талкачову, які дзіцем перажыў канцлагер і нямецкі палон, зараз 79 гадоў, а ён працягвае займацца з імowym плаваннем, выкладаў, пісаў кнігі, ладзіў бізнес. І ў сваім узросце жартуе, што плануе пражыць 150 гадоў: за сябе і за свайго бацьку, якога даўно не стала... «А ўнукам пра тыя жахі, што мы прайшлі ў канцлагерах разам з маці, лепей не ведаць. Што пужаць? Можна, калі падрастуць... Галоўнае, каб таў страшна памылка, якая абярнулася такімі стратамі, больш ніколі не паўтарылася».

Вераніка ПУСТАВІТ.



Фота: БелТА.



Фота: Аляксандр Клімушка.

## ЗАКОНЫ НА ПЕРСПЕКТЫВУ

Выступленне старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь М. У. Мясніковіча на закрыцці чацвёртай сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання

Паважаныя члены Савета Рэспублікі!  
Паважаныя запрошаныя!

Сёння завяршаецца чацвёртая сесія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. У ходзе пасяджэнняў сесіі Савет Рэспублікі прыняў да ведама тры дэкрэты Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — № 1, № 8 і № 2: аб садзейнічання занятасці насельніцтва, аб развіцці лічбавай эканомікі і аб змяненні Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Ухвалена 38 праектаў законаў. У адобраных законапраектах рэалізаваны ініцыятывы Савета Рэспублікі, а іх на працягу шостага склікання было каля 70.

Хачу спыніцца на праекце Закона Рэспублікі Беларусь «Аб нарматыўных прававых актах» — «заcone аб законах», дзе рэалізаваны прапановы Савета Рэспублікі, Палаты прадстаўнікоў, НЦЗПД, навізна якіх заключаецца ў замацаванні больш высокага ўзроўню прававога рэгулявання сферы нарматворчасці ў параўнанні з дзеючай сёння сістэмай. Прадугледжаны палажэнні датычна прагназавання наступстваў прыняцця нарматыўных прававых актаў, ацэнкі рэгулюючага ўздзеяння на ўмовы гаспадарчай дзейнасці. Законапраект таксама змяшчае нормы аб падрыхтоўцы нарматыўных прававых



актаў — «пакетнага прынцыпу», што вельмі важна, паколькі істотна аблягчаецца работа суб'ектаў падпрямальніцкай дзейнасці.

Працягвалася работа над праектам Закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб аўтарскім праве і сумежных правах». Гэта першая заканадаўчая ініцыятыва ў дзейнасці Савета Рэспублікі.

Паважаныя калегі!  
Выступалі 24 красавіка 2018 года са штогадовым Пасланнем беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу, Прэзідэнт краіны прадставіў разгорнутую праграму дзеянняў. Мы разглядаем яе як галоўны арыенцір у нашай заканадаўчай дзейнасці.

СТАР. 2

## РАШЭННІ, ПРАДЫКТАВАННЯ ЧАСАМ

Выступленне старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь У. П. Андрэйчанкі на закрыцці чацвёртай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання

Паважаныя дэпутаты і запрошаныя!

Чацвёртая сесія Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання завяршае сваю работу. Асноўным прырыятэтам для дэпутатскага корпуса ў гэты перыяд стала вырашэнне задач, пастаўленых кіраўніком дзяржавы ў яго Пасланні беларускаму народу і парламенту. Час не стаіць на месцы, і важна яго не ўпусціць, каб замацаваць усё тэа пазітыўныя змены, якія намеціліся ў эканоміцы, выканаць плячэдавую праграму і вывесці краіну на апераджальныя тэмпы росту.

З улікам гэтых патрабаванняў на сесіі быў прыняты шэраг сістэмных заканадаўчых мер па развіцці фінансава-кредытнай і інвестыцыйнай палітыкі, галін рэальнага сектара і сацыяльнай сферы, умацаванні нацыянальнай бяспекі, законнасці і правапарадку.

Камфортныя і прадказальныя ўмовы вядзення бізнесу павінны стаць нацыянальным брандам. Гэтым тэзісам кіраваліся дэпутаты пры карэктаруцыі Банкаўскага кодэкса, удасканаленні механізмаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства, павышэнні празрыстасці дзяржаўна-прыватнага партнёрства, павышэнні празрыстасці дзяржаўна-прыватнага партнёрства, павышэнні празрыстасці дзяржаўна-прыватнага партнёрства, павышэнні празрыстасці дзяржаўна-прыватнага партнёрства.



У адпаведнасці з устаноўкамі Прэзідэнта краіны па развіцці падпрямальніцтва праводзіцца сур'ёзная работа па дэкрыміналізацыі эканамічнага заканадаўства. Стала больш магчымасцю для вядзення бізнесу ў лясной гаспадарцы і дарожна-транспартнай дзейнасці. Прававое афармленне атрымала такая інавацыйная сфера, як беспілотная авіяцыя.

Зроблены першы крок да ўкаранення ў Беларусь вытворчасці арганічнай прадукцыі. Гэты перспектыву кірунак сельскагаспадарчай галіны можа дапамагчы аграрыям асвоіць новыя нішы на сусветным рынку, павялічыць колькасць рабочых месцаў у дзяржаўных і падштурхнуць прыватную ініцыятыву.

СТАР. 2

## ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦА

### ПАДЧАС НАПАДУ НА РЕДАКЦЫЮ У АНАПІЛІСЕ ЗАГІНУЛА ПЯЦЕРА ЖУРНАЛІСТАЎ

Усе забітыя ў рэдакцыі мясцовай The Capital Gazette, якая знаходзіцца ў амерыканскім Анапалісе (штат Мэрыленд), — журналісты. Пра гэта паведаміў прадстаўнік паліцыі акругі. Напярэдадні стала вядома аб тым, што рэдакцыю расстраляў з драбавіка жыхар штата Мэрыленд Джэрад Уорэн Рамас. У 2012 годзе ён абвінаваціў выданне ў паклёпе, але суд адмовіўся разглядаць яго скаргу. Начальнік паліцыі Біл Крамфр заявіў, што «ўстаноўлена, што зламыснік выкарыстаў у памяшканні выдання дымавыя шашкі. Гэты чалавек рыхтываўся да нападу». Рэдакцыя The Capital Gazette, як паведамляецца, незадоўга да трагедыі атрымлівала пагрозы праз сацыяльныя сеткі. Пасля таго, што адбылося, паліцыя Нью-Ёрка ўзмацніла ахову рэдакцый буйных сродкаў масавай інфармацыі.



### САМІТ ЕС ДАСЯГНУЎ ПАГАДНЕННЯ ПА ПЫТАННЯХ МІГРАЦЫ

Кіраўнікі дзяржаў і ўрадаў 28 краін Еўрасаюза дасягнулі пагаднення па міграцыйным крызісе. Аб гэтым па выніках амаль 15-гадзінных перагавораў на саміце ў Бруселі паведаміў прэм'ер-міністр Люксембурга Ксаўе Бэтэль. «Здэлака па міграцыі дасягнута», — сказаў ён. Лідары краін ЕС дамовіліся рэфармаваць Дублінскі дагавор аб раз-

меркаванні мігрантаў. Дзяржавы Еўрасаюза будуць рассяляць бежанцаў добраахвотна. Гэтую інфармацыю пацвердзіў кіраўнік Еўрасавета Дональд Туск. «Лідары 28 краін узгаднілі выніковы дакумент, у тым ліку па міграцыі», — адзначыў ён. Вінаватым у зацягнутай дыскусіі стаў прэм'ер-міністр Італіі Джузэпэ Контэ, які праз некалькі гадзін заблакаваў выніковы дакумент саміту з-за рознагалоссяў па гэтай праблеме. Раней гэтая краіна падрыхтавала і прадставіла ўласны дакумент пад назвай «Шматузручневая еўрапейская стратэгія». Сярод галоўных патрабаванняў — перагляд Дублінскага пагаднення, згодна з якім адказнасць за прыём мігрантаў кладзецца на краіну прыбыцця. Акрамя таго, Рым прапаноўваў прымусова ўсталяваць квоты прыёму мігрантаў для членаў ЕС. Краінам, якія адмовіліся ад такіх квот, павінна быць скарочана мэтавае фінансаванне з бюджэту Еўрасаюза, настойвала Італія.

### ТРАМП ПРАПАНАВАЎ МАКРОНУ ВЫВЕСЦІ ФРАНЦЫЮ З ЕЎРАСАЮЗА

Прэзідэнт ЗША Дональд Трамп прапаноўваў французскаму лідару Эмануэлю Макрону выгадную двухбаковую гандлёвую здзелку наўзамен выхаду Францыі са складу Еўрасаюза. Пра гэта паведаміла The Washington Post са спасылкай на еўрапейскіх службовых асоб. Па іх даных, гэта адбылося падчас візіту Макрона ў ЗША ў канцы красавіка — падчас прыватнай гутаркі двух прэзідэнтаў у Белым доме, калі яны абмяркоўвалі пытанні гандлю. У нейкі момант амерыканскі лідар спытаў французскага калегу: «Чаму б вам не пакінуць ЕС?» У сваю чаргу Макрон прапанаваў французскаму лідару гандлёвую здзелку на ўмовах, чым з Еўрасаюзам у цэлым. Белы дом адмовіўся каментываць дадзены інфармацыю, не адмаўляючы яе. Раней у чэрвені партал Axios пісаў, што падчас гэтай жа гутаркі ў Белым доме Трамп заявіў Макрону, што Еўрасаюз у гандлёвай сферы «горшы за Кітай».

## ФЭСТ

### ВЯЛІКАЕ КУПАЛЬСКАЕ СВЯТА Ё СТЫЛІ «МАЛОЙ РАДЗІМЫ»

Увага! Да любімага народнага рэспубліканскага фестывалю «Купалле» ў Александрый застаецца роўна тыдзень

Яно адбудзецца восьмы раз на вядомым маляўнічым месцы — на беразе Дняпра, па баках якога стаяць адзін на супраць аднаго два прыгожыя аграгарадкі Александрый і Копысь, мяжуюць дзве вобласці — Магілёўская і Віцебская. Купальскі фест пройдзе сёлета з яшчэ большым размахам, плошчы яго пляцоўкі пашырацца аж у паўтара раза. Сёння на месцы будучага свята штодзённа шчырую каля 30 чалавек і некалькі адзінак тэхнікі. Тут па чарзе працавалі і працягваюць наводзіць марафет прадпрыемствы Шклоўскага раёна і Магілёва. Ужо выкладзена пліткай пляцоўка для будучай сцэны і партэра, зроблены сцяжынікі, будзеца агароджа. Старшыня Александрыйскага сельсавета Мікалай Стаякоў штодзённа кантралюе працэс. Сёлета ўсе падзеі гэтага мерапрыемства будуць прасякнуты матывамі малой радзімы. Акунуцца з галавой у тэму дапаможа наша сведка Украіна, якая будзе прадстаўлена на свяце ў поўным росквіце — і сваімі майстрамі, і артыстамі, і нашумелым «Сарочынскім кірмашом». Ужо сёння прыязджаюць украінскія спецыялісты і пачынаюць маніраваць складанае абсталяванне для правядзення відовішчых шоу. Так што гуляненне павінна атрымацца шыкоўнае.



Фота: БелТА.

СТАР. 3

# 2 НАДЗЁННАЕ ПАМЯЦЬ, АГУЛЬНАЯ ДЛЯ ЁСІХ

Пасля мітыngu-рэўкімае, які прайшоў на тэрыторыі былога лагера смерці «Трасцянец», у Палацы Незалежнасці адбыліся двухбаковыя сустрэчы Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі з кіраўнікамі Аўстрыі і Германіі.

Падчас размовы з Федэральным прэзідэнтам Аўстрыі Аляксандрам Ван дэр Беленам беларускі лідар падкрэсліў, што яго краіна заўжды падтрымлівала нашу і адыграла значную ролю ў паляпшэнні адносін з Еўрасаюзам. Аляксандр Лукашэнка расказаў, што ў хуткім часе адбудзецца сустрэча з кіраўніцтвам Аўстрыі ў Вене, зараз ідзе падрыхтоўка да яе. «Мы заўжды рады бачыць вас, кіраўніцтва Аўстрыі ў Беларусі», — запэўніў Прэзідэнт.

У нашых дзяржаў ёсць шмат агульнага, асабліва ў праектах у эканамічным плане. «Я думаю, што ў сувязі з вашым візітам у Беларусь, нашымі міждзямааснымі кантактамі мы здольны пашырыць супрацоўніцтва паміж Аўстрыяй і Беларуссцю», — адзначыў кіраўнік беларускага дзяржавы.

«Ваша краіна адыгрывае значную ролю ва ўмацаванні бяспекі Еўропы. І мне б вельмі хацелася, каб восенню блыгучага года на Мінскай канферэнцыі па бяспецы ў нашым рэгіёне прысутнічалі вашы людзі, прадстаўнікі высокага ўзроўню», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Акрамя таго, ён запрасіў узяць удзел у другіх Еўрапейскіх гульнях, што адбудуцца ў 2019 годзе, аўстрыйскіх спартсменаў, а Прэзідэнта Аўстрыі — паглядзець на спарборніцтвы.

У сваю чаргу Аляксандр Ван дэр Белен падзякаваў за дружальны прыём. Ён быў здзіўлены, наколькі такое месца смутку, як «Трасцянец», выпала да нядаўняга часу з агульнаеўрапейскай памяці. Менавіта для Аўстрыі значнасьць гэтага мемарыяла вельмі высокая, падкрэсліў ён.

Аляксандр Лукашэнка падчас сустрэчы з Франкам-Вальтэрам Штайнмаерам, Федэральным прэзідэнтам Германіі, адзначыў, што яго візіт будзе мець станоўчы рэзананс. «Тым больш мы не першы раз у Мінску і ў гэтым палацы. Знакамітае «нармандская чацвэрка» — гэта ў тым ліку і наша дзеячціца. Было б няправільна не падзякаваць вам за той значны ўклад, які вы ўнеслі ў нармалізацыю адносін паміж Беларуссю і Еўрасаюзам. Мы за гэта вельмі ўдзячныя. Мы гэта памятаем. Тым больш усё, што мы казалі тады з Ангелай Меркель, тое, пра што яна мне казала, мы са свайго боку рэалізавалі цалкам», — адзначыў беларускі лідар і папрасіў па магчымасці перадаць канцлеру Германіі прывітанне ад усяго беларускага народа.

Франк-Вальтэр Штайнмаер паабяцаў выканаць гэту просьбу. У самога Федэральнага прэзідэнта Германіі, як ён прызнаўся, пра нашу краіну — самая лепшая ўспаміны. Ён згадаў тых гадыны, якія правёў ў Беларусі ў час, калі здарыўся «самы буйны крызіс на еўрапейскім кантынентце» (маецца на ўвазе канфлікт на Украіне, з нагоды якога збіралася ў Мінску «нармандская чацвэрка» ў 2015 годзе). Па яго словах, дакумент, які пасля доўгіх перагавораў быў распрацаваны, непарыўна звязаны з беларускай сталіцай. Ён спадзяецца, што сітуацыя на ўсходзе Украіны наладзіцца і бакі і надалей будуць прытрымлівацца мінскіх дамоўленасцяў.

**Вераніка ПУСТАВІТ.**

**Отказ от проведения аукционных торгов**  
Государственное предприятие «МГЦН» извещает об отказе от проведения 5 июля 2018 года торгов с условиями по продаже недвижимого имущества, принадлежащего ОАО «ГУМ» и расположенного по адресу: г. Минск, ул. Раковская, 32. Извещение о проведении торгов было опубликовано в газете «Звязда» 01.06.2018. Телефон для справок (017) 327-48-36. УНП 190398833

## ЗАКОНЫ НА ПЕРСПЕКТИВУ

**(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.)**

Прэзідэнт Савета Рэспублікі прыняў паставоу аб мерах па выкананні даручэнняў кіраўніка дзяржавы, агучаных у Пасланиі. Акрамя таго, ва ўрад накіраваны канкрэтныя прапановы па ўдасканаленні заканадаўства ў шэрагу галін. Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Кабякоў А. У. даў адпаведныя даручэнні. Кіраўнікі пастаянных камісій Савета Рэспублікі вядуць з міністэрствам сур'ёзную работу. Ужо сёння можна сказаць, што ініцыятывы Савета Рэспублікі ў асноўным падтрымліваюцца як канструктыўныя і своечасовыя.

Варта адзначыць персанальныя даручэнні кіраўніка дзяржавы Савету Рэспублікі — вывучыць і даць прапановы па пытаннях, што датычацца адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання нашай краіны. Мы сфарміравалі працоўную групу, якая распачала работу. Будзем удзячнай членам Савета Рэспублікі і ўсім грамадзянам краіны за прапановы і ідэі.

Значная роля ў пытаннях удасканалення рэгіянальнай палітыкі адводзіцца Савету па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання. Мы правялі некалькі семінараў-вучоб з новаабранымі старшынямі Саветаў дэпутатаў чатырох абласцей, у найбліжэйшы час плануем «куставое» мерапрыемства для прадстаўнікоў Мінскай і Віцебскай абласцей. Вельмі важна вучыць людзей працаваць у сучасных умовах над рашэннем складаных задач сацыяльна-эканамічнага развіцця рэгіёнаў. Асабліваю ўвагу ўдзяляем пытанням заняцасці насельніцтва, эфектыўнай арганізацыі дзейнасці пастаянных камісій, створаных у рэгіёнах у мэтах рэалізацыі Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 25 студзеня 2018 года № 1, кіраўнікамі якіх з'яўляюцца старшынні Саветаў дэпутатаў.

Высокі сена! Перад усімі галінамі ўлады пастаўлена мэтавая задача — забяспечыць у 2025 годзе ВУП краіны ў аб'ёме 100 млрд долараў ЗША. Парламент і ўрад павінны сфармаваць дзейснае і эфектыўнае заканадаўства, якое забяспечвае выкананне гэтай задачы. Справа вельмі складаная,

адказная, і гатовых рэагентаў пакуль няма. У якасці канструктыўнага кроку мяркую мэтазгодным прадугледзець двухгадовае, а не на адзін год планаванне праектнапраектнай дзейнасці, г. зн. на 2019—2020 гады. На наш погляд, такі падыход закладзе прававую аснову для падаваення ВУП да канца 2025 года. Будзем прасціць Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь падтрымаць гэту прапанову. Акрамя таго, ужо цяпер трэба напрацоўваць пералік законапраектаў да адпаведнага ўказа, каб дакумент можна было прыняць не ў канцы года, а раней.

Цяпер ва ўрадзе ідзе актыўная работа па пытаннях развіцця краіны ў 2019 годзе. Мяркую, што работу над пакетам прагнозных дакументаў і бюджэтам краіны варта таксама весці ў разліку на 2019—2020 гады — апошнія, а адпаведна, найбольш напружаныя, гады пяцігодкі.

Паважаныя члены Савета Рэспублікі!

Многія з Вас удзельнічалі ў «парламенцкім маніторынгу» работы малочлотававарных комплексаў, унеслі канкрэтныя прапановы па вырашэнні наспельных праблем. Я ўдзячны Вам за гэта.

Вельмі адказную задачу паставіў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь перад Саветам Рэспублікі — штоквартальная інфармаваць аб ходзе рашэння сістэмных праблем эканомікі і ўносіць прапановы па іх ліквідацыі. Разлічваю на вашу падтрымку як людзей даведчаных, неаб'якавых, якія ведаюць становішча спраў на месцах. Старшынні пастаянных камісій будуць працаваць з вамі.

Паважаныя калегі!

Намі прааналізавана заканадаўства, якое рэгламентуе пытанні ўзаемадзеяння парламента і Савета Міністраў, падрыхтаваны канкрэтныя прапановы па яго ўдасканаленні і накіраваны калегам у Палату прадстаўнікоў. Асноўная іх сутнасць — у больш актыўнай і зладжанай рабоце па праблемных пытаннях сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Мяркую, што гэта адпавядае патрабаванням кіраўніка дзяржавы па арганізацыі канструктыўнай дзейнасці ўсіх дзяржоргану ў інтарэсах нашай дзяржавы і народа.

■ Парламенцкі дзёнік

## Высокатэхналагічная медыцына становіцца больш даступнай

Запэўніў Нацыянальны сход віцэ-прэм'ер, які курыруе сацыяльную сферу

Намеснік прэм'ер-міністра Васіль Жарко выступіў перад дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў і членамі Савета Рэспублікі на сумесным пасяджэнні дзвюх палат беларускага парламента.

**Ахову здароўя — у «лічбу»**

Васіль Жарко ў сваёй справаздачы перад народнымі абраннікамі адзначыў, што высокатэхналагічная медыцынская дапамога атрымлівае ўсё больш шырокае распаўсюджанне ў рэгіёнах. Даступнейшымі становяцца аперацыі на адкрытым сэрцы, аорце, новаыя аперацыі ў нейрахірургіі, развіваецца клеткавая трансплантатыя.

«Павялічваюцца паказчыкі экспарту медыцынскіх паслуг. Па выніках 2017 года на іх зарабілі больш за \$43 млн. Дасягнутая дынаміка захоўваецца і сёлета. Па выніках работы ў першым квартале

## Каму патрэбна гарбарная сыравіна?

У Савец Рэспублікі ў дзень завяршэння вясновай сесіі разгледзелі дзевяць пытанняў, у тым ліку зацвердзілі справаздачы аб выкананні леташняга бюджэту і пазабюджэтных фондаў

Досыць негатыўную рэакцыю выклікала ў сенатары выступленне першага намесніка старшын дзяржаўнага канцэра «Беллегпрам» Вячаслава Мірусіна, які прадстаўляў Дэкрэт кіраўніка дзяржавы ад 20 чэрвеня 2018 года № 2, які ўносіць змяненні ў Дэкрэт № 6 ад 7 мая 2012 года. Апошні накіраваны на стымуляванне прадпрымальніцкай дзейнасці ў сярэдніх і малых гарадскіх пасяленнях і ў сельскай мясцовасці. Нова дакумент устанавілае абмежаванні на экспарт неапрацаваных скур буйных рагатых жывёл

Новую норму прадстаўнік канцэра растлумачыў мэтазгоднасцю перапрацоўкі ўсёй беларускай гарбарнай сыравіны на айчынных заводах. «Гарбарная сыравіна, гэтаксама як і лён, — гэта ўсе сыравінныя рэсурсы Рэспублікі Беларусь, неабходныя для вытворчасці тавараў лёгкай прамысловасці» (маецца на ўвазе, што іншай айчынай сыравіны для лёгкай прамысловасці краіны няма. — «Зв.»), — аргументаваў дакладчык пункт гледжання распрацоўшчыкў Дэкрэта. У сувязі з гэтым, а таксама па прычыне скарачэння пагаюла жывёл, абмежаванні на экспарт гарбарнай сыравіны былі ўстаноўлены у нашай краіне

ў бюджэце паступіла каля \$15 млн. Геаграфія экспарту накіравана на 120 краін свету. Шырока пастаўляюцца і беларускія лекавыя сродкі», — паведаміў Васіль Жарко.

Неабходным элементам пераўтварэння павінна стаць фарміраванне электроннай аховы здароўя, лічбчы віцэ-прэм'ер. «Сёння пры падтрымцы Сусветнага банка мы рэалізуем маштабны праект у гэтай сферы. Яго першымі вынікамі стане паўсюднае ўкараненне тэхналогіі «электронны рэцэпт» з наступным фармаміраваннем адзінай электроннай карты, асабістага электроннага кабінета пацыента», — растлумачыў ён.

Сёлета ўрад ставіць перад сабой задачу зрабіць яшчэ адзін перапарлік працоўных пенсій з улікам рознасцяў сярэдняй заробатнай платы па краіне і развіцця эканомікі, паведаміў Васіль Жарко.

З 1 верасня на старшай ступені школы з'явіцца працоўнае навучанне.

Да 1 верасня 2019 года будзе выдадзена 118 новых падручнікаў.

«Будзем рэалізоўваць мадэль «Універсітэт 3.0» — пераход ВУН на новы ўзровень, калі падчас адукацыйнай навуковай дзейнасці ўстановы адукацыі займаюцца камерцыялізацыяй вынікаў сваёй інтэлектуальнай працы», — расказаў Васіль Жарко.

У турыстычнай галіне, нягледзячы на поспехі, звязаныя з пашырэннем магчымасцяў бязвізавага рожыму, яшчэ ёсць нерэалізаваны патэнцыял, падкрэсліў віцэ-прэм'ер. Беларусь турыстычная павінна стаць цікавейшай для саміх беларусаў. На думку Васіля Жарко, неабходна накіраваць намаганні на дэманстрацыю ўнікальнасці прыроды краіны, культурна-гістарычнай спадчыны, традыцый і звычаяў. Таксама важна захаваць даступнасць турпаслуг для жыхароў краіны.

## Бізнесу палёгка, татам — водпуск

У Палаце прадстаўнікоў на апошнім пасяджэнні вясновай сесіі прынялі ў першым чытанні законапраекты, якія прадугледжваюць змякчэнне адказнасці па эканамічных злччынствах і ўвядзенне бацькаўскага водпуску.

Праект закона з папраўкамі аб змякчэнні крымінальнай адказнасці па некаторых эканамічных злччынствах пераводзіць чатыры саставы эканамічных злччынстваў у катаргорыю менш цяжкіх ці тых, што не ўяўляюць вялікай грамадскай небяспекі.

Папраўкі, якія датычацца наркатычных злччынстваў, прадугледжваюць зніжэнне ніжняй мяжы пакарэння з пляці да трох гадоў за незаконныя з мэтай збыту выраб, перапрацоўку, набыццё, захоўванне, перавозку або перасылку або незаконны збыт наркатыкаў і псіхатропаў. За тых ж самых дзеянняў, здзейсненых групай асоб або службовай асобай з выкарыстаннем сваіх службовых паўнамоцтваў, а таксама асобай, якая ўжо здзяйсняла падобныя прапарашэнні, прапануецца зменшыць мінімальны тэрмін зняволення з васьмі гадоў да шасці.

У Крымінальным кодэксе ў выпадку прыняцця дакумента з'явіцца новы артыкул, які прадугледжвае адказнасць за прапаганду самагубства.

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў таксама прынялі ў першым чытанні законапраект аб змене некаторых законаў краіны, якія прадугледжваюць увядзенне бацькаўскага водпуску. Плануецца, што бацьку будзе давацца водпуск па яго жаданні пры нараджэнні дзіцці ў сям'і. Ён будзе абмежаваны перыядам не большым за 14 календарных дзён. Водпуск будзе давацца па заяве бацькі на працягу шасці месяцаў пасля нараджэння дзіцця.

Акрамя таго, у Працоўны кодэкс можа быць уключана паняцце дыстанцыйнай працы з замацаваннем асаблівасцяў яе рэгулявання.

**Ілья КРЫЖЭВІЧ.**

## РАШЭННІ, ПРАДЫКТАВАНЫЯ ЧАСАМ

**(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.)**

Адначасова з вырашэннем задач па прававым забяспячэнні развіцця эканомікі на сесіі прыняты шэраг мер па ўмацаванні канстытуцыйных правоў і сацыяльных гарантыяў.

У прыватнасці, пашырана дзяржаўная падтрымка ў набыцці жылля ветэранам, інвалідам баявых дзеянняў і некаторым катаргорыям малазабеспечаных грамадзян. Працягваецца падрыхтоўка яшчэ цэлага комплексу прапановаў па ўдасканаленні жылёвых адносін. Новая рэдакцыя Жыллёвага кодэкса была вынесена на грамадскае абмеркаванне. І натуральна, што людзі будуць уважліва сачыць за ходам яго дапрацоўкі да другога чытання. Тое ж самае можна сказаць і пра змяненні, якія ўносяцца ў Працоўны кодэкс. Дакумент улічвае сучасныя тэндэнцыі на рынку працы і больш гнутка рэгулюе пытанні забяспячэння заняцасці. Таму работу над гэтым законапраектам трэба весці максімальна адкрыта.

Важнай умовай устойлівага развіцця любой краіны з'яўляецца захаванне сацыяльнай стабільнасці і грамадзянскай салідарнасці. На гэтым, у прыватнасці, і накіраваны карэктываў закона аб масавых мерапрыемствах і папраўкі, унесеныя ў заканадаўства аб СМІ. Мэта гэтай работы заключалася ў тым, каб надаць грамадскім дыскусіям больш канструктыўную, адказную і стваральную накіраванасць.

Гаворачы пра нашы задачы на найбліжэйшую перспектыву, трэба адзначыць, што сур'ёзна нарматыварная праца па стварэнні прыняцтова новага бізнес-клімату, па сутнасці, толькі пачынаецца. Гэта сфера і нашай адказнасці. Многач дзевяцца рабіць упершыню. Самае галоўнае, пры падрыхтоўцы гэтых дакументаў неабходна дабіцца, каб яны выразна адпавядалі духу і літары Дэкрэтаў кіраўніка дзяржавы.

З гэтых жа пазіцый трэба падыходзіць і да пытанняў фарміравання бюджэтна-падатковай палітыкі. Пэўная праца ў гэтым кірунку ўжо вядзецца, асабліва ў плане удасканалення Падатковага кодэкса. Але вельмі важна, каб фінансавыя інструменты, што ствараюцца, пра-стымулявалі менавіта тых галіны

і вытворчасці, якія здольны забяспечыць выбухны рост эканомікі і на гэтай аснове — павышэнне дабрабыту грамадзян. Любое пытанне сёння павінна разглядацца скрозь прызму эканамічнай мэтазгоднасці.

Галоўнымі прыярытэтамі ў галіне міжнароднага супрацоўніцтва для нас з'яўляюцца працоўнае вобраза Беларусі па сусветнай арэне як П-краіны, ідэі паглыблення эканамічнай інтэграцыі на кантыненте, падтрымка ініцыятывы аб перазаслуж хельсінскага працэсу на прынцыпах даверу і супрацоўніцтва.

У гэтых адносінах паказальныя вынікі праведзенага нядаўна візіту ў Беларусь высокай парламенцкай дэлегацыі Індыі. Індыя — краіна, ад якая ідэямі міру, зацікаўлена ва ўмацаванні інтэграцыйных сувязяў. Яна з'яўляецца прызнаным аўтарытэтам у галіне высокіх тэхналогіяў. Узаемная гатоўнасць працаваць за гэтымі і многімі іншымі кірункамі замацавана ў пагадненні аб супрацоўніцтве, падпісаным у рамках візіту.

Актуальныя пытанні ўзаемадзеяння абмяркоўваліся і падчас нашых сустрэч з парламенцкімі дэлегацыямі Балгарыі, Вялікабрытаніі, Узбекістана, Францыі і Чэхіі, а таксама падчас перагавораў з кіраўнікамі зменшаных палітычных ведамстваў Манголіі, Румыніі і Эквадора.

Найважнейшым кірункам для нас застаецца еўразійская інтэграцыя. Вядушную ролю ў яе развіцці адыгрывае стратэгічнае супрацоўніцтва з дзяржавамі СНД, перш за ўсё з Расійскай Федэрацыяй. І тут трэба адзначыць некаторы прагрэс, які на сённяшні момант Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі.

Наша ўзаемадзеянне стала больш канструктыўным. Мы сапра-родзіліся менавіта на тых пытаннях, якія найбольш хваляюць сёння людзей, — роўнасці правоў грамадзян і суб'ектаў гаспадарання. Правядзенне парламенцкіх слуханняў па гэтай праблемацыі дазволіла нам акрэсліць кола ключавых тэм, над якімі павінны метадычна працаваць пастаянныя камісіі. Ён абмеркаваны, у прыватнасці, была прысвечана на 54-я сесія Парламенцкага сходу, якая прайшла нядаўна ў Брэсце.

Галоўная задача зараз — уважліва адсочваць і аператыўна рагаваць на ўсе вострыя праблемы, якія

| ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА   |  |
|---|--|
| Могилевский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» сообщает о проведении торгов в виде открытого аукциона по продаже недвижимого имущества, принадлежащего ОАО «Агросервис»  |  |
| Лот № 1: Капитальное строение с инв. №725С-18044 — Здание нефтёбазы, площадь — 79,9 кв. м, назначение: здание неустановленного назначения. Составные части и принадлежности: одноэтажное кирпичное здание нефтёбазы с навесом, ограждением сачетками. Адрес: Могилевская обл., Шкловский р-н, г. Шклов, ул. 70 год Великой Перемоги, 62Г. Капитальное строение с инв. № 725С-18045 — Здание нефтёбазы, площадь — 96,4 кв. м, назначение: здание неустановленного назначения, расположенное по адресу: Могилевская обл., Шкловский р-н, г. Шклов, ул. 70 год Великой Перемоги, 62В. Сведения о земельном участке: здания, входящие в состав лота № 1, расположены на земельном участке с кадастровым номером 7258501000100364 площадью 0,9129 га (право постоянного пользования).  | Получатель платежа РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182, р/с IBAN BY21BPSB30121543370109330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, МОО ВИС банка BPSB2BY2X  |
| Начальная цена продажи: 29 328,00 бел. руб. с учетом НДС. Сумма задатка: 2 932,80 бел. рублев   | Аукцион проводится 31 июля 2018 года в 12:00 по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 77, к. 352, офис Могилевского филиала РУП «Институт недвижимости и оценки». Прием заявок на участие по 30.07.2018 до 15:00 в рабочие дни с 8:30 до 12:30, с 13:30 до 16:30 по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 77, к. 352   |
| Условия   | Победитель аукциона обязан в течение 5 (пяти) рабочих дней со дня подписания протокола аукциона подписать договор купли-продажи. Оплата производится на условиях заключенного договора купли-продажи. Участник, выигравший торги, уплачивает вознаграждение за организацию и проведение аукциона, в соответствии со счет-фактурой, которое подлагает уплате в течение 3 рабочих дней после проведения аукциона |
| Для участия в аукционе приглашаются граждане, юр. лица и индивидуальные предприниматели Республики Беларусь, иностранные инвесторы, подавшие заявление на участие в аукционе (по форме, установленной Организатором аукциона), предоставившие заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка, заявление об ознакомлении с документами, продаваемым Объектом (по форме, установленной Организатором аукциона) и заключившие с Организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (по форме, установленной Организатором аукциона), а также прилагают следующие документы: — юридические лица Республики Беларусь — копии свидетельства о гос. регистрации, копии учредительных документов, копии документа, подтверждающего постановку на учет в налоговом органе; — индивидуальные предприниматели Республики Беларусь — копии свидетельства о гос. регистрации и документа, подтверждающего постановку на учет в налоговом органе; — физ. лица — паспорт, представителя физ. лица и индивидуальных предпринимателей — паспорт и доверенность, удостоверенную нотариально; — иностранные юридические лица — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписки из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны учреждения (нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык); — иностранные индивидуальные предприниматели — легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; — представители иностранного юридического лица, иностранного физического лица или индивидуального предпринимателя — доверенность, легализованную в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык. |  |
| Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Единственный участник имеет право приобрести объект по начальной цене, увеличенной на 5 %.  |  |
| Дополнительную информацию можно получить по тел.: (8-0222) 72-41-14, 8-0229-624-26-25, 8-044-738-18-99  |  |

ны работы эканомікі і разглядае магчымасць адмены дадзенага даручэння», — адказаў Васіль Жарко.

Дэпутат Салігорскай выбарчай акругі № 68 Андрэй Рыбак задаў пытанне, звязанае з хакеем: «Можа быць, варта памяншаць прыярытэты і ахвяраваць інтарэсамі нацыянальнай зборнай на карысць дзвяхага і юнацкага хакея? За адзін ці два кантракты прывезеных канадскіх, фінляндскіх, расійскіх зорак мы можам стварыць цэлую дзіцячую каманду, напрыклад, у Оршы або Пінску?»

Віцэ-прэм'ер звярнуў увагу дэпутата, што ў краіне сёння стаіць задача развіцця айчынных хакеяў. Важным элементом з'яўляецца развіццё дзіцячых і юнацкіх зборных. Ствараюцца новыя каманды для таго, каб павялічыць канкурэнцыю і стварыць прадукцыйную спарборніцкую атмасферу.

**Ілья КРЫЖЭВІЧ.**

Дэпутат Баранавіцкай Заходняй выбарчай акругі № 5 Вольга ПАЛІТКА звярнула ўвагу прэм'ер-міністра на наступную сітуацыю. У адпаведнасці з Дэкрэтам Прэзідэнта № 29 кантракт з работнікам у аб'явавым парадку павінен змяшчаць дадатковыя меры стымулявання працы, у тым ліку павышэнне тарифнай стаўкі тарифнага акладу. Разам з тым у пачатку 2016 года ў Савец Міністраў зрабілі даручэнне, у сувязі з якім з'яўляецца магчымасць штогод пераглядаць устаноўлены памер павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэння памеру павышэння тарифнай стаўкі акладу ў межах сродкаў, якія прадугледжаны на аплату працы.

«Прычына таму была — эканамічны стан і магчымасці дзяржавы. Урад вы-вучае гэтае пытанне з улікам паляпшэн-

ня ўмоў працы, у тым ліку павышэн

У Міністэрстве інфармацыі адбылася сустрэча кіраўніка ведамства Аляксандра Карлюкевіча з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Узбекістана Насірджанам Юсупавым і саветнікам узбекскага пасольства Даніярам Абдывам. Размова ішла пра развіццё беларуска-ўзбекскіх адносін у гуманітарнай сферы.

Сёлета спаўняецца 25 гадоў усталевання дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Узбекістанам. У нашых краін — ранейшых ускраін Расійскай імперыі, а потым савецкіх рэспублік — доўгія гістарычныя, культурныя зносіны. Беларусы здаўна ехалі ва Узбекістан, асвойвалі новыя тэрыторыі. Узбекі баранілі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. З іх шэрагаў — Герой Савецкага Саюза старшы сяржант Салі Адашаў, які фарсіраваў легендарную раку Бася на Шклоўшчыне, Герой Савецкага Саюза камандзір аддзялення Халак Амінаў, які вызваляў пасялак Камарын на Гомельшчыне, Герой Савецкага Саюза Турсун Ахмедзаў, які нішчыў фашыстаў каля Талачына, Хатыні, Радашховіч... Ташкент, іншыя гарады і паселішчы Узбекістана сталі прытулкам для беларусаў у час вайны. У эвакуацыі ў сталіцы Узбекістана знаходзіліся народныя паэт Беларусі Якуб Колас, беларуская дзіцячая паэтка Эдзі Агняцвет, беларускія вучоныя... Беларусы дапамагалі ташкентцам ва ўзнаўленні горада пасля страшнага землетрасення.

На сустрэчы ў Мініфарме ішла размова пра развіццё розных культуралагічных, медыйных пляцовак, якія б спрыялі веданню гісторыі і сучаснасці ў нашых краінах, пра Беларусь — ва Узбекістане, у Беларусі — пра Узбекістан. Спадар Насірджан Юсупаў заўважыў, што перш-наперш варта было б арганізаваць прэс-тур беларускіх журналістаў ва Узбекістан. «Наша эканамічнае супрацоўніцтва сёння вымяраецца некалькімі дзясяткамі мільёнаў долараў, — зазначыў Насірджан Сабіравіч, — але, зразумела, патэнцыял Узбекістана дазваляе нам ісці далей. Як і народна-гаспадарчы патэнцыял Беларусі. Пра гэта пры нашай сустрэчы гаварыў і Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, які высока ацэньвае магчымасці Беларусі і Узбекістана ў далейшым развіцці эканамічных адносін. Журналісты павінны першымі ўбачыць перспектывы. А мы створым усе магчымыя ўмовы для іх працы ў час прэс-туру».

У сваю чаргу міністр інфармацыі Беларусі выказаў упэўненасць, што да правядзення міжнароднага круглага стала беларускіх і замежных пісьменнікаў сёлетнім вераснем далучацца ўзбекскія літаратары. А яшчэ праз некалькі месяцаў сапраўдным кніжным святам у Мінску стане чарговая выстаўка-кірмаш. У час яе пройдзе міжнародны сімпозіум літаратараў «Пісьменнік і час». «Да гэтай падзеі мы змаглі б падрыхтаваць спецыяльны выпуск перакладаў беларускай прозы і паэзіі на ўзбекскую мову ў часопісе «Сусветная літаратура», які выдаецца ў Ташкенце, — дадаў саветнік узбекскага пасольства Даніярам Абдыаў. — Мы былі б удзячны за падтрымку Міністэрства інфармацыі ў арганізацыі навукова-практычнай канферэнцыі па разглядзе гістарычнай рэтрспектывы і сучаснага стану беларуска-ўзбекскіх адносін у розных галінах».

Сяргей ШЫЧКО.

# ВЯЛІКАЕ КУПАЛЬСКАЕ СВЯТА...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

А гэта значыць, што білетаў на вялікі купальскі гала-канцэрт, які пройдзе на галоўнай сцэне фестываля 7 чэрвеня, застаецца ўсё менш. Купальскае прадстаўленне пад назвай, як вы ўжо, напэўна, здагадаліся, «Малая радзіма» багатае на нечаканасці і сюрпрызы. Акрамя ўжо добра вядомых артыстаў і калектываў, публіку абяцаюць «ўзраваць» ўзыходзячая украінская зорка Вікторыя Коха і экцэнтрычны гурт «Лісапетны батальён», які адным сваім выглядам з паўабароту сваім трыццю аўдыторыю. Арганізатары прадбачліва паклапаціліся па шырыць партэр пад адкрытым небам да трох тысяч месцаў. Купальскае відэавішча будзе транслявацца адначасова на некалькіх святлодыёдных экранах. Адным словам, білет, кошт якога складае 27 рублёў, акупіцца цалкам. Набыць яго можна ў касе Магілёўскай абласной філармоніі або ў інтэрнэце. Канцэрт пачнецца ў 19.00 г. Грандыёзна феерверк і маладзёжную дыскаўту да раніцы.

Не расчаруйце і само свята. У культурына-забавуальных мерапрыемствах прымуць удзел 1,5 тысяч творчых калектываў і выканаўцаў з Беларусі, Расіі, Латвіі, Эстоніі, Украіны, Літвы, Польшчы, Германіі. Як адзначыў намеснік старшы-

ні Магілёўскага аблвыканкама Андрэй КУНЦЭВІЧ, на фестываль чакаюць больш за 110 тысяч чалавек.

Каб народ не заблукаў на вялікай выстаўцы-кірмашы «Купальскія дзівосы», робяцца стылізаваныя вуліцы. Напрыклад, на «Прыдніпроўскай» сябе будучы прэзентаваць шматлікія фестывалі Магілёўшчыны — кіраўскі «Сенафэст», чавускі «У госці да радзімічаў» і «Зялёныя святкі», касцюкоўскі «Пісьмяноў луг», «Дрыбінскія таржкі», мсціслаўскі «Рыцарскі фэст», клімавіцкая «Залатая пчолка» і далей па спісе. На вуліцы «Беларускай» запрасяюць у госці фэсты «Маленькі радзім» з усёй Беларусі. На вуліцы «Міжнароднай» будучы кацаць майстры і творчыя калектывы замежных ўдзельнікаў свята. Цікавая фішка тут — «Сарочынскі кірмаш». Традыцыйныя украінскія рамэсты прадэманструюць больш за 30 майстроў з Чарнігаўскай, Івана-Франкоўскай абласцей. Тут жа можна будзе пачаставацца украінскімі стравамі. А на тэматычнай пляцоўцы «Рыстальшча» пакажа маладзёжны ўдаласць конны тэатр «Кіеўская Русь». Стварыць атмасферу сапраўднага кірмашовага свята будучы шматлікія скамарохі, музыкі і латочнікі.

«Александрыйская гасцёўня» прыкладна на тры тысячы

пасадачных месцаў прапанае прысмакі на лубы густ. Гасцей і ўдзельнікаў свята будзе абслугоўваць больш за 80 суб'ектаў гандлю і грамадскага харчавання. Даўжыня «смачнай вуліцы» — а гэта 139 розных гандлёвых пунктаў — складзе больш за кіламетр.

Упершыню будзе прадстаўлена магчымасць пазнаёміцца не толькі з найлепшымі ўзорамі жывёлагадоўлі і птушкаводства, але і з дасягненнямі перадавой беларускай сельгастэхнікі. Яе на свяце прадставіць Мінскі трактарны завод.

Навінкі беларускіх выдавецтваў прапанае «Друкарскі двор», «Каравайная слябіа» запрасяюць на «Свята квасу», у «Горадзе майстроў» навукава рабіць сувеніры.

На маладзёжнай пляцоўцы ўпершыню на купальскім свяце прадэманструюць свой патэнцыял беларускія аграсядзібы. Тут жа пройдзе абласны этап рэспубліканскага праекта «Уладар сяла», а таксама фестываль фарбаў, адбудзецца прэзентацыя праекта «Магілёў — маладзёжная сталіца Рэспублікі Беларусь — 2018».

Да паслуг аматараў гульні і забаў пляцоўка «Кірмашовага адпачынку» прапанае наспрабаваць свае сілы ў страляні з лука, веласпорце, біятлоне, бадмінтоне і шмат чым іншым.



Юлія БАЛТА

На малой канцэртнай пляцоўцы 7 ліпеня пройдзе прэзентацыя II Еўрапейскіх гульніў — 2019.

Будзе добра, калі вы завітаеце на свята ў купальскім касцюме. Гэта ацэньваць арганізатары конкурсу «Купаліш і Купалінка». Пераможцаў у розных намінацыях чакаюць прыемныя падарункі. Ну і якое ж Купалле без пошукі папараць-кветкі? Будзе арганізаваны захапальны маладзёжны квэст, так што рыхтуйцеся. Магчыма, шчасце ўсімніцеца менавіта вам.

Другі фестывальны дзень традыцыйна прысвечаны ўшанаванню працаўнікоў вёскі. Сваю яскравую творчасць як заўсёды шчодро і ад душы будучы дарыць у межах Дзён Украіны ў Рэспубліцы Беларусь нашы паўднёвыя суседзі. 8 ліпеня на галоўнай канцэртнай пляцоўцы з 19.00 да 23.00 вы-

ступяць найлепшыя выканаўцы і калектывы Украіны — Нацыянальны заслужаны ансамбль танца імя Паўла Вірсака, народная артыстка Ціна Кароль, народны артыст Іва Бобул, заслужаная артыстка Ленара Асманова, папулярныя спевачкі Алег Віннік, Аксана Білазёр, Ганна Заклецкая, Цімур Мірашнічэнка, аўтарскі этна-музычны праект LUIKU, Злата Огнєвіч, квартэт «Гетман». Білеты, дарэчы, каштуюць усяго 10 рублёў.

Дабрацца да места падзеі можна без праблем. Для дастайкі гасцей і ўдзельнікаў свята арганізаваны 18 дадатковых цягнікоў рэгіянальных ліній па маршрутах Орша—Копысь—Магілёў і Магілёў—Копысь—Орша, прыпынак у Копысі будучы рабіць і ўсе пасажырскія цягнікі, якія ідуць па графіку.

Будучы курсіраваць дадатковыя аўтобусныя маршруты Магілёў—Александрыя і Шклоў—Александрыя. Тых, хто прыедзе на сваім аўто, ад парковак да месца падзеі будучы падвозіць нізкапалдоўгавыя аўтобусы. Такім чынам арганізатары паклапаціліся, каб да свята далучыліся і інваліды-калясачнікі. Для магіляўчан, якія вернуцца са свята ў начны час, плануецца арганізаваць дадатковыя рейсы асобных маршрутаў гарадскога транспарту.

З расклада руху аўтобусаў і цягнікоў можна дэталёва азнаёміцца на сайце Магілёўскага аблвыканкама пад банерам «Свята «Купалле»».

Нагадаем, што арганізатарамі свята выступаюць Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Магілёўскі аблвыканкам і Шклоўскі райвыканкам.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

## ■ Полку інтарэсаў

# БЕЛАРУСЫ ЗАМАЦОЎВАЮЦА НА ШОСТЫМ КАНТЫНЕНЦЕ

Беларусы ў асобе Нацыянальнай акадэміі навук атрымала статус асацыяванага члена Навуковага камітэта антарктычных даследаванняў (СКАР). Пра гэта паведаміў Аляксей ГАЙДАШОЎ, намеснік начальніка Рэспубліканскага цэнтра палярных даследаванняў НАН Беларусі, нязменны кіраўнік усіх дзесяці беларускіх антарктычных экспедыцый. На пасяджэнні гэтай арганізацыі ў Давосе (Швейцарыя) было прынята аднагалоснае рашэнне на карысць далучэння да яе Беларусі.

Статус асацыяванага члена дасць магчымасць вучоным НАН Беларусі ўдзельнічаць у распрацоўцы і вызначэнні прыярытэтаў для міжнародных антарктычных даследаванняў і мець прамы доступ да перадавых вынікаў такіх даследаванняў у свеце. Навуковы камітэт антарктычных даследаванняў можа дапамагчы навукоўцам Беларусі ў ажыццяўленні нацыянальнай антарктычнай даследчай праграмы, наладжанні навуковых сувязяў.

Для Беларусі будзе своечасовым і вельмі каштоўным атрыманне доступу да магчымасцяў, якія даюцца СКАР, — такіх, напры-



лад, які стыпендыі для маладых навукоўцаў, навуковыя абмены, удзел у міжнародных праектах па вывучэнні Антарктыкі, выкананне даследаванняў на антарктычных станцыях і абсталяванні іншых краін.

Беларускія даследчыкі, у сваю чаргу, таксама плануюць актыўна ўдзельнічаць у рабоце навуковых, экспертных груп і навуковых даследчых праграмах у рамках СКАР, прымаць калег з іншых краін, а таксама прапаноўваць свае тэхнічныя і навуковыя рэсурсы для даследаванняў па праблемах Антарктыкі.

Цяпер рыхтуецца пакет дакументаў для падачы заяўкі нашай краінай на атрыманне ў 2019—2020 гадах статусу кан-

сультацыйнага боку Дагавора аб Антарктыцы. Сяброўства ў Навуковым камітэце па антарктычных даследаваннях з'яўляецца адным з найважнейшых крытэрыяў адпаведнасці кансультацыйнаму статусу.

Сталі ўсё атрымаецца, гэта паставіць нас на адзін узровень з самымі буйнымі эканамікамі свету, якія ўдзельнічаюць у рабоце сістэмы Дагавора аб Антарктыцы. Права голасу, права вета, права ўдзелу ў распрацоўцы і прыняцці рашэнняў, якія датычацца сучаснасці і будучыні «белага» кантынента, — вось што атрымае Беларусь у гэтым выпадку. Таму для краіны пытанне — стратэгічнае.

Надзея НІКАЛАЕВА

## ■ На слыху

# Праслухоўванне на дзіцячае «Ёўрабачанне» пройдзе 6 ліпеня

Арганізатары нацыянальнага адбору на міжнародны дзіцячы конкурс песні «Ёўрабачанне-2018» атрымалі ад ахвотных ужо каля 40 заявак (па стане на раніцу 29 чэрвеня). Аднак, як расказалі «Звяздзе» ў Белтэлерадыёкампаніі, традыцыйна большасць прэтэндэнтаў адпраўляе свае бандэролі ў апошнія дні прыёму, таму гэта лічба не канчатковая.

«Сярод анкет, якія мы ўжо атрымалі, ёсць як сольныя выканаўцы, так і калектывы, прычым многія ўдзельнікі спрабуюць свае сілы не першы раз, — зазначыў кіраўнік прэс-службы медыахолдынга Святлана Смалонская-КРАСКОЎСКАЯ. — Акрамя заявак, шэраг выканаўцаў і іх прадстаўнікоў зьяўляюцца на кансультацыі наконт тых ці іншых пунктаў конкурснага палажэння,

і мы бачым, што актыўнасць патэнцыйных удзельнікаў даволі высокая, — разлічваем, што канчатковая колькасць заявак будзе не меншай, чым у папярэдняй гады». Прыкладам, у 2017 і 2018 гадах да праслухоўвання былі дапушчаны па 45 удзельнікаў, у 2015-м — 41 артыст.

Жывое праслухоўванне сёлетніх кандыдатаў пройдзе ў самай вялікай студыі БТРК ужо 6 ліпеня. Па яго выніках прафесійнае журы вызначыць ад 7 да 10 удзельнікаў, якія прыягнуць барацьбу за права прадставіць нашу краіну на дзіцячым «Ёўрабачанні» і ў верасні выступяць у фінальным гала-канцэрте. Пераможца ж адбору будзе вызначаны сумесна ў ходзе галасавання журы і глядачоў.

Нагадаем, гаспадыняй дзіцячага «Ёўрабачання-2018» другі раз выступіць Беларусь — міжнародны конкурс пройдзе 25 лістапада ў «Мінск-Арэне».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

# Сустрэкай, Іванава!

Фінал рэспубліканскага конкурсу юных чытальнікаў «Жывая класіка» адбудзецца 1 верасня ў Іванава. Менавіта гэты горад з'яўляецца сёлета сталіцай Дня беларускага пісьменства. Там жа адбудзецца і ўрачыстае ўзнагароджанне пераможцаў конкурсу.

У сёлетніх творчых чытаннях, якія праходзілі пад дэвізам «Чытаем шмат, чытаем разам, ствараем сябе і краіну», прыняло ўдзел амаль 15 тысяч школьнікаў з розных куткоў Беларусі. Асабліваю ўвагу юныя чытальнікі скіроўвалі на тэму малой радзімы, няродка выбіралі тых аўтараў, якія звязаны з роднымі мясцінамі саміх выступаўцаў.

Кіра Вайцяхоўская з Віцебска, напрыклад, абрала твор Кандрата Крапівы «Мурашка і жук». Ксенія Каль-

цова са Жлобіна чытала верш Эдуарда Валасевіча «Два мядзведзікі». Іван Баракаў з Астраўца прачытаў вельмі пранікнёны твор Галіны Баракавай «Васількі», прысвечаны тэме Другой сусветнай вайны. Паліна Тарарай са Стоўбцаў шыкоўна ўвасобіла класічны твор Яні Купалы «Сын і маці».

Варта адзначыць, што ўдзельнікі надзвычай сур'ёзна падыходзілі да конкурсу. Многія з іх былі апрагнуты ў касцюмах з нацыянальнымі каларытам. Часам на сцэне разыгрываліся сапраўдныя мініяцюры — з дадатковым рэжыжырам, з адначасовым выкананнем чытальнікам адразу некалькіх роляў. Без перабольшвання ўсе ўдзельнікі чыталі надзвычай артыстычна.

Падтрымаць дзіцяці на паўфінале, які праходзіў



Юлія БАЛТА

## ■ Бяспека

# Гарыць сухая трава

Звычайна паведамленні аб пажарах, якія справакавала гарэнне сухой травы, паступаюць ранней вясной, як толькі сыходзіць снег. А каб трава гарэла ў чэрвені ў разгар касавіцы, такога і старажылы не памятаюць...

Паводле інфармацыі супрацоўніка Пружанскага райаддзела НС Волягі ЛІПКО, толькі на мінулым тыдні ратавальнікі раёна тры разы выздзіжалі на тушэнне сухой травы. Агульная плошча ўзгарання складала 2,2 гектара. У вёсцы Шчарчова, напры-

клад, трава загарэлася ад іскры. Трактар касіў траву, а камень, які трапіў у касілку, выбіў іскры. Гэтага хапіла, каб сухая трава загарэлася.

А праз дзень пажарных выклікалі ў вёску Каплі Ружанскага сельсавета. Як высветлілася, жыхары Івацэвіцкага раёна прыехалі ў бацькоўскі дом наведзіць парадка. Мужчына прыбраў двор, смецце разам з сухой травой скаўу у кучу, потым прысеў на лаўку і закурыву. Запалку па інерцыі выкінуў, яна трапіла ў кучу. І літаральна за імгненні агонь стаў распаўсюджвацца па двары, лезці на суседнія сядзібы. Пажарна-выратавальны разлік прыехаў хутка, яго задачай стала не дапусціць узгарання дамоў, каля якіх бушавалі агонь.

У той жа дзень каля вёскі Несцярыкі таксама загарэлася сухая трава. І ратавальнікам спатрэбілася больш за гадзіну, каб утаймаваць агонь. У гэтым выпадку віноўніка выявіць не атрымалася. Але ж відавочна, калі б людзі прытрымліваліся б правілаў бяспекі, гэтых пажараў не здарылася б.

Святлана ЯСКЕВІЧ



## ■ Прыёмная кампанія — 2018

# Матэматыка перастала быць складанай дысцыплінай?

100 балаў на ЦТ па матэматыцы набралі сёлета 155 чалавек — гэта ўдвая больш, чым у папярэднім годзе (летас было 69 абсалютных вынікаў). Нагадаем, што матэматыку здавалі каля 45 тысяч абітурыентаў. Для параўнання: на ЦТ па рускай мове было 54 стабільных вынікі, па беларускай мове — 21, і 11 — па грамадзнаўстве. Такім чынам, матэматыка — у лідарах!

З аднаго боку, вялікая колькасць стабільных вынікаў з'яўляецца добрай матывацыяй для тых, хто яшчэ толькі плануе сваё паступленне, сведчаннем таго, што з тэстам можна справіцца і што мэтакавіраванасць навучанца будзе ў выніку ўзнагароджанна. Але з іншага, для абітурыентаў гэта сур'ёзны сігнал: канкурэнцыя на ўваходзе ў ВНУ можа сур'ёзна абвастрэцца!

Вырас таксама і сярэдні бал па матэматыцы: у 2017 годзе быў 27,21 а ў гэтым — 32,32. Нуль балаў набралі 52 чалавекі.

Арганізатары цэнтралізаванага тэсціравання засцерагаюць ад распаўсюджанай памылкі: пераходзіць тэставыя балы ў дзесяцінавую шкалу нап्रा-

вільна! Нават многія педагогі блытаюць цэнтралізаванае тэсціраванне і выніковы атэстацыю і не бачаць паміж імі прычыновай розніцы. Думаюць, што 30 балаў на ЦТ — гэта школьная «тройка»...

На цэнтралізаваным тэсціраванні выкарыстоўваецца рэйтывагавая шкала і абітурыенты параўноўваюцца паміж сабой. Пры гэтым складанасць кожнага задання тэста вызначаецца статыстычна ў залежнасці ад колькасці ўдзельнікаў, якія правільна яго выканалі. Чым большая колькасць абітурыентаў справілася з тэстамым заданнем, тым будзе меншы каэфіцыент складанасці дадзенага задання. І наадварот, чым меншая колькасць абітурыентаў справілася з такім заданнем, тым большая колькасць балаў налічваецца ўдзельніку ЦТ за правільнае яго рашэнне.

Дзейная методдыка дазваляе разлічыць тэставы бал для задання з адзіна верным адказам і тэставы бал для задання, якія прадугледжваюць некалькі дакладных адказаў, як на ЦТ па рускай і беларускай мовах.

Пры досыць складаным тэсце добра дыферэнцуецца найбольш падрыхтаваная частка абітурыентаў, што з'яўляецца асноўнай задачай цэнтралізаванага тэсціравання.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Наперад, у мінулае

«ЗАПАТІМІ ЛІТАРАМІ ЎПІСАНА Ў ГІСТОРЫЮ»

Свята 3 ліпеня на старонках «Звязды»

Напярэдадні Дня Незалежнасці мы зазірнулі на старонкі «Звязды», каб даведацца, як адзначалася свята (а ў савецкай часы гэта быў Дзень вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў) у часы кіравання розных савецкіх лідараў, пра што пісалі нашы калегі, чым жылі нашы суайчыннікі дзесяцігоддзі таму, што іх радавала і турбавала.

3 ліпеня 1945 года

Мінула амаль два месяцы, як скончылася Вялікая Айчынная, і год, як вызвалена Савецкая Беларусь. Але ваенная тема — га-лоўна. Нумар «Звязды» ў гэты святочны дзень выйшаў з вялікім партрэтам Генералісімуса Савецкага Саюза Іосіфа Сталіна (гэта званне ён атрымаў літаральна некалькі дзён там, 26 чэрвеня 1945-га). Паведамляецца, што ў Акруговым доме Чырвонай Арміі адбылося ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае Дню вызвалення рэспублікі. У перадачцы «Вялікае свята» адзначаецца, што дата 3 ліпеня залатымі літарамі ўпісана ў гісторыю беларускага народа. «Наперадзе грандыёзная работа па далейшай адбудове нашых гарадоў і сёл, па аднаўленню прамысловасці, па арганізацыіна-гаспадарчому ўмацаванню нашых калгасаў», — піша газета.

Расказвае «Звязда» і пра тое, як вызваліўся Мінск танкістамі Таццянскага гвардзейскага корпуса. Экіпаж першага танка, які прайшоў па вуліцах сталіцы, — інтэрнацыянальны: рускі Кузьма Філімонаў, беларус Алякс Басак і украінец Іван Чмель. «На подступах да Мінска на машыну Івана Чмеля напалі тры нямецкія танкі. Але адступіць тады, калі беларус Басак ужо бацьчу трубы Мінскага радыёзавода? Ніколі! Яшчэ грывелі выбухі каля Калодзішчаў, Чырвонага Урочышча, а танк гераю-гвардзейцаў падыйшоў да Батанічнага сада. — Добры дзень, родная сталіца, — сказаў Алякс Басак, выпрыгнуўшы з люка машыны. Танк гераю выйшаў на брук Пушкінскай вуліцы. Па Пушкінскай і Савецкай першы савецкі танк паймаў да цэнт-ра сталіцы...».

У нумары змешчаны артыкул класіка беларускай літаратуры Якуба Коласа «Жыві, Беларусь!». Пэўна, які прабываў ваіну ў акупаванні і вярнуўся ў 1944-м, успамінае, што «на нашых вагах гарэў стары, многавяковы горад.

кага Саюза Георгія Жукава. Але гэтыя выступленні на старонках газет праслаўленыя военачальнікаў хутка скончацца — ужо праз год, у 1946-м, Сталін, які апа-савецца іх палітычных амбіцый, выдаў маршалаў з Масквы. Георгій Жукаў адрэагентаў кіра-ваць Адэскай акругай — гэта па-сада ніжэй за наркам. Наступны па папулярнасці Канстанцін Ра-касоўскі ўзначаліў армейскую групу ў Польшчы. Дарэчы, да першай гадавіны Перамогі яе твароў, акрамя Сталіна, не персаніфікавалі. Ні парада, ні салюту не ладзілі, а з 1948 года 9 мая перастаў быць выхадным. Яго вярнулі толькі да 20-годдзя Перамогі.

3 ліпеня 1958 года

Магчыма, з вышэйназваных прычын пра Дзень вызвалення рэспублікі «Звязда» згадвае даволі сціпла: фотаздымкам ця-рэннай плошчы Перамогі (тады Круглая плошча) і подпісам пад ім: «Сёння спаўняецца 14 год з дня вызвалення сталіцы рэспублікі — Мінска ад фашысцкіх захопнікаў. За мінулы час горад непазнавальна вырас, стаў ад-ным з буйнейшых індустрыяль-ных цэнтраў краіны. Адным з цудоўных куточкаў Мінска з'яў-ляецца Круглая плошча. У цэнтры яе ўзвышаецца манументальны помнік — абыскі воінам і пар-тызанам, якія загінулі ў гады Вя-лікай Айчынай вайны». Побач з гэтым паведамляецца, што ў Херсонскай вобласці калгасы і саўгасы пачалі ўборку збожжа-вых, цеплаходы «Масквіч» пойд-зюць па рэках Яне і Калыме, а другая чарга Данска магіст-ральнага канала ўступіла ў экс-плуатацыю.

Тым не менш пра тое, што для Мінска гэты дзень усё ж свята, па-свойму нагадвае дру-гая паласа гэтага нумара пад назвай «Мінск індустрыяльны». Яна сведчыць, якую мном набірае беларуская сталіца ў справе ад-наўлення і набывання статусу збо-рачнага цэха вялікай дзяржавы.

У прыватнасці, паведамляецца, што на станкабудуначым заво-дзе імя Кірава расце дастойная маладая змена. А на мінскім аўтазаводзе сыходзяць з кан-веера новыя аўтамабілі: сямі-тонны «МАЗ-503» і «МАЗ-500» грузападымальнасцю 7,5 тоны (легендарны аўтамабіль выпуска-ліся да 1977 года). Тым часам з канвеера МТЗ сышоў статы-сканы трактар, а хутка пачне-

ца серыйны выпуск машыны «МТЗ-5 Л» з дзесяцікраснай каробкай перамены перадач, а затым і «МТЗ-5 М» (выпускаліся да 1960 года). Яшчэ адзін гонар беларускай сталіцы — Мінскі тонкасукоўны камбінат. Сталіца не мела сваёй тэкстыльнай прамысловасці да Вялікай Айчынай. У 1948 годзе было ўведзена гэта прадпрыемства. А многія яго кваліфікаваныя работнікі прыма-лі ўдзел у мантажы абсталявання Мінскага камвольнага камбіната, які запустілі ў эксплуатацыю ў 1955-м.

Троцяя паласа прысвечана за-межным навінам: паведамлен-ні ў ізраільскім друку сведчаць аб пагаршэнні матэрыяльнага становішча працоўных мас Ізра-іля, у Фалерскай бухце (Грэцыя) адзін за адным становяцца на якар караблі 6-га амерыканска-га флоту, а група амерыканскіх эсмінцаў прыбыла ў Салонкі. Шхуна «Фенікс-Хірасіма», якая прыбыла ў знак пратэсту суп-раць выпрабаванняў Злучанымі Штатамі ядзернай зброі, бы-ла затрыманая ваеннымі ўладамі ЗША. Паведамленні здалася б шараговыя, але мы ведаем, што да Карыбскага крызісу, да яко-га пачалі размяшчаць ЗША ядзернай зброі ў Турцыі і ана-логічны адказ СССР на Кубе, за-ставалася чатыры гады.

3 ліпеня 1968 года

У гэты дзень у Маскве паў-стагоддзя таму пачынаецца Усе-саюзны з'езд настаўнікаў, і для «Звязды», якая друкуе яму па-сланне, гэта тэма нумар адзін. Яшчэ адна цэнтральная тэма — выкананне рашэнняў XIII з'езда КПСС па перабудове вёсак, чаму прысвечаны Усеаюзная нара-да-семінар. Пра тое, што гэта яшчэ і дзень вызвалення Мінска, на першай старонцы нагадвае невялікі фотаздымк яго вызва-ліцель, які ў той час працуеюць на сталічных заводах. Яны дзяку-юць маім свайго аднапалчанина, які не вярнуўся з вайны.

Відавочна, што ў гэты час газета не толькі інфармуе, але і крытыкуе, і выкрывае недахо-пы. У рубрыцы «Па матэрыялах «Звязды» паведамляецца, што ў фельетоне, змешчаным пад назвай «Без акон і дзвярэй», гаварылася аб дрэннай рабоце Іванаўскага камбіната бытavo-га абслугоўвання насельніцтва. У прыватнасці, заказ, прыняты ў верасні 1966 года, не быў выка-наны на працягу васьмі месяцаў.



І вось рэдакцыя паведалімі, што пасля апублікавання фельетона заказ неадкладна выкананы. А «директору камбіната П. І. Лінні-ку ўказана на цяганні і неарга-нізаванасць у рабоце».

2 ліпеня 1978 года

Нумара за 3 ліпеня не было, бо па панядзелка газета не выходзіла. А вось у нядзелю, 2 ліпеня, чытаць яго традыцый-на атрымалі. Гэта асабліва час у гісторыі Мінска. Літаральна некалькі дзён таму, 25 чэрвеня 1978 года, беларускую сталі-цу наведаў Генеральны сакра-тар ЦК КПСС Леанід Браўнэў і ўручыў «Залатую Зорку» гора-да-героя. З чым суайчынніка і павіншавалі двойчы Герой Са-вецкага Саюза, лётчык-касма-наўт СССР Пётр Клімух і лёт-чык-касманаўт СССР Уладзімір Каваленка. Такое віншаванне не дзіўнае — СССР у гэтыя ча-сы актыўна асвойвае касмічны навінікі і ўстанаўлівае рэкорды працягласці палётаў. Побач пе-радачы пад назвай «Ратны подзвіг натхняе». Акрамя гэта-га, вызвалены Мінска прысве-чана і трэцяя паласа «Звязды». Там віншаванні двойчы Герояў Савецкага Саюза Паўла Батава і Івана Баграмяна, Героя Савец-кага Саюза, былога камандую-ча Тацішкінскага корпусам Аляксея Бурдзёйнага. Таксама старонкі з салдацкага дзёніка гвардыі сяржанта І. Р. Брашчанкі «Спя-вае грозная «Кацшова». А карэ-спандэнты «Звязды» аджулка-лі Андрэя Стоцкага з Кірава, які ў 1945-м пакінуў свой аўтограф на рэйхстагу: «Вырашылі ўба-чыць збліжкі, што там за рэйх-стаг. Пайшлі ўтраці. Людзей ля рэйхстага — не пералічыць. І ўсе пішучы на сценах: вугельчыкам, крэйдай, а хто і штыком. Выбраві

і мы мясціну на сцяне і таксама напісалі свае прозвішчы...».

3 ліпеня 1988 года

У нумары таксама з'яраг ма-тэрыялаў, прысвечаных вызва-ленню рэспублікі. Пачынаецца газета з фотаздымка на першай паласе, зробленага нашым ка-рэспандэнтам Югенам Пясецкім, які і сёння працуе ў «Звяздзе». На здымку — ветэран Вялікай Айчынай і са Сморгоні Венядзік Уладзіміравіч Прыбыльскі, які прайшоў ад Масквы да Герман-іі, фарсіраваў Днепр, вызваліў Магілёў. Друкуе «Звязда» і ўпа-мяніні былога ваеннага карэспан-дэнта газеты 3-й арміі «Боевое знаям» Р. Тарасевіча «Шла ар-мія на Мінск».

У артыкуле «Праходзіць бал прарэктара» расказваецца пра суд над прарэктарам Мінскага дзяржаўнага медыцынскага ін-стытута П. Каскю. «На працягу дзесяцігоддзяў гадоў ён фактыч-на непаздзельна кіраваў прыёмам будучых студэнтаў... алеку тых, за каго збуйшчыя сумленне бацькі, гатовыя на ўсё, у тым ліку і на зланышчы, каб прапінхнуць сваіх дзетак у інстытут... дава-лі продукты, грошы, гарэлку». Падрабязна апісваецца злчын-ная схема, распрацаваная пр-рэктарам. Паводле прысуду ён атрымаў восем гадоў пазбаўле-ння волі з канфіскацыяй маёмас-ці. З'яўленне такога артыкула ў гэты час ужо не дзіўнае — ідзе перабудова, паскарэнне (1985) прызвана навірацца упушча-нае ў эканомію, а галоснасць (1987) — забяспечыць савецкую форму дэмакратыі. Тым часам наўяўляюцца набліжаецца распад сацыялістычнага лагера, СССР і пачатак новай эпохі...

Алена КРАВЕЦ

Вакапонае

ВАСІЛЯ ВАСІЛЯ ХАЦУЛЁВА

— Дзядуля, а ў турме страшна было? А ў партызанска? А на фронце? А ў тым Пячорлагу? — сыпаў адно за адным пытанні сваёму роднаму чалавеку пясч-гадовы Валерка.

— Страшна, непрытульна, — пры-знаваў прышчымным галасам Васіль Апанасавіч. — Бо небяспека паўсюдна кругом хадыла. Допыты, збіванні, стра-лянина (хто каго), калючы дрот, аўчаркі-ваўкадавы, голад, холад...

Стары на хвіліну замоўк, паглядзіў унучка па галаве і, задуменна паўта-рыўшы «так, страшна было», тут жа дадаў:

— Але ж, бачыш, выжыў.

І гэтыя слоў было дастаткова, каб ма-лы зрабіў такую выснову:

— Таму што ты перамог усё і ўсіх. Як герой.

...А сёння Валерыю дваццаць гадоў ужо. Заканчыў аграрна-тэхнічны ка-ледж, выйшаў на самастойную дарогу жыцця. Пра ўдзел свайго дзядулі ў Вя-лікай Айчынай вайне, як, дарэчы, і іншыя ўнукі Васіля Апанасавіча, можа расказ-ваць з такімі цікавымі падрабязнасцямі, што толькі застатся: дыверсант, ту-рэмы вязень, партызан, салдат Чыр-вонай Арміі, «вораг народа», ардэнанос-ца, ударнік пясчодак.

— Усё так? — удакладняў ў 96-га-довага Васіля Апанасавіча Хацулёва ў яго ўтульнай кватэры па вуліцы Пушкіна ў Гомелі.

— Так. Валерыі нічога не пераболь-швае, — уздымае ён. — Не думаў, не гадаў, што мяне чакалі такія пакручас-ты сцэжкі-дарожкі. Што жыццё ў ўгору падківае будзе, і потым аб зямлю ба-люча быць. Але ні на кога і ні на што я не крыўдую, не трымаю зла. Такі тады быў час. Да немагчымасці складалані...

най Дзёрбіцкай школы Буда-Кашалёў-скага раёна, і ён не змог адмовіцца, хоць у яго былі іншыя планы. Справа ў тым, што многія педагогі ў той час ваявалі з фінамі, і на іх месцы падбіралі найлеп-шых вучняў. Малады настаўнік паступіў на завочнае аддзяленне Гомельскага педтэхнікума, які, аднак, закончыць не ўдалося: усё перакруціла, перакрэсліла вайна з нацыстамі.

Васіль выклікалі ў ваенкамат у ліпені 1941 года, і ён апынуўся спачатку ў ма-ладзёжным знішчальным батальёне, а затым у ваенным лагеры ў Курску, дзе на працягу дзвюх месяцаў з хлопцаў та-кага ж узросту рыхтавалі падрыўнікоў, якія павінны былі дзейнічаць у тыле во-рага.

Васіль Хацулёў быў прызначаны старшым групы з шасці чалавек, якая адпраўлялася на тэрыторыю Буда-Ка-шалёўскага раёна, дзе ўжо гаспадарылі фашысты. Сапёры правялі іх праз мі-нныя палі, і група, якой выдалі ўзрыч-тук, наган, вінтоўку, кампас, карту і ад-паведныя дакументы аб тым, што юнакі закончылі ў Арле школу фабрычна-за-водскага навучання і вяртаюцца дадому. Загад быў такі: зброю даставаць самім і чакаць чалавека, які будзе сувязным з Вялікай зямлёй і які будзе накіроўваць дзейні групы.

— У ёй, — апавадае далей Васіль Апанасавіч, — было чатыры чалавекі з Губіч — я, Аляксей Цюноў, Фёдар Ткачоў і Іван Круціцаў — і двое — Пі-ліп Ермакоў і Іван Жлоба — з суседніх вёсак. Праходзіць некалькі месяцаў, а сувязнога як не было, так і няма. Пачы-наем з вялікай асцярожнасцю дзейні-чаць паводле свайго меркавання, але ж і вораг не дрэмле. У лесе з'яўляюцца два мужчыны, якія патрапілі на самага маладошага брата Фёдара Ткачова, які пасяў жыўлёў і сказаў, што яны вы-браваліся з акружэння і хочуць увайсці ў партызанскі атрад. Дык мыжоі ведае, як сустрэцца з ім і хто яшчэ збіраецца туды? Падлетак, нічога не падазраю-



чы, назваў маё прозвішча, і мяне праз дзень-два аршытавалі. Усё ператрусілі ў бацькоўскай хаце ў час вобсыку, да-прошвалі ўсіх членаў сям'і, суседзям, але так нічога не знайшлі (зброя мая была схавана ў надзейным месцы).

У Гомельскай турме — шматлікія допыты, збіцці. Ты — падрыўнік! Хто з табой яшчэ? Прызнавайся, бо расстра-ляем. Пагрозы насілі самай разнальы характар, бо кожны месяц гітлераўцы два разы з камер выводзілі вязняў, і яны судзі ўжо больш не вярталіся. Як ні ста-раліся немцы здабыць нейкія доказы ўдзелу Васіля Хацулёва ў падрыўной дзейнасці на чыгунцы, на іншых аб'ек-тах, так нічога ад яго не дамагліся. Таму і перавялі ў рабочы лагер, у якім ён пад-вартаў разам з іншымі гартытнікамі пра-цаваў на рамоне дарог, у кладцы шпал і гэтак далей.

Адтуль і ўцёк, скарыстаўшы зручны момант. Два дні дабраўся да сваёй вёс-

кі, а на трэці ўжо быў у партызанскім атрадзе імя Д. А. Фурманова, у які пасля яго арышту ўступілі вышэйназваныя аднаўсючкі. Народныя моціўцы атра-да вялі бясплясную барацьбу з ворагам паўсюдна, трымаючы яго ў пастаянным напружэнні. Рабілі засідкі ў лясах, на шаўшэных дарогах, на чыгунцы, грамілі паліцэйскія гарнізоны. І калі партызан-ы воеенню 1943 года злучыліся з войскам Чырвонай Арміі, Васіль Хацулёў апынуў-ся ў 908-м палку 246-й стралковай дыві-зіі 60-й арміі, які працягваў наступленне ў напрамку Львова.

— Вельмі жорсткія баі былі там, — успамінае ветэран. — Вораг яшчэ быў моцны і нахалны, у выніку чаго мы тры месяцы з іншымі войскамі, напрыклад, пад Цярнопалем не маглі прабіцца напе-рад. Але прарыў нарашце быў зробле-ны, і ў раёне горада Броды ў акружэнне трапілі шэсць нямецкіх дывізіяў. Аднойчы ў нашым палку з'явіўся камандуючы ар-міі генерал Павел Курчакін і даў каманду збчыць з маршруту на Львёў і акапаца на ўказанай вышыні. Толькі паспелі гэта зрабіць, як немцы пайшлі ў наступленне.

Батальёны падмацывалі трыма танкамі, што вельмі потым дапамагло. Мяне як радзіста (абучанага) ў палку гэтай спра-ве паслалі забяспечваць сувязь перша-га батальёна, дзе камандзірам быў капітан Андрэйчыцаў, са штабам. За два дні мы адбілі чатыры атакі фрыцаў, і ў выніку вораг быў разбіты. Як выявлі-ся, у тых бах наш батальён асабліва вызначыўся, і групу салдат, і афіцэраў яго прадставілі да ўзнагарод. Сярод іх было і маё прозвішча.

— Ордэн ці медаль уручылі Вам пас-ля бою?

— Толькі ў 2016 годзе! Праз 72 гады пасля той бітвы я атрымаў ордэн Чыр-вонай Зоркі! Пасведчанне аб узнага-роджанні падпісаў Прэзідэнт Расійскай Федэрацыі Уладзімір Пуцін. А раней, у васьмідзясятых гады, я атрымаў ордэн Айчынай вайны другой ступені.

І вось далейшыя апавед Васіля Апа-насавіча:

— Загад аб маім узнагароджанні ор-дэнам Чырвонай Зоркі быў падпісаны камандзірам 246-й стралковай дывізіі 2 жніўня 1944 года, а ў кастрычніку мя-не выклікалі ў штаб (справа была пад польскім Кракавам). Я думаў, што буд-дучы ўручыць узнагароду, але жорстка памыліся. Бо за мяне ўзяліся контр-разведчыкі, якія ўчынілі жорсткі допыт: ты сядзеў у нямецкай турме, і црбе не расстраляў. Чаму? Адкавай! Што я мог адказаць? Чым і які пацвердзіць, што не здрадзіў, што нікога не выдаў, што выцперцеў усе катаванні? Чым? Слухаць мяне ніхто не хацеў, і я за-грымеў на дзесяць гадоў на поўнач, у Пячорлаг. Адсёдзеў, а дакладней, адпрацаваў-адмычыў там ад званка да званка. Аб умовах знаходжання ка-заць не буду. Дзень Перамогі сустраў на шарах. Такіх, як я, нават не павін-шавалі ніхто.

На радзіму Васіль Апанасавіч вяр-нуўся ў 1954 годзе, а яшчэ праз дзе-сяць — яго разбіліталі. Уладкаваўся ў Гомелі на работу і пайшоў у дзе-сяты клас вячэрняй школы, каб аднавіць забытыя за час вайны веды. Заканчыў завочна інстытут народнай гаспадаркі ў Мінску і працаваў у розных установах, а апошня, да пенсіі, 27 гадоў у ААТ «Го-мельтранснафта «Дружба». Тут ва ўра-меліста абстаноўцы ў прыватнасці ўсяго калектыву прадставіўніку ваеннага аташ-пры пасольстве Расійскай Федэрацыі ў Беларусі і ўручылі яму той ордэн.

Васіль Апанасавіч жыве разам з сы-нам Аляксандрам, нявесткай Святланай і унучкам Валерыем. На жаль, яго па-лавінка Ганна Іосіфаўна некалькі гадоў таму пайшла з жыцця.

Мы жадаем ветэрану вайны і працы Васілю Апанасавічу Хацулёву ўсёго та-го, чаго ён сам сабе жадае.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ

ЗАСО «Промтрансвест» предлагает принять участие в процедуре закупки № 2018-888057, размещенной на сайте http://www.cebtrade.by, по «Компьютеры и обо-рудование» Другое»... УНП 100529263

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении повторного аукциона Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и привати-зации» (организатор аукциона), по поручению ОАО «Горняк» (продавец), проводит повторный открытый аукцион по продаже самоходного зерноуборочного комбайна Class Medion 310, 2005 г.г., заводской № 93202631, регистрационный № OM-5 6812, изготовитель — Германия. Начальная цена с НДС — 61 340,16 бел. руб. Цена снижена на 20%. Задаток 10 % от начальной цены 16 134,00 бел. руб. и 10% от суммы НДС по р/с № BY608339012108260016933000 в ЦБУ №701 ОАО «БПС-Сбербанк» г. Минск БИК BPSB29UX, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвес-тиций и приватизации». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня заключения договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Победитель аукциона (единственный участник аукциона) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов в размере 5 (пяти) процентов от окончательной цены продажи предмета аукциона и воз-мещает затраты на организацию и проведение аукциона. Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.ceb.by. Предыдущие извещения были опубликованы в газете «Звязда» от 07.04.2018, 08.06.2018. Аукцион состоится 12.07.2018 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 11.07.2018 до 16.00 по указанному адресу. Тел.: (8017) 207-71-34, (8029) 102-21-17.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА Организатор: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», 210015, г. Витебск, проезд Гоголя, 5, (0212) 47-20-56. Продавец: ОАО «Классика индустри менедж», 210004, г. Витебск, ул. М. Горького, 42, (0212) 64-83-35.

Лот 1: кап. строение с инв. № 200С-96913 (трансформаторная подстанция) пл. 227,1 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/17 с оборудованием ТП и передаточ-ными средствами, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97495 (водопроводная сеть) протяж. 2508,2 м, 1/12 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97511 (канализационная сеть) протяж. 2691,56 м, 1/13 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (тепловая сеть) протяж. 1269,8 м. Начальная цена: 29390,89 руб. Задаток: 2939,09 руб.

Лот 2: кап. строение с инв. № 200С-64177 (административный корпус с пристройкой) пл. 4086,9 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/1, кап. строение с инв. № 200С-97505 (сеть наружного освещения) протяж. 42,5 м, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97495 (водопроводная сеть) протяж. 2508,2 м, 1/12 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97511 (канализационная сеть) протяж. 2691,56 м, 1/13 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (тепловая сеть) протяж. 1269,8 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (отстойник) пл. 74 кв. м. Начальная цена: 54324,23 руб. Задаток: 5432,42 руб.

Лот 3: кап. строение с инв. № 200С-38277 (склад прорабы и химических материалов) пл. 3482,6 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/4 с оборудованием ТП и передаточ-ными средствами; кап. строение с инв. № 200С-97498 (прожторная манта), пл. 2 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/4, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97495 (водопроводная сеть) протяж. 2508,2 м, 1/12 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97511 (канализационная сеть) протяж. 2691,56 м, 1/13 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (тепловая сеть) протяж. 1269,8 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (отстойник) пл. 74 кв. м. Начальная цена: 286935,06 руб. Задаток: 28693,51 руб.

Лот 4: кап. строение с инв. № 200С-51892 (пристройка к складу готовой продукции) пл. 2083 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/20, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97495 (водопроводная сеть) протяж. 2508,2 м, 1/12 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97509 (канализационная сеть) протяж. 167,9 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97506 (ливневая канализационная сеть) протяж. 1899,4 м, 1/13 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (тепловая сеть) протяж. 1269,8 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (отстойник) пл. 74 кв. м. Начальная цена: 173201,52 руб. Задаток: 17321,05 руб.

Лот 5: кап. строение с инв. № 200С-51891 (склад готовой продукции), пл. 2083 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/23 с оборудованием ТП и передаточными средствами, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97495 (водопроводная сеть) протяж. 2508,2 м, 1/12 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97509 (канализационная сеть) протяж. 167,9 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97506 (ливневая канализационная сеть) протяж. 1899,4 м, 1/13 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (тепловая сеть) протяж. 1269,8 м, 1/10 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97512 (отстойник) пл. 74 кв. м. Начальная цена: 38461,11 руб. Задаток: 3846,11 руб.

Лот 6: кап. строение с инв. № 200С-51887 (здание кондиционера), пл. 4200 кв. м, по адресу: Витебск, ул. М. Горького, 42/23 с оборудованием ТП и передаточными средствами, 1/17 доля в праве собственности на кап. строение с инв. № 200С-97



# Мы разам — Беларусь!



Краіна моцная рэгіёнамі: Ваўкавыскі раён

Актуальна

Міхаіл СІЦЬКО:

## «САМАЯ АКТУАЛЬНАЯ ЗАДАЧА — ГЭТА ЗАНЯТАСЦЬ НАСЕЛЬНІЦТВА»

За першы квартал у Ваўкавыскім раёне створана больш за паўсотні новых рабочых месцаў, што больш за заплававанае. Спрыяе гэтаму як з'яўленне новых прадпрыемстваў, так і пашырэнне ўжо існуючых. Актывізаваліся прадпрыемствы, іх доля ў бюджэце раёна складае каля 20 %.

— Міхаіл Міхайлавіч, якія новыя праекты дапамагаюць працаўладкаваць жыхароў горада і раёна?

— У горадзе рэалізуецца інвестпраект з кампаніяй «Смакоша» па вытворчасці хлебабулачных і кандытарскіх вырабаў. Тут плануецца стварыць яшчэ 270 рабочых месцаў, у тым ліку для інвалідаў. Да гэтага далучылася прадстаўніцтва ПРААН. Ёсць магчымасць, што нашым партнёрам у гэтай справе будзе польскі бок. Мы шукаем розныя шляхі, каб здзейсніць гэты праект, які пакуль ідзе марудна. Але спадзяёмся, што агульным намаганямі даядзем яго да канца.

Ёсць некалькі распрацаваных пляцовак пад інвестпраекты. Калі прадпрыемствы прыйдуць сюды, таксама будзе стварацца новыя рабочыя месцы. Мы прапануем чатыры прамысловыя пляцоўкі пад вытворчасць і дзве для аб'ектаў па аказанні паслуг. Актывізуем распрацоўваем магчымасць здачы ў арэнду нерухомасці ў раёне. Гэта таксама паўплывае на занятасць насельніцтва. Значны крок у гэтым кірунку мы зрабілі, калі рэарганізавалі нашу «бытоўку» і далучылі КБА да камунальнай службы.



Што можна сказаць пра сітуацыю на рынку працы? Ці своєчасова выплачваецца заробатная плата?

— За першы квартал працаўладкавана 466 чалавек, у тым ліку 403 беспрацоўныя. Чатыры чалавекі атрымалі субсідыі для арганізацыі прадпрыемстваў і рамесніцкай дзейнасці. Створана 59 новых рабочых месцаў у сферах вытворчасці, гандлю, транспарту, сельскай гаспадаркі. Зараз на ўліку ў службе занятасці знаходзіцца 208 беспрацоўных, а колькасць вакансій у раёне дасягае 500. Гэта значыць, што на аднаго беспрацоўнага прыпадае 2,4 вакансіі.

Па працаўладкаванні ў нас створана цэлая камісія, палажэнне аб якой прайшло юрыдычную экспертызу, і будзе садзейнічаць занятасці. Бо вельмі важна спалучыць наймальніка і саіскальніка. Наймальнікі зацікаўлены ў падрыхтоўцы спецыялістаў,

па іх заказе на вучобу накіравана 13 чалавек, а ўсяго за тры месяцы прайшлі перападрыхтоўку 36 чалавек.

Хачу адзначыць, што па стане на 1 мая ў нас не было запазычанасці па зарплате. Разам з чалавекі атрымалі субсідыі для арганізацыі прадпрыемстваў і рамесніцкай дзейнасці. Створана 59 новых рабочых месцаў у сферах вытворчасці, гандлю, транспарту, сельскай гаспадаркі. Зараз на ўліку ў службе занятасці знаходзіцца 208 беспрацоўных, а колькасць вакансій у раёне дасягае 500. Гэта значыць, што на аднаго беспрацоўнага прыпадае 2,4 вакансіі.

— Рынак працы развіваецца, а ці ёсць яшчэ рэзервы, на ваш погляд?

— Мы робім стаўку на малы бізнес. Нядаўна правалі пасаджэнне з каардынацыйным саветам прадпрыемстваў і рамесніцкай дзейнасці. Яны ўжо выйшлі са сваімі праектамі. Таксама спадзяёмся на межэканамічнае супрацоўніцтва. У нас пабывалі прадстаўнікі нямецкага Магдэбург, якія вельмі зацікавіліся нашымі аграрыямі. Ёсць магчымасць заключыць дагавор

аб супрацоўніцтве з гарадзмі Германіяй.

Разглядаем турыстычны вектар, побач мяжа, і мы не выключаем магчымасці трапіць у бязвізавую зону. У раёне нямама цікавых гістарычных аб'ектаў. Зараз узнаўляюцца дзве старажытныя

панскія сядзібы, якія выкупілі расійскія інвестары. Гэта цудоўная зона, якая будзе даступная для турыстаў, на тэрыторыі комплексу размесціцца невялікая гасцініца. А гэта і новыя рабочыя месцы

### Гэта важна

Таяцяна АНДРУШКЕВІЧ, намеснік старшыні Ваўкавыскага райвыканкама:

— З кожным годам мы нашчаваем жыллёвае будаўніцтва. За 2017 год уведзена каля 19 тысяч кв. метраў жылля, што больш, чым за папярэдні год. У верасні мінулага года здалі дом на 108 кватэр. Актывізуем будаўніцтва індывідуальнага забудова. Яе доля ў жыллёвым будаўніцтве складала за мінулы год 63,6 %. Людзі бяруць участкі ў сельскай мясцовасці і іх асвойваюць.



Да аўтакрам і гандлёвых сетак, якія выязджаюць у вёскі, актывізуем далучаецца пошта. Работнікі сувязі развозяць не толькі пошту, але і тавары штодзённага пошты, пастананна пашыраюць асартымент. Наш раён — адзін з першых, дзе работнікі пошты бяруць заказы на паслугі. Гэта свайго роду выязны прыёмны пункт, які раней быў на балансе Дома быту. Заказчыкаў хапае, паслугамі пральні актывізуем карыстаюцца адзіночкія мужчыны, а таксама пажылыя жыхары вёсак. Што датычыцца праката, такія пункты ў Ваўкавыску працуюць, да іх далучаюцца прадпрыемствы. Яны вывучаць попыт на веласпеды, каб адкрыць іх пракат. Дарэчы, у горадзе распрацаваны праекты па будаўніцтве веладарожжа.

Гораду неабходны новы загс. Моладзь застаецца, стварае сем'і. Рэгістрацыя шлюбу павінна праходзіць у асаблівых умовах, каб усё было прыгожа. Мы плануем рэканструяваць былую школу, а на другім і трэцім паверхах размесціцца музычная школа.

У сярэдзіне ліпеня ў Ваўкавыску праводзім свята «Сяброўскі фест». Да нас прыедуць госці з Тальяці — беларуская дыяспара «Нёман». У нас добрыя сувязі, яны прывозяць дзіцячы музычны калектывы. Чакаем таксама нашых сяброў з Малдова. У нас з імі наладзілі не толькі культурныя, але і гандлёвыя сувязі. Наша прадпрыемства купляе там садавіну для ёгуртаў. Сёлетня малдаване абяцуюць правесці на свяце яшчэ і дзгустацыю вінаграднага напою.

Нягледзячы на тое, што Яўген адкрыў аграрыям у сярэдняй глыбінцы, яго знаходзіць у розных кутках свету. Нядаўна, напрыклад, былі госці з далёкага расійскага Томска, хутка прыедзе сям'я з Латвіі. Важны плюс, на думку Яўгена Красноўскага, — прыгранічнае знаходжанне аграрыям. Да беларуска-польскага пункта пропуску крыху больш за 40 кіламетраў, многія расіянне застаюцца на адпачынку, едуць за мяжу. Вядома, сядзіба шырока пазіцыянуецца на шматлікіх сайтах, а на booking.com мае даволі высокі рэйтынг, аб чым нават ёсць адпаведнае пасведчанне. Выбару

## ДАРОГА ВЯДЗЕ Ў «АЛЬХОВА»

Яўгену КРАСНОЎСКАМУ — 35 гадоў, ён не жанаты, але не супраць таго, каб уступіць у шлюб. Вось толькі не можа знайсці нявесту сабе пад густ, ды яшчэ і праціваюць. А гаспадарка ў Яўгена нямалая. Дом, агарод, птушак розных... Ды і гасцей-турыстаў трэба прыняць, накарміць, зацікавіць.

Агратурызм Яўген вядзе сумесна з сям'ёй брата, які жыве па суседстве. Абодва прыехалі ў Ваўкавыскі раён з Оршы, у маленькай вёсцы купілі дамы і распачалі сваю справу. Яўген — прафесійны спецыяліст па турызме, але некаторы час працаваў у сталіцы машыністам метра. Рашэнне вярнуцца да таго, «на што вучыўся», прыйшло раптоўна і не адпскала, пакуль лёс не занёс у Альхова, дзе і з'явілася сядзіба з аналагічнай назвай. З тае пары прайшло чатыры гады, і за гэты час старыя вясковы дом даваеннай пабудовы набыў рысы ўтульнай і дагледжанай аграрыям.

Галоўны прынцып новага гаспадары — захаваць, наколькі магчыма, аўтэнтычнасць дома. Тут можна ўбачыць і вялікія стары куфары, і аўтэнтычныя ложка з саматканымі дыванамі, і розныя хатнія прылады. У доме быццам вітае дух даўніны. Турыстам-гараджанам гэта вельмі важна і цікава, кажа Яўген, бо яны нібыта трапілі ў іншы свет, атрымалі новыя эмоцыі і нейкія звесткі аб мінулым.

Нягледзячы на тое, што Яўген адкрыў аграрыям у сярэдняй глыбінцы, яго знаходзіць у розных кутках свету. Нядаўна, напрыклад, былі госці з далёкага расійскага Томска, хутка прыедзе сям'я з Латвіі. Важны плюс, на думку Яўгена Красноўскага, — прыгранічнае знаходжанне аграрыям. Да беларуска-польскага пункта пропуску крыху больш за 40 кіламетраў, многія расіянне застаюцца на адпачынку, едуць за мяжу. Вядома, сядзіба шырока пазіцыянуецца на шматлікіх сайтах, а на booking.com мае даволі высокі рэйтынг, аб чым нават ёсць адпаведнае пасведчанне. Выбару



аграрыям у Альхове спрыяе і бальны камфорт — тут ёсць газ, вада і бесправядны інтэрнэт.

Яўген трымае руку на пульсе і не адстае ад часу. З пачаткам дзеяння Указа № 365, які пашырыў магчымасці ўладальнікаў аграрыям пабудавы набыў рысы ўтульнай і дагледжанай аграрыям.

Галоўны прынцып новага гаспадары — захаваць, наколькі магчыма, аўтэнтычнасць дома. Тут можна ўбачыць і вялікія стары куфары, і аўтэнтычныя ложка з саматканымі дыванамі, і розныя хатнія прылады. У доме быццам вітае дух даўніны. Турыстам-гараджанам гэта вельмі важна і цікава, кажа Яўген, бо яны нібыта трапілі ў іншы свет, атрымалі новыя эмоцыі і нейкія звесткі аб мінулым.

Нягледзячы на тое, што Яўген адкрыў аграрыям у сярэдняй глыбінцы, яго знаходзіць у розных кутках свету. Нядаўна, напрыклад, былі госці з далёкага расійскага Томска, хутка прыедзе сям'я з Латвіі. Важны плюс, на думку Яўгена Красноўскага, — прыгранічнае знаходжанне аграрыям. Да беларуска-польскага пункта пропуску крыху больш за 40 кіламетраў, многія расіянне застаюцца на адпачынку, едуць за мяжу. Вядома, сядзіба шырока пазіцыянуецца на шматлікіх сайтах, а на booking.com мае даволі высокі рэйтынг, аб чым нават ёсць адпаведнае пасведчанне. Выбару

Свая справа

Спецыяліст па турызме адкрыў у глыбінцы аграрыям і спадзяецца прывесці туды гаспадыню

на прысутнасць гаспадары, яны любяць пагаварыць, распытаць аб нечым, ім спакойна, калі гаспадары побач. Мы будзем улічваць пажаданні сваіх гасцей і плануем купіць альбо пабудавать асобны гасцявы дом.

Як прафесіянал, Красноўскі рашае, што гасцей важна не толькі прыняць, але і зацікавіць. А можа, нават і здзівіць. Такім чынам з'явіўся ў арсенале гаспадары аграрыям мерыпрыемстваў. Кошт за суткі — 250 рублёў.

Мы ўключылі ў маршрут найбольш цікавыя аб'екты, якія ёсць паблізу. Дамовіліся з суседняй аграрыям, дзе практыкуюць паслугу «сон на вулках».

У далейшых планах — ператварыць былую гаспадарчую пабудову ў беларускую карчму, дабудаваць кухню, на другім паверсе зрабіць гасцявыя пакоі. Калі глядзець на сучасны будынак, праект здаецца вельмі затратным, але Яўгена, мяркуючы па ўсім, гэта не палохае, а, наадварот, — натхняе. Відаць, што чалавек займаецца сваёй справай.

У першую чаргу ён улічвае інтарэсы гасцей. Напрыклад, некаторым не падабаецца, што гаспадары пакоі знаходзіцца ў адным з імі доме.

— У асноўным гэта датычыцца беларусаў, — заўважае Яўген, — замежныя турысты спакойна рагуюць будзем туды вазіць турыстаў. Ёсць у нашых краях самы высокі ў Беларусі стары вадзяны млын. Тут арганізуем квест з анімацыяй, майстар-класам па вылучэнні бездрэжавога хлеба. Ваўкавыскія гаспадары пачаць прыгожыя вясельныя караваі, яны нават унесены ў спіс нематэрыяльнай спадчыны краіны, пазнаёмім з гэтым цудам турыстаў, — падзяліўся планами Яўген Красноўскі.

Мой супрацоўнік марыць узнавіць маленькую вёсачку, зрабіць яе цікавейшай для саміх жыхароў. А калі пашанцуе, не супраць і ажаніцца.

## ПЧОЛЫ СУПРАЦЬ СТРЭСУ

Як на аграрыям «У хутарскай цішы» лечыць сном на вуллях

Незвычайную аздаруленчую метадку гаспадары сядзібы ў вёсцы Вішневічы Людміла і Васіль Паўлючыкі засвоілі зусім нядаўна. Падобны вопыт у Беларусі ўжо ёсць. Напрыклад, у Віцебску ляснінне біяполем пчол укаралі ў абласным скурна-венералагічным дыспансеры. Лічыцца, што апітэрапія спрыяе стану ачужаю абмену рэчываў арганізма, зніжае стрэсы, захворванні нервовай сістэмы, паліпае сон.

Хутар каля вёскі Вішневічы можна назваць «пчаліным». З чатырох дамоў у трох ёсць пасекі. Праўда, дом, які Паўлючыкі вырашылі купіць, быў увесь у бур'яне, затое спрыяльныя ўмовы для пчол — зацішша, вецер не гуляе, шмат ценю ад высокіх ліп-меданосаў.

— Мы разглядалі шмат варыянтаў, бо прапаноў на рынку «сялянскай нерухомасці» няма, — заўважае Людміла Якаўлеўна, — але спыніліся на гэтым варыянце, каб стварыць для пчол усё ўмовы. Такую філасофію Паўлючыкі засвоілі ад вядомага на Ваўкавышчыне пчаляра Анатоля

Жылінскага. Менавіта ён дапамог навічкам пчалярам заняцца гэтай справай. У выніку — вясковыя закінуты дом атрымаў другое жыццё, тут створана прыгожая аграрыям.

На драўлянай платформе стаіць каля двух дзясяткаў пчаліных вулляў, па ўсім відаць, тут практыкуюць перавозныя пасекі. А вось невялікі домік у глыбіні саду — стацыянарны. Здаецца, што гэта звычайны летнік, але на самай справе, тут — «лячэбніца». Каб падысці да яе, трэба прыняць



меры засцярогі, таму гаспадыня раздае ўсім спецыяльныя маскі з доўгай сеткай. Адраз усе становяцца падобныя на сапраўдных пчаляроў. Цяпер можна зайсці ўсярэдзіну доміка. Тут невялікі пакойчык з двума тапчанамі і столікам. Аказваецца, тапчанамі ўстаноўлены на вуллях, усяго іх чатыры, па два на кожны тапчан. Пчолы сюды не залізаюць, бо ляткі для іх знаходзіцца на вуліцы, затое яны сваім гулам і вібрацыяй вельмі спрыяюць дзейнасці на біяполе чалавека.

— Гэта фізіяпрацэдура пчоламі, — тлумачыць Людміла Якаўлеўна. — Мы ляжым на двух вуллях, дзе жыве да 200 тысяч пчол, атрымліваем мікрамасаж, здымаем стомленасць, нармалізуем паступова бронхалегічную

паспёў. Аб гэтым сведчыць плёнкі на сотах (забрус). Пчолы зацягваюць соты, калі мёд спелы і без вільгаці.

— Вось бачыце, гэты соты з забрусам, значыць, мёд спелы, — паказвае рамку з сотамі Людміла, — каб гэтага дасягнуць, трэба больш часу. Некаторыя пчаляры не чакаюць, пакуль пчолы зацягнуць соты, забіраюць яго раней. У выніку з-за вільгаці мёд альбо слаіцца, альбо кісне і доўга не захоўваецца.

Дарэчы, пчолы сушаць мёд сваімі крыламі, ад чаго і ствараецца вібрацыя ў вуллях. Такім чынам, яны робяць сваю справу і «лечыць» людзей. Аздаруленчы кантакт паказаны амаль пры 20 захворваннях — ад бяссоннасці да лішняга вагі. Хоць ёсць і супрацьпаказанні, напрыклад, алергія, анкалогія, вострыя інфекцыйныя захворванні і іншыя.

Тых, хто жадае атрымаць незвычайны працэдур, з кожным годам усё больш, адзначае Людміла Паўлючык. Прыязджаюць цэлымі сям'ямі. Адна гадзіна «сну на вуллях» тут каштуе пяць рублёў. Для ўзнаўлення ўсяго арганізма рэкамендуецца прайсці 5—10 сессій, але кажуць, што і 20 працэдур не зашкодзіць

Вельмі важна, каб мёд

Маладзёжны цэнтр

## УСХОДНІЯ ТАНЦЫ І РЭТРА-ДЫСКАТЭКІ Ў «ДЭЛЬЦЕ»

Як былі клуб чыгуначнікаў стаў сучаснай культурнай установай для ўсіх пакаленняў

Літаральна за год стары клуб поўнаасцю змяніў сваё аблічча. Аднавіўся фасад, па-іншаму сталі выглядаць зоны адпачынку. У хале з'явіліся вялікія насценныя тэлевізары, скурныя каналы і столікі. У танцавальнай зале абсталёвана VIP-зона з дзясяткамі пасадачных месцаў.

Некалькі гадоў таму перад раённымі ўладамі паўстала пытанне арганізацыі вольнага часу моладзі і людзей старэйшага пакалення. Праблема была агучана ў Ваўкавыску на пасяджэнні Гродзенскага абласнога камітэта. Аказалася, што ў горадзе няма такіх устаноў, якія адпавядалі б сучасным патрабаванням адпачынку. Так з'явілася ідэя стварыць культурны цэнтр новага пакалення. Для гэтай мэты гораду быў перададзены Дом культуры чыгуначнікаў. Канцэпцыя цэнтра прадугледжвала абсталёванне зоны дыскатэкі, адкрыццё секцыі і гуртку сучасных кірункаў — такіх, куды пойдучы як маладыя людзі, так і старэйшыя.

Роўна год спатрэбіўся на тое, каб былі клуб чыгуначнікаў пера-

ўтворыўся ў маладзёжны цэнтр «Дэльта». Урачыстае адкрыццё адбылося сёлетна. У выніку каласальнай работы, змяніўся не толькі вонкавы выгляд, але і «начынка». У новым памышканні з'явіліся тры зоны. Былая глядзельная зала трансфармавалася ў модны начны клуб са стыльным інтэр'ерам, усталявана прасторная зона для адпачынку з вялікім насценным тэлевізарам. У цэнтры працуюць гурткі для розных узростаў катэгорый. Дзеці наведваюць танцавальны, моладзь — усходнія тан-



цы і аэробіку. Па словах дырэктара цэнтра Юліі Чыжык, цэнтр запатрабаваны як у 20-, так і ў 60-гадовых. Кожную пятніцу тут праводзіцца рэтра-вечарыны. Інфармацыя аб правядзенні розных мерыпрыемстваў выкладаецца ў сацыяльных сетках. Па суботах праходзіць дзіцячыя вечары, а кожную сераду — для тых, хто адпачывае ў санаторыях. Нацыянальная дыскатэка па пятніцах і суботах толькі для тых, каму больш за 18.

Дарэчы, у Ваўкавыску працуе каля 13 тысяч маладых людзей ва ўзросце ад 14 да 30 гадоў, гэта 17% ад агульнай колькасці насельніцтва горада.

Сацыяльны ракурс

## ДЛЯ ЎСЯГО НАВАКОЛЛЯ

У Ваўкавыску будзеца бальніца, якая прыме не толькі жыхароў раёна, але і суседніх з ім

Будаўніцтва сучаснага карпусу новай бальніцы амаль завершана, зараз вядзецца ўстаноўка абсталёвання. У прыватнасці, манціруецца новы рэнтген-апарат.

Новыя карпусы з'явіліся непадалёк ад старога бальніцы ў Ваўкавыску. Існуючая ўстанова — не тыповы медыцынскі аб'ект, а прыстасаваны памяшканні. Некалі тут знаходзіўся гранічны атрад, які атрымаў іншую прапіску, а ваенны гарадок аддалі пад лячэбны аб'ект. Але з цягам часу нагрузка

на аддзяленні ўзрастае і прыспела неабходнасць будаўніцтва новай бальніцы, якая адпавядала б усім сучасным нормам. Такім чынам, пры садзейнічанні абласных улад было прынята рашэнне пабудавать новы лячэбны корпус на 260 месцаў.

(Заканчэнне на 10-й стар.)

Аляксандр ЯРОЦКІ:

# «ПРАЗ НАС МОЖНА ЎПЛЬІВАЦЬ НА БУДУЧЫЯ ПАКАЛЕННІ»

Карэспандэнт «Звязды» гутараць

з генеральным дырэктарам Ваўкавыскага ААТ «Беллакт» Аляксандрам ЯРОЦКІМ



— **Ваша прадпрыемства па-ранейшаму адзінае ў сваім сегменце рынку ў краіне, Аляксандр Міхайлавіч?**

— «Беллакт» — адзіны вытворца сухіх прадуктаў для дзіцячага харчавання, а таксама адзін з лідараў малочнай прамысловасці ў Рэспубліцы Беларусь.

Сухое дзіцячае харчаванне раздзяляецца на прадукты па ўзросце. З «нуля», як толькі дзеці з'явіліся на свет, у нас ужо ёсць лінейка прадукцыі для іх кармлення. З шасці месяцаў, бо праз паўгода ўжо недастаткова сумесіўці ці малака маці, тут дабаўляюцца так званыя прадукты прыкорму. А таксама з года. Дарэчы, сухія прадукты прыкорму — кашы на малочнай і безмалочнай аснове, толькі мы адны выпускаем у краіне. І з'яўляемся адным з вядучых вытворцаў на тэрыторыі СНД. Па афіцыйнай статыстыцы па сухім прадуктах (сумесі і кашы) у Рэспубліцы Беларусь мы займаем 75 працэнтаў долі рынку, астатняе — імпарт.

На прасторах СНД мы не з'яўляемся адзінымі, ва Украіне ёсць копія нашага завода, але на іх развіцці адчувальна адбылася змена ўладальнікаў. У выніку рэцэптуры іх прадукцыі не адпавядаюць новым павелам. З пяці заводаў, што былі ў савецкі час, засталіся толькі два. У Расіі працуе адзін, і толькі на фасуючы дзіцячага харчавання еўрапейскай вытворчасці. Хоць эканамічна ім было б больш выгадна фасаванне нашай прадукцыі, бо мы ў адзінай мытнай прасторы.

— **Вашы спажыўцы — вельмі далікатная публіка. Тэма якасці стаіць востра? Гэта ваш першы клопат?**

— Я не скажу бы нават «кляп», гэта галоўны абавязак. Дзіцячае харчаванне — толькі высокай якасці. Гэта дадзенасць, якая не абмяркоўваецца.

У сувязі са спецыфікай нас звычайна параўноўваюць нават са звычайным малочным заводам. Вытворчасць дзіцячага харчавання абавязвае трымаць планку патрабавальнасці вельмі высока. І яна традыцыйна трымаецца высока кожна ўжо больш за 45 гадоў. Скажу нават так: сваю прадукцыю мы ўспрымаем не як прадукт харчавання, а як медыцынскі прэпарат, гэта нават лекі. У іншых краінах, у прыватнасці ў Грузіі, з якой супрацоўнічаем, сумесі ад нараджэння да паўгадавага ўзросту выдаюцца па рэцэптах. Бо там яны ў статусе лекавых прэпаратаў. І калі мама з нованароджаным становіцца на ўлік да педыятра, мамам выпісваецца

рэцэпт на тую ці іншую сумесь.

Сумесі, якія выпускаем, падзяляюцца на сумесі для здаровых дзяцей, лячэбна-прафілактычныя і лячэбныя. Пры распрацоўцы прадуктаў для дзіцячага харчавання ўлічаны самыя сучасныя і перадавыя дасягненні ў дзіцячай дыеталогіі і нутрыцыялогіі. Гэта адносіцца і да вытворчасці дзіцячага малачка, кефіра, ёгуртаў, біялакта, тварожку, каш і ўсіх навінак, якія з'яўляюцца рэгулярна.

І да сыравіны прад'яўляем патрабаванні як на фармацэўтычным прадпрыемстве. Важна, што вытворчасць прадукцыі ажыццяўляецца на сучасным абсталяванні апошняга пакалення з выкарыстаннем сучаснай упакоўкі ад вядучых кампаній Польшчы, Нідэрландаў, Германіі, Францыі.

У нас у штаце ёсць медыцынскія работнікі, педыятры-практыкі, усе са спецыяльнай медыцынскай адукацыяй, ёсць спецыялісты з навуковымі званнямі. Яны чытаюць лекцыі будучым і маладым мамам, а таксама сваім калегам-

праходзяць найстражэйшы шматступенчаты кантроль на ўсіх стадыях вытворчасці. У склад нашага акрэдытаванага выпрабавальнага цэнтру уваходзяць прыёмная лабараторыя, лабараторыя фізіка-хімічных даследаванняў, лабараторыя бактэрыялагічных і таксікалагічных даследаванняў, пост радыяцыйнага кантролю.

Сыравіну, малака толькі класа экстрэ, бяром у гаспадарках Ваўкавыскага, Мастоўскага, Зэльвенскага і Свіслацкага

вельмі моцна адрозніваецца ад малака маці — па вугляводах, па тлшчы, па бялках і вітамінах. І задача вытворцы — максімальна наблізіць яго да груднога. Уносім усе неабходныя інгрэдыенты, ідэнтычныя саставу мацёрнскага малака. Вітаміны закупляем у Еўропе.

Сумесна з інстытутамі Нацыянальнай акадэміі навук мы праводзім шмат даследаванняў беларускіх дзяцей, ведаем, чаго ім не хапае, і робім акцэнт на гэтую пазіцыю. Выходзім на

Германію, Іспанію, Швейцарыю, Расію. Самі праводзім даследаванні — паўтаруся, пры ўзаемадзейні з нашай Акадэміяй навук. Каб як мага бліжэй наблізіцца ўласным прадуктам да малака маці. Складанасць яшчэ і ў тым, што ў розныя перыяды кармлення састаў малака маці розны.

Хоць формулы такой прадукцыі прыкладна аднолькавыя ва ўсіх яе вытворцаў — уеўрапейскіх, азіяцкіх, у нас. Асаблівага адрознення не бывае, бо рэцэптура ўжо ўсталялася, усё максімальна вывучана, даследавана.

Тым не менш мы з Акадэміяй навук і радзільнымі дамамі праводзім клінічныя даследаванні сваіх новых прадуктаў. Гэта наш святы абавязак. Такое даследаванне праводзілі, напрыклад, у Гродне, калі запускарлі ў вытворчасць свой прадукт для дзетак з года. Спецыялісты акадэмічнага інстытута фарміравалі кантрольную групу дзетак, у якой іх сваім малаком. Падчас гэтага даследавання быў выяўлены значны дэфіцыт вітамінаў, макра- і мікраэлементаў у арганізме малышоў. Праз паўгода кармлення нашым прадуктам новай формулы кантрольная група практычна цалкам увайшла ў норму па ўсіх вітамінах. У астатніх выяўлены дэфіцыт заставаўся. Вынікі былі даведзены Міністэрству аховы здароўя. Пасля завяршэння даследаванняў мы змаглі запусціць новую прадукцыю (нову ю яе формулу) ў вытворчасць і рэалізацыю.

— **Як наогул вядзецца ўдасканаленне дзіцячых прадуктаў?**

— Калі раней проста змяшчалі кампаненты, то зараз гэта робіцца на макраўзроўні. Бялок раскладваецца на часткі,

ца ўдасканаленне, і апошняя версія максімальна набліжаны да патрабаванняў жыцця і сусветнага досведу.

Акрамя таго, тэхнічныя умовы і рэцэптуры ўзгоднены з Міністэрствам аховы здароўя Рэспублікі Беларусь. Прадукты прайшлі абавязковую дзяржаўную рэгістрацыю на адпаведнасць патрабаванням дзеючых тэхнічных рэгламентаў Еўразійскага эканамічнага саюза, што таксама дазваляе быць упэўненым у іх якасці і бяспечнасці.

Стараемся ўводзіць больш ачыных кампанентаў. Вітаміны — далікатная справа, у краіне яны амаль не выпускаюцца. Але некаторыя іх кампаненты — бялкі, тлшчы і вугляводныя вылучэнні — выпускаюцца ў Беларусі прадпрыемствамі. Сёлета пачалі выпускаць вугляводны ў Магілёўскай вобласці, на прадпрыемстве «Малочныя горкі» — пасля сумеснай работы з намі на працягу некалькіх гадоў. Яны зрабілі мадэрнізацыю, закупілі абсталяванне, пад нас асвоілі вытворчасць лактозы. Пераводзім на іх прадукт ужо дзве формулы дзіцячага харчавання. Ён цудоўна сябе зарэкамендаваў, нармальна ідзе і па працэсе, і па выніковай якасці. Да канца года ў планах перавесці на іх лактозу ўсе тры формулы, каб цалкам адмовіцца ад імпартнай. Яны пастаўляюць нам і свой якасны бялок.

Пастаўляем дзіцячае харчаванне ў мусульманскія краіны — прычым, па стандартах халяльнасці. Арганізаваць вытворчасць халяльнай прадукцыі

пакупніку. Пакупнік павінен не эксперыментваць у выбары вытворцы, а выбіраць вытворцу з вялікімі традыцыямі. Ніколі заводзік, якому без году тыдзень, — без традыцыі, без тэхналогій, без вышколаванага персаналу, не выпускаюцца якаснае дзіцячае харчаванне.

— **Вы ўпамінулі персанал. Калі можна, хоць бы каротка, аб калектыве. Ці удалося сфарміраваць супольнасць аднадумцаў?**

— Наша прадпрыемства — буйное, працуе 1350 чалавек. І я ганаруся сваім калектывам. Для мяне гонар працаваць у ім, з гэтымі людзьмі. Бо яны дакладна ўсведамляюць, дзе працуюць і якую прадукцыю выпускаюць. І адчуваюць за яе адказнасць. Лічу, што ўсе мы — як адна вялікая сям'я. У нас шмат сямейных дынастый, пра якія мы хораша расказалі ў кнізе да 40-годдзя завода. І ёсць семі да 30-ці чалавек, якія звязалі свой лёс з прадпрыемствам.

Пасляўчыны сваёй маладога прадстаўніка да нас, яны гарантуюць, што ён будзе працаваць не горш за бацьку, за старэйшага брата. Мы такім паручыцельствам верым. Сям'я бярэ на сябе адказнасць. Яна залежыць ад завода, і мы ў сваю чаргу залежым ад яе, яе членаў. Такое воль у нас сваяцтва.

У нас актыўна працуе прафкам, моцная сацыяльная сфера. Маём свой шматпрофільны здраўпункт, паслугі нават аказваюць стоматалаг, гінеколаг. Ёсць масаж і наогул шмат карыснага. Дзейнічае фізкультурна-аздраўленчы комплекс, на наш погляд, найлепшы ў горадзе. Людзі маюць магчымасць наведваць рэгулярна басейн, спартыўныя залы, у тым ліку трэнажорку, занятыя па фітнесе для дзяўчат. А на беразе яснаго возера свая база адпачынку. Праводзім там «Дзень сямі», «Свята Нептуна», зімовыя рыбалкі і шмат іншых цікавых мерапрыемстваў.

Ва ўсіх выпадках плата альбо чыста сімвалічная, альбо яе няма наогул. І людзі ўсе гэта цэняць.

— **У пачатку года вы чарговы раз правялі чын асваення прадпрыемства.**

— У ім прынялі ўдзел прадстаўнікі дзвюх канфесій — праваслаўнай і каталіцкай. У актавай зале была праведзена служба, пасля чаго сваячэннаслужыцелі зрабілі абход прадпрыемства, сустрэліся з людзьмі. Гэта адна з традыцый. Мне таксама цікава мець стасункі з прадстаўнікамі царквы і касцёла. Яшчэ і таму, што яны дапамагаюць разумець людзей, асабліва сучасную моладзь. Па нейкіх сваіх крытэрыях — па стаўленні да веры, да сямі, тым не менш... Царква і касцёл могуць і павінны аб'ядноўваць, а не раз'ядноўваць людзей.

— **На сваім сайце ў пасланні да дзелавых партнёраў вы пішце, што кампанія «Беллакт» прытрымліваецца стандарту сумленнасці, пры якім прадпрыемства і партнёры заўсёды гавораць праўду, забягаюць памылак і выконваюць абяцанні. Растлумачце крышачку шырэй.**

— Скажам, прэзентацыю свай прадукцыі падчас сустрэч з мамамі я пачынаю з канстатацыі таго факта, што лепш за грудное малако нічога не зрабіў. Гэта абсалютна сумленна. І раю максімальна працягла карміць грудным малаком. Вытворцы падышлі да ідэалу, але ніхто пакуль яго цалкам не дасягнуў. У тым ліку і мы. І найлепшае малако — мацёрнскае. А калі ў вас яго няма — прыходзіць, раскажам, што ў вашым канкрэтным выпадку лепш прымяняць.

Я не кажу ім, што наша харчаванне лепшае за ўсіх. Я кажу, што яно не горшае. І гэта святая праўда.

Адзін з нашых прыярытэтаў — давер партнёраў і спажыўцоў. Маркетынгавая служба падтрымлівае пастаянную сувязь з кліентамі і атрымлівае ад іх інфармацыю — пажаданні, заўягі, заўвагі — распаўсюджвае падраздаўленні.

— **Назваіце, калі ласка, адрасы эксперту. Цікава, дзеці якіх народаў з'яўляюцца «малочнымі братамі» беларускаў...**

— Удзельная вага экспарту ў агульным аб'ёме рэалізаванай прадукцыі — больш за 30 працэнтаў. На экспарт ідуць у асноўным сухія малочныя сумесі і сухое малако, бо маюць адпаведныя тэрміны захоўвання. 31 працэнт рынку складае Расія, 17 працэнтаў — іншыя краіны СНД, 52 працэнтаў — далёкае замежжа. Самы буйны спажывец сухага малака — Кітай. Так што больш за ўсё «малочныя браты» там. Пастаўляем таксама ў 15 краін Паўночнай Афрыкі і Сярэдняй Азіі. Малачком з густатраўных лугоў Беларусі сілкуюцца малышы Амана, Лівіі, Сірыі, Турцыі, Егіпта, Саудаўскай Аравіі, Судана, Марока...

— **Але вы выпускаеце прадукцыю і для цяжарных жанчын і маладых мам.**

— Вырабляем даволі даўно, гэта таксама ключавая пазіцыя. Яна запатрабавана і сябе акупіць. Дзіця бярэ ад маці шмат энергіі і сіл. І мы вяртаем ім тое, што ў іх «экспраправіравалі» іх маланяты. Дзіця сваё возьме, і трэба даць нешта карыснае, вельмі неабходнае самой маці. Бывае, што яна не вельмі разнастайна харчуецца, што з традыцыйнай ежай не атрымлівае вітамінную падтрымку.

— **А малака казы ў дзіцячым харчаванні — гэта ў стадыі эксперымента?**

— Мы адно з нямногіх прадпрыемстваў, што перапрацоўваюць малако коз на прамысловы аснове. Па сваім саставе яно бліжэй да малака маці, чым нават каровіна, і менш алергенае. Мы сертыфікавалі казыну ферму ў Мацвееўцах Ваўкавыскага раёна на права пастаўкі малака для дзіцячага харчавання. Перад гэтым прафінансавалі гаспадары пакупку статка і абсталявання, правалі рамонт будынка. Пару дзён таму каштавалі першую малочную кашку на аснове казына малака. Кампаненты — грэчка, рыс, авёс, 5 злакаў. Во-сенню выйдзе першая такая ачынная прадукцыя — кашы на аснове казына малака.

У гандлі шмат дарагіх імпартных каш на казыным малаце. Значыць, попыт ёсць, і нельга яго ігнараваць. Беларуская казы не горшая за еўрапейскую.

## Прадстаўляем суразмоўніка



Аляксандр Яроцік прыйшоў на завод у 1997 годзе па размеркаванні пасля заканчэння Пінскага тэхнікума мяса-малочнай прамысловасці, працаваў слесарам-наладчыкам. Пасля арміі вярнуўся сюды ж, і яго прафесійная кар'ера цалкам звязана з прадпрыемствам.

Аператар дзіцячага харчавання, механік у цэху дзіцячага харчавання — каля дзесяці гадоў, а гэта сапраўдная школа. Затым галоўны механік завода, галоўны інжынер. У 2011 годзе ўзначаліў калектыв.

Бацька траіх дзяцей. Так што ён абсалютна «ў тэме». Калі дазваляе час, ахвотна гуляе ў футбол.



Лінія асептычнай расфасоўкі вадкіх прадуктаў для дзіцячага харчавання.



Лінія ў вытворчасці харчовай прадукцыі натуральна-малочнага цаца.

педыятрам на выязных сустрэчах у розных рэгіёнах краіны. Ці ў нас на прадпрыемстве, калі мы па ўзгодненым графіку прывозім вялікія групы ўрачоў да сябе на завод. Паказваем вытворчасць, звяртаем увагу на памылкі мам пры кармленні, слухаем уважліва сваіх партнёраў у белых халатах.

Зыходзячы з усяго гэтага мы і да арганізацыі работы па забеспячэнні якасці свай прадукцыі адносімся намнога больш жорстка. Прадукты

раёнаў, якія знаходзяцца на ўскраіку Беларускай пушчы, у экалагічна чыстым запаведным куточку Беларусі. Большасць гаспадарак, што здаюць нам «белае золата», знаходзіцца ў спецыяльным рэзерваты Мінсельгасхарча Беларусі на права пастаўляць сыравіну для выпуску дзіцячага харчавання.

Акрамя малака, у дзіцячым харчаванні вельмі многа кампанентаў. З той простае прычыны, што малака каровы

супрацоўніцтва з інстытутамі Расійскай акадэміі навук, бо прадукцыю пастаўляем і ў Расію.

А ўвогуле распрацоўваем рэцэптуры пад кожную краіну, куды экспартуем прадукт, таму што дзеці ад дзяцей адрозніваюцца.

— **У выніку ў сваёй прадукцыі вы робіце цэлыя катэгорыі з карысных рэчываў. Ці ўсе яны нармальна суднаносяцца, узаемадзейнічаюць адно з адным?**

— Эксперыментаваць на дзетках не будзеш. Стараемся знаёміцца з еўрапейскім досведам і пераймаць найлепшае ў рэцэптурах, калі бываем на спецыялізаваных семінарах у

тлшчы — таксама, і бяруцца не ўсе, а толькі самыя неабходныя і кампаненты. Гэта ўжо не проста змешванне, а мембранныя тэхналогіі.

Прадпрыемства ў ліку першых у Беларусі ўкараніла і сістэму менеджменту якасці, і сістэму НАССР, можна нават сказаць, што на нашым прыкладзе яны ў многім і адпрацоўваліся. Без гэтага нельга, так развіваюцца і рухаюцца перадавыя тэхналогіі ва ўсім свеце. І мы не адстаём. Калі вялося ўкараненне сістэм, мы пастараліся іх дапрацаваць так, каб закласці нашу спецыфіку. І цяпер абпаіраемся на іх у сваёй рабоце. Тым больш што пастаянна вядзец-

было не проста, але гэтая задача выканана.

— **Вясной на вашым прадпрыемстве праішоў даволі цікавы семінар...**

— Збіраліся правесці як бы звычайную нараду па якасці малака — з наменікамі кіраўнікоў раёнаў Гродзеншчыны, што кuryюцца прыдатны сельскай гаспадаркі. Але калі «наверсе» даведліся, то паралі паўдзельнічаць вельмі шырокаму колу адказных асоб і спецыялістаў. У выніку прысутнічалі таксама галоўныя ветэрынарныя ўрачы з раёнаў вобласці, абласны сельгаскамітэт з ветэрынарнымі службамі і шматлікія прадстаўнікі з астатніх абласцей. Усім было цікава, людзі задавалі шмат пытанняў. Так што атрымаўся самы сапраўдны рэспубліканскі семінар, і гэта на карысць справе.

— **Прызнайцеся: ці расказвалі ім пра «сакрэты» свай вытворчасці?**

— У дзіцячым харчаванні не мае значэння, якімі сакрэтамі мы карыстаемся пры яго вытворчасці — тымі ці іншымі смакавымі дабаўкамі для старэйшай групы, напрыклад. Галоўны вынік павінен быць адзін. Маюць значэнне не тэхналагічныя нюансы, а рэпутацыя, стабільнасць на прадпрыемстве, яго традыцыі. Так што я і сёння не сакрэтамі падзяляю, а дам парады



У трэнажорнай зале ФАК.

### На Ваўкавыскім ААТ «Беллакт» распрацаваны, укаранены і функцыянуюць:

- ✓ сістэма менеджменту якасці на адпаведнасць патрабаванням СТБ ІСО 9001-2009;
- ✓ сістэма кіравання бяспечнасцю харчовых прадуктаў на аснове аналізу небяспек і крытычных кантрольных кропак СТБ 1470-2012;
- ✓ сістэма менеджменту харчовай бяспекі на адпаведнасць патрабаванням FSSC 22000;
- ✓ сістэма кіравання навакольным асяроддзем на адпаведнасць патрабаванням СТБ ІСО 14001-2005;
- ✓ сістэма кіравання аховой працы на адпаведнасць патрабаванням СТБ 18001-2009;
- ✓ сертыфікат «Халяль».

## ПЕРШАЯ ЛАСТАЙКА — УНІВЕРСАМ

З гэтага аб'екта ў горадзе пачалася гісторыя новага гандлёвага прадпрыемства, якое зараз налічвае некалькі пунктаў. Універсам па вуліцы Гарбатава, 43 пачаў працаваць у 1995 годзе, а праз пяць гадоў быў перайменаваны ў Ваўкавыскае раённае гандлёвае камунальнае ўнітарнае прадпрыемства «Аэліта». Але рэарганізацыя на гэтым не завяршылася, і ў 2004 годзе было арганізавана адкрытае акцыянернае таварыства «Аэліта Люкс», з доляй дзяржавы больш чым 50 %, якое ўзначаліла Галіна Апановіч. Апантаная новай справай жанчына адразу ўзялася за мадэрнізацыю аб'екта. Прызнаецца, што было складана, бо ўсе работы вяліся ўласнымі сродкамі. Каб не страціць пакупнікоў, гандлёвы пункт не зачынялі, таму мяняць абсталяванне прыходзілася ўначы. Прычым яшчэ сцены дзе-нідзе выбівалі, каб пашырыць гандлёвыя плошчы.

— Было складана, бо разлічвалі толькі на свае сілы, ні капейкі крэдыту не бралі, — расказвае Галіна Якаўлеўна, — і толькі дзякуючы калектыву, які не здаўся, мы давялі гэтую справу да канца. Дарэчы, ніхто з работнікаў не звольніўся, мы захавалі стабільны калектыв.

## «НІЧОГА АСАБІСТАГА? ГЭТА НЕ ПРА МЯНЕ!»

Цяпер пад кіраўніцтвам Галіны Апановіч працуе амаль 200 чалавек. У асноўным жанчыны, у якіх ёсць малыя дзеці, састарэлыя бацькі ці наогул розныя праблемы. Па словах дырэктара, яе справа — гэта не толькі атрымліваць прыбытак, але і клапаціцца аб людзях. А калі чалавеку добра працаваць, тады і аддача будзе большай.

— Вядома, трэба старацца кожнаму нечым дапамагчы, пайсці на сустрэчу. Гэта таксама дае свой плён, бо людзі не ўцякаюць, не ідуць шукаць, дзе лепш, а стабільнасць — вялікая справа. Таму, калі гавораць, што бізнес — гэта нічога асабістага, мне гэта не даспадобы. Для мяне мой калектыв — самы лепшы і самы любімы, — кажа дырэктар.

Магчыма, гэта той падмурак, які дазволіў у далейшым трымацца на плаве нават ва ўмовах жорсткай канкурэнцыі.

## У «ПЫШЦЫ» ЎСЁ З ПОЛЫМЯ, З ЖАРУ

«Пышка» — адна з самых любімых у горадзе крамаў. Гэта сапраўдны рай для аматараў салодкага печыва. Тут у шырокім асартыменце торты, пірожныя, іншыя кандытарскія вырабы. Апетытна выглядаюць грыбочкі з пясочнага цеста, мудрагелістыя вырабы са слоенага цеста, бісквіты з рознымі праслойкамі. Ёсць на вітрыне нават кандытарская ёлка. Работнікі



Святлана ПЯРЛОВА, загадчыца кандытарскага цэха, і Жанна ПАЛУБОЧКА, прадавец у краме «Пышка».



цэха прымаюць удзел у конкурсах прафесійнага майстэрства, а некалькі гадоў таму ўзялі на рэспубліканскім конкурсе першае месца, куды паехалі ад Гродзенскай вобласці.

Кандытарскі цэх працуе кругласутачна, каб з раніцы развезці па прадпрыемстве «Аэліта Люкс» сваю прадукцыю. «Пышка», як і «Арыён», месціцца на вуліцы Жолудзева, але ў розных яе баках. Шукаць яе доўга не трэба — крама стаіць каля самай дарогі, недалёка ад аўтавазкала.

# АЭЛІТА ПА ПРОЗВІШЧЫ ЛЮКС

## ЧАМУ ГАНДЛЁВАЕ ПРАДПРЫЕМСТВА ААТ «АЭЛІТА ЛЮКС» ПАПУЛЯРНАЕ Ў ПАКУПНІКОЎ

### Вярнуць пакупніку

Зараз сеткавыя крамы растуць, як грыбы пасля дажджу. Няма іх у Ваўкавыску. Для спажываючых такі расклад, вядома ж, спрыяльны. А як выжыва-

юць мясцовыя гандлёвыя прадпрыемствы? Ці не атрымаецца так, што ім прыйдзеца адысці ўбок, губляючы пакупнікоў?

Галіна Якаўлеўна шчыра прызналася, што напачатку была ў роспачы. Як-нікак, крамы апынуліся ў коле папулярных гандлёвых сетак з іх аграсіўнай палітыкай. І гэта адбылася на прыбытку — за міну-

лы год не халіла некалькі працэнтаў да выканання плана. Затое ў першым квартале гэтага года ўсё прыйшло ў норму, з'явіўся прыбытак, што дазволіла выканаць план на 110 %. Як аказалася, многія пакупнікі, у рэшце рэшт, вярнуліся ў «Аэліта Люкс».

— Часам сама сябе пытаю — як мы выжываем? — кажа Галіна Апановіч, — але выжываем.

Можа яшчэ і таму, што я без памяці люблю сваю працу, дзе ўсё стваралася натхненнем, розумам і рукамі калектыву. І хоць зарплата не вельмі высокая, за мінулы год сярэдняя складала амаль 580 рублёў, калектыву працуе, і рукі мы не апускаем. Сёлета зарплата вырасла і за красавік складае 677 рублёў.

Тавараабарот за мінулы год склаў 15,7 мільёна рублёў, чысты прыбытак — амаль 80 тысяч. Значная частка сродкаў ідзе на аднаўленне гандлёвых магутнасцяў. Вядома ж, за гэтым сочыць назіральны савет, але ён, па словах дырэктара, задаволены работай і не супраць крэатыўных прапаноў.



Прадавец Наталля МІКЛАШЭВІЧ.



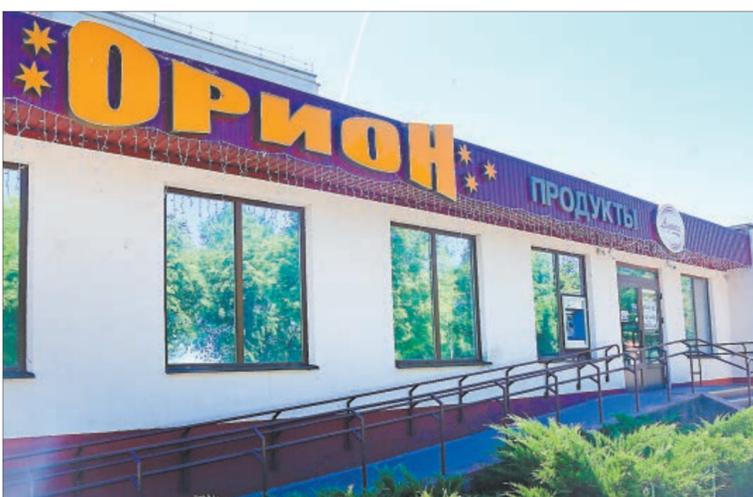
Прадавец Марыя КІРЫЛА ў зале і за прылаўкам.



Персанал крамы заўсёды падкажа пакупнікам. Прадавец Таццяна СЕМУШКІНА.

## ЗОРНЫЯ АКЦЫІ Ў «АРЫЁНЕ»

Па вуліцы Жолудзева месціцца яшчэ адна прадуктовая крама мясцовай сеткі. Магазін «Арыён» некалі належаў ваенгандлю, і роўна 20 гадоў таму быў перададзены прадпрыемству «Аэліта Люкс». Аб'ект поўнаасцю аднавілі, а летась перавялі на самаабслугоўванне. Нягледзячы на тое, што побач з'явіўся буйны сеткавы маркет, «Арыён» па-ранейшаму прыцягвае пакупнікоў. Узнікае пытанне: у чым тут справа? Аказваецца, у правільнай цэнавай палітыцы. Тут можна купіць прадукты бадай што па самых нізкіх цэнах у горадзе. Пры гэтым пастаянна дзейнічаюць розныя акцыі.



— Нашу краму «Арыён» ведаюць менавіта з-за нізкіх цэн, — расказвае загадчыца Вольга ДАНИЛЕВІЧ, — таму заходзяць не толькі мясцовыя жыхары, але і прыезджыя. У нас танней за іншыя крамы можна купіць рыбу, каўбасныя вырабы, бакалейныя тавары. Зараз, у летні сезон, дзейнічаюць зніжкі на марозіва. Людзі ведаюць аб гэтым і едуць да нас.

І сапраўды, крама стракаціць ад яркіх аранжавых цэннікаў. Гандляры тлумачаць, што, дзякуючы акцыям, па-

вялічваецца аб'ём продажу, і крама працуе прыбыльна. Стабільную работу забяспечвае калектыву ў складзе 15 чалавек. І, што дзіўна, за перыяд работы крамы прадаўцы амаль не змяніліся, акрамя тых, хто пайшоў на заслужаны адпачынак ці ў дэкрэтны водпуск. Гэта сведчыць аб высокай карпаратыўнай культуры, кажуць на прадпрыемстве. Будучыню «Арыёна» тут звязваюць з развіццём мікраараёна. Паблізу плануецца будаўніцтва некалькіх шматпавярховікаў.



Прадавец Алена СУНЕЛІК.



Прадавец Аліна РАМАНОЎСКАЯ.

### Алена МІХАЛЬСКАЯ, сацыяльны работнік:

— Я пастаянна выконваю заказы ад сваіх падапечных і хаджу па многіх крамах, што ёсць у горадзе, але ўсё роўна вяртаюся сюды. Лічу, што тут вельмі шырокі асартымент, і заўсёды ўсё свежае. Што важна, тут ні разу не нагрубілі, а дзяўчаты на касе так акуратна складаюць тавар у кошык, што нават я так не ўмею. І цэны тут добрыя, вялікі выбар сыроў, каўбасных вырабаў, уласнай прадукцыі. Мне, напрыклад, мае бабулі часта заказваюць свежае печыва. І тут з гэтым ніколі няма праблем, можна выбраць на любы густ.

### КОЛЬКІ КРОКАЎ ДА «ВЕГА»?

Калі рухацца ад універсама па вуліцы Гарбатава, можна набрысці на будаўнічую краму «Вега». Яна таксама належыць прадпрыемству «Аэліта Люкс». Гандлёвыя плошчы, якія раней пуставалі, цяпер запалююць гаспадарчыя і будаўнічыя тавары, а таксама бытавая тэхніка. Тут можна набыць халадзільнікі, газавыя пліты, электратавары. Для такіх пакупаў шырока дзейнічае шэраг картаў растэрміноўкі розных банкаў. Гэта і Халва, і Карта пакупаў, і Магніт. Павялічваецца ўзровень разліку пластыкавымі карткамі. За красавік гэты паказчык дасягнуў 40 %.

### ЯШЧЭ НЕКАЛЬКІ ШТРЫХОЎ ПОСПЕХУ

Як расказала намеснік дырэктара па камерцыйных пытаннях Таццяна ТАРАНЕЎСКАЯ, прадпрыемства мае шы-

рокае кола пастаўшчыкоў — іх больш за 400. Камерцыйны аддзел працуе напрамую з вытворцамі, і толькі па замужай групе тавараў — з іх прадстаўніцтвамі ў Беларусі.

— У сваёй справе кіруемся запытамі спажываўца, — кажа Таццяна Уладзіміраўна, — у прадаўцоў заўсёды пытаемся, чым цікавіцца пакупнік. Пасля шукаем гэты тавар. Напрыклад, у нас запаталі пра нейкі від хлеба, мы шукаем вытворцаў і наладжваем пастаўку. Пастаянна вывучаем попыт — бяром нешта новае, не баімся эксперыментаваць. Прапаноў ад пастаўшчыкоў вельмі шмат, але трэба выбраць такі тавар, які запатрабаваны. У першую чаргу тут звяртаюць увагу на цэнавы фактар, бо шэраг фірмаў прапаноўвае аднолькавыя тавары. «Аэліта Люкс» улічвае выгадныя прапановы і тыя, дзе ёсць зніжка.

Нас як наведвальнікаў уразіла, што кожны аб'ект мае свой адметны твар. І яшчэ тое, што тут пануе асаблівы настрой, які ствараюць ветлівыя гаспадыні. Дзякуючы ім, пакупнік заўсёды застаецца задаволены.

## «ЭЛІТ» — КАФЭ З КЛАСІЧНЫМ ІНТЭР'ЕРАМ

На вуліцы Савецкай знаходзіцца яшчэ адзін аб'ект акцыянернага таварыства «Аэліта Люкс» — кафэ «Эліт». Раней тут быў бар, але з-за стратнасці мясцовыя ўлады перадалі яго гандлёваму прадпрыемству. Пачалася татальная мадэрнізацыя, і зноў жа за ўласныя сродкі. Аднавілі цалкам залу, набылі прыгожыя люстры, мэблю, кухоннае абсталяванне.

Галіна Апановіч успамінае, як раздумвалі над дызайнам кафэ і спыніліся на класічным варыянце. Выканалі ў пастэльных колерах сцены, аформілі іх шпалерамі, закупілі стільныя сталы і крэслы, у тон ім люстры. Адно сцяну аздобілі лёгкай карцінай з бацку, якую набылі на выстаўцы. Зала атрымалася даволі прасторная, светлая, без перагрузу. Кафэ можа прыняць адразу 80 ча-



Афіцьянт Андрэй КАРАЛЬЧУК.

лавек. Часта сюды збіраюцца, каб адзначыць святочную дату, згуляць вяселле ці проста адпачыць адвячоркам. Штодзень кафэ прапануе неадарга комплексныя абеды. Кулінарная прадукцыя адсюль паступае ў дзве крамы прадпрыемства і буфет райвыканкама. Напрыклад, падчас наведвання універсама мож-

на ўбачыць дранікі з мясам, рыбу ў кляры, катлеты, зразы, чабурэкі, піцу, адбіўнія і шмат чаго іншага, што вырабляюць у кулінарным цэху. Дарэчы цэх, як і кандытарскі, працуе кругласутачна, каб забяспечыць пакупнікоў свежымі вырабамі. Уласная прадукцыя — яшчэ адзін плюс у выбары крамы.

■ Вытворчасць



# ААТ «КРАСНАСЕЛЬСКБУДМАТЭРЫЯЛЫ» — СТАГАДОВАЯ ГІСТОРЫЯ ЯКАСЦІ



ла адпраўлена на будаўніцтва Гродзенскай крэпасці — вялікіх і малых фартоў.

**Цікавы факт:** да 1925 года для адрузкі цэменту на заводзе рабілі драўляныя бочкі, аб'ёмам 200 кг. У іх і адпраўлялі прадукцыю спажыўцам.

У 70-я гады завод значна дадаў магутнасці. Быў пабудаваны завод па вытворчасці асбестацэментных вырабаў — шыферы і трубаў розных дыяметраў. Уводзіцца ў эксплуатацыю вапнавы завод. На працягу 80-х гадоў вядзецца тэхнічнае ўдасканаленне прадпрыемства, а цэментная галіна развіваецца па ўсіх напрамках. Завод атрымлівае ўзнагароды за якасць прадукцыі, сертыфікуе яе па міжнародных стандартах, выходзіць на замежныя рынкі.

На пачатку 2000-х у асартыменце з'явілася новая прадукцыя — тратарная плітка, сухія будаўнічыя сумесі, блокі з ячэйстага бетону. У краіне пачынаюцца важны этап добраапарэдкавання населеных пунктаў. Новая прадукцыя адрозніваецца шырокай попыткай.

Цікава, што завод за сваю доўгую гісторыю некалькі разоў змяняў назву. У 1919 годзе гэта была фабрыка «Высока», а пасля ўзнаўлення ў 1945 годзе прадпрыемству была прысвоена ганаровая назва: цэментны завод «Перамога». У 70-х на яго базе ствараецца вытворчае аб'яднанне «Ваўка-выскацэментнашыфер», якое аб'ядноўвае некалькі вытворчых: цэментную, асбестацэментную і вапнавую. А ў 2001-м шляхам далучэння да завода Гродзенскага міжкалгаснага прадпрыемства па вытворчасці цэменту стварылася ААТ «Краснасельскбудматэрыялы». У яго складзе сем філіялаў, у тым ліку ў Гродне і Смаргоні. Адрозніваецца філіялаў — санаторый «Пралеска».

## Цэмент для ГЭС і АЭС

Калі заходзіць гаворка пра самыя знакамітыя аб'екты, якія пабудаваны з краснасельскага цэменту, спецыялісты завода абавязкова ўспоміняць Астанкінскую вежу ў Маскве, Асуанскую пласціну ў Егіпце, Краснаярскую



**Аляксандр ЧАРВОНІК, в. а. генеральнага дырэктара ААТ «Краснасельскбудматэрыялы»:** — Наша галоўная задача — зніжэнне сабекошту прадукцыі пры захаванні яе няменнай высокай якасці. Прадукцыя акцыянернага таварыства карыстаецца высокім попытам як у рэспубліцы, так і за мяжой. І хоць на Захадзе прыходзіцца канкураваць з найбуйнейшымі транснацыянальнымі цэментнымі кампаніямі, але дзякуючы высокай якасці, даступнаму кошту прадукцыі наша прадпрыемства замацавалася на знешнім рынку і працягвае нарошчваць свой патэнцыял. Мы заслужылі давер сваіх спажыўцоў, якія робяць выбар на карысць прадпрыемства.

## Цэмент — прадукт стратэгічны

Як вядома, без цэменту не абыходзіцца ніякае будаўніцтва. Гэта стратэгічны прадукт і аснова будаўнічай галіны. Аб важнасці гэтага сектара эканомікі сведчыць Дзяржаўная праграма развіцця цэментнай вытворчасці, якая была прынята ў 2006 годзе. Дакумент накіраваны на маштабную мадэрнізацыю трох аічных вытворчых цэменту. ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» першым рэалізавала найбуйнейшы інвестыцыйны праект па будаўніцтве новай тэхналагічнай лініі па вытворчасці клінкеру сухім спосабам.

Вытворчасць цэменту складаецца з двух тэхналагічных працэсаў — вытворчасці клінкеру і яго памолу з рознымі дабаўкамі.

Цэментны клінкер — прамежкавы прадукт, які атрымліваецца шляхам абпальвання сумесі вапны і гліны. Для трываласці дадаюцца неабходныя в'язучыя рэчывы.

**Цікавы факт:** каб атрымаць клінкер, неабходна давесці тэмпературу ў печы да 1,5 тысячы градусаў Цэльсія. Пасля чаго атрыманы клінкер дробіцца, а затым сюды дадаюцца мінеральныя рэчывы і гліп, якія рэгулююць тэрміны застывання.

Пераход на сухі спосаб вытворчасці ў свеце пачаў актыўна развівацца з 50-х гадоў мінулага стагоддзя. Але ў былым СССР першы праект быў рэалізаваны толькі ў 90-я гады. Новая тэхналогія не спынялася ўкараняцца, бо цэны на энерганосныя былі нізкія і дазвалялі утрымліваць энергаёмкую вытворчасць. Да таго ж і канкурацыя ў гэтай справе была невысокая, што дазваляла фарміраваць свае цэны на прадукт. Але ўжо з 2000-х стала зразумела, што будучыня — за вытворчасцю клінкеру сухім спосабам, які дазваляе захоўваць якасць і зніжае выдаткі.

## Стаўка на мясцовае паліва

З 2012 года на прадпрыемстве пачынаецца «найноўшая» гісторыя. Па сутнасці, быў узведзены новы цэментны завод па вытворчасці клінкеру сухім спосабам. Адначасова пачалася работа на замене прыроднага газу больш танным вугальным

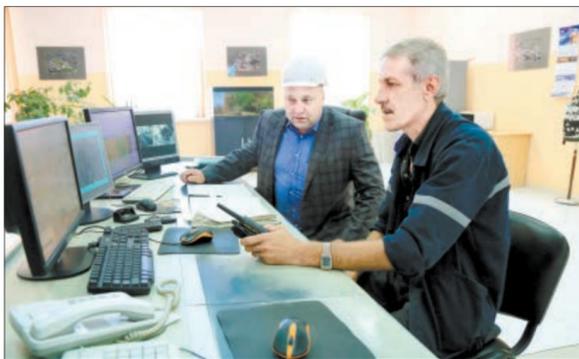
палівам на іншых вытворчых лініях. Зараз газ выкарыстоўваецца толькі для распальвання печы, а таксама для выпрацоўкі электрычнай і цеплавой энергіі, якая выкарыстоўваецца на ўласнай вытворчасці. Асноўнае паліва — вугальны пыл і торф. Такім чынам атрымалася значна знізіць сабекошт прадукцыі, дзе 60% складае менавіта энергетычная частка.

Выкарыстанне мясцовых відаў паліва дазволіла значна знізіць сабекошт цэменту. Яшчэ большы эффект на заводзе адулі пры выкарыстанні тарфяной сушанкі, якая паступае з мясцовых торфалінейных прадпрыемстваў. Гэты крок дазволіў не толькі знізіць сабекошт прадукцыі, але і паменшыць валютныя страты.

Доля мясцовых відаў паліва будзе расці, запэўнілі на прадпрыемстве. Напрыклад, у мінулым годзе зманціравалі і ўвялі ў эксплуатацыю лінію па спальванні зношаных аўтамабільных шын і плануецца выкарыстанне новага RDF-паліва, якое атрымліваецца шляхам сартавання і перапрацоўкі паліўных складнікаў цвёрдых бытавых адходаў.

Альтэрнатыўныя віды паліва — гэта сусветная практыка, якая не шкодзіць навакольнаму асяроддзю.

Усе практыкі праходзяць экалагічную экспертызу. Гэтыя мерапрыемствы дазваляюць знізіць колькасць адходаў у-



Мікалай БЕРАЦЛА, абпальвальшчык цэха абпалу клінкеру, і Ааноль ІГНАТОВІЧ, галоўны інжынер, в. а. дырэктара філіяла № 1 цэментнага завода ў цэнтральным пункце кіравання.

## АД МІНУЛАГА ДА СУЧАСНАСЦІ

Гісторыя завода адлюстравана ў мясцовым музеі. Можна сказаць, што тут сабраная ўнікальная экспазіцыя, якая расказвае не толькі аб самім прадпрыемстве, але і старажытных геалагічных эпохах, калі першабытны чалавек шукаў у шахтах выкапні. Сярод цікавых экспанатаў — ва-



Генадзь НАЙДЗЮК, намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце і сацыяльных пытаннях разам з галоўным інжынерам Аляксандрам ЛЕБЯДЗІНСКІМ у музеі прадпрыемства.

навія адбіткі малюска пектуса, марскіх вожакаў, ракавін галаваногіх малюскаў аманітаў, з якіх мільёны гадоў таму на марскім дне ўтварыліся паклады вапны.

Бядзі што кожнага можа здзіцьваць фрагменты зуба і біўня маманта, якія таксама дайшлі да нас з ледніковай эпохі. Працягвае экспазіцыю позні неаліт, калі чалавек пачаў карыстацца прыладамі працы з крэмію. Для лепшага ўяўлення ў музеі ёсць нават выява першабытнага шахцёра, які з дапамогай прымітыўнага прылада здабываў крэмень у шахце. І гэта невыпадкова. Бо поблізу завода на тэрыторыі кар'ераў знойдзена цэлая паліна такіх старажытных штольніяў, якія закансерваваны, але могуць стаць цікавым турыстычным аб'ектам.

Ёсць у музеі макет карпусоў завода, а таксама макет печы старога цэментнага завода, які круціцца і тым самым дэманструе працэс абпальвання клінкеру. Сабраная нямецкая экспанатаў з мінулага і сучаснага жыцця завода, узоры новых відаў прадукцыі. Фонд музея налічвае больш за тысячы экспемпляраў.

творчасці, павялічыць эканомію энергетычна-паліўных рэсурсаў, укараніць сучаснае пылагазачышчальнае абсталяванне, што прывядзе да зніжэння выкіду шкодных рэчываў у атмасферу.

## Ад «Высокі» да «Перамогі» і далей...

Таварыства — не толькі адно з найбуйнейшых прадпрыемстваў беларускай прамысловасці, але і адно з найстарэйшых. Яму больш за 100 гадоў. А пачалася гісторыя гіганта прамысловасці ў 1913 годзе, калі мясцовы шляхціц Генрых Мацкевіч атрымаў у Гродзенскіх губерньскіх улад згоду на будаўніцтва каля вёскі Краснае Сяло прыватнага заводзіка. Першая прадукцыя ў 1914 годзе бы-

ГЭС, касмадром Байканур... Але і зараз важныя і адказныя будоўлі ў краіне і за яе межамі вядуцца з дапамогай прадукцыі прадпрыемства. Самы важны для рэспублікі аб'ект — Беларуска-АЭС. Краснасельскі цэмент добра сябе зарэкамендаваў і на будаўніцтве гідратэхнічных аб'ектаў — Полацкай і Гродзенскай ГЭС. Цяпер краснасельскі цэмент пастаўляецца на будаўніцтва другой узлётна-пасадачнай паласы Нацыянальнага аэрапорта Мінск.

Прадукцыя завода выкарыстоўваецца ў бетанаваані шахтаў на калійных рудніках у Салігорску, рэканструкцыі «Нафтана», МКАД-2. Пры будаўніцтве мінскай кальцавой дарогі ўлічвалася стабільнасць характэрны цэменту, што вельмі важна пры будаўніцтве дарог з бетонным пакрыццём.

## І на аўтастраду ў Польшчу

Беларускі завод удала канкуруе з замежнымі вытворцамі. У прадпрыемства нямаю партнёраў сярод спажыўцоў Польшчы, Украіны, Літвы, Латвіі і Калінінградскай вобласці. У ліку рэалізаваных праектаў — будаўніцтва стадыёна ў Калінінградзе, дзе сёлета прымаюць чэмпіянат свету па футболе. У Расіі краснасельскі цэмент выкарыстоўваецца на будаўніцтве дзвюх ТЭЦ, раз'язак і мастоў, рэканструкцыі порта і ўмацаванні берагавой лініі. Буйныя літоўскія вытворцы жалезабетонных канструкцый выкарыстоўваюць краснасельскі цэмент для вытворчасці асблыва трывалых вырабаў, якія потым пастаўляюць у Скандынавію. А вопыт будаўніцтва МКАД-2 лёг у аснову супрацоўніцтва з польскімі партнёрамі, якія аддалі перавагу менавіта беларускаму цэменту пры будаўніцтве аўтастрады Варшава — Сувалкі — Гданьск.

## Колькасць і якасць

ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» — прадпрыемства шматпрофільнае. Тут разам з цэментом выпускаецца цэлая лінейка іншых будаўнічых матэрыялаў — асбестацэментныя лісты (шыфер), хрызатылцэментныя трубы, сухія будаўнічыя сумесі, блокі з ячэйстага бетону, вапна, дробнадзісперсная крэйда, рознакаляровая сілікатная цэгла і іншае.

Няспыненны кантроль якасці вядзецца на ўсіх этапах вытворчасці — ад сыравіны да канчатковай прадукцыі. Гэтую работу выконваюць тры лабараторыі выпрабавальнага цэнтра, які ацэдытаваны па 600 відах



Так выглядаюць цэментны клінкер — прамежкавы прадукт пры вытворчасці цэменту.

выпрабаванняў. Усе будаўнічыя матэрыялы адпавядаюць патрабаванням тэхнічнага рэгламенту ТР2009/013/ВУ, што пацвярджаецца сертыфікатам адпаведнасці. Прадукцыя, якая выпускаецца згодна з еўрапейскімі стандартамі, сертыфікавана і мае права маркіроўкі знакам CE, што гаворыць

аб высокім і стабільным узроўні якасці прадукцыі.

Аб яе высокай якасці сведчаць ўзнагароды выставак і конкурсаў. Штогод прадукцыя акцыянернага таварыства «Краснасельскбудматэрыялы» становіцца лаўрэатам конкурсу «Найлепшыя тавары Беларусі». У 2016 годзе атрымана галоўная ўзнагарода — Гран-пры Рэспубліканскага прафесійнага конкурсу «Найлепшы будаўнічы прадукт года». Прадпрыемства прызнана абсалютным пераможцам конкурсу дзякуючы інвацыянасці і высокай якасці прадукцыі, а таксама сучаснай і эфектыўнай арганізацыі працы.

УНП 590118065.

# ЖЫВАТВОРНЫ ВОДАР «ПРАЛЕСКІ»

## У гэтым санаторыі ведаюць, як аздаравіць работнікаў, занятых у складаных умовах працы

Санаторый «Пралеска» з'яўляецца адным з філіялаў ААТ «Краснасельскбудматэрыялы». Напачатку тут стварылі прафілактычны, які быў розніцца на 80 чалавек. Але з цягам часу ўласнікі пабудавалі новы корпус і ўмацавалі аб'ект сучаснай лячэбнай базай. У 2001 годзе ўстаноўва набыла статус санаторыя. Узрасла і магутнасць. Сёння курорт можа прыняць 120 чалавек. Зараз сюды можна прыехаць на адпачынак і аздараўленне з любога месца не толькі Беларусі, але і ўсяго свету.



Як расказаў галоўны ўрач Віктар КУХАРЧЫК, у год тут праходзіць аздараўленне 3700 чалавек. Вядома, значны кантынгент — работнікі прадпрыемства, ветэраны вытворчасці. Але курорт стаў папулярны і сярод замежных грамадзян, асабліва расіян. Сюды нават прыязджаюць з далёкай Сібіры. Па словах Віктара Кухарчыка, многія едуць па некалькі гадоў запар, бо ўплуўніліся ў аздараўленчы эфекце як працэдур, так і маляўнічым месцам.

І сапраўды, санаторый акаляе лясны масіў і прыгожае возера. А на тэрыторыі ёсць унікальная крыніца з чыстай сцюдзёнай вадой, багатай на

Санаторый «Пралеска» абсталяваны сучаснымі лячэбнымі SPA-капсуламі.



Вельмі зручна, што санаторна-курортныя пуцёўкі можна набыць на любы тэрмін — на тыдзень, дакада альбо месяц. Таксама тут прапануюць туры выходнага дня і аздараўленчыя пуцёўкі. Ук-энд у прыгожым кутку прыроды, у камфортных умовах — чым не адпачынак пасля напружанага працоўнага тыдня?



# Пачастункі з Ваўкавыска

**ГЛАБАЛЬНАЯ канкурэнцыя вымушае прадпрыемствы мяса-малочнай галіны, як і ў іншых сферах эканомікі, рабіць працэс вытворчасці на магчымасці гібкім. Даводзіцца забяспечваць высокую якасць прадукцыі і хутка рэагаваць на змены, што адбываюцца на знешнім і ўнутраным рынках. Гэты факт прызнае і калектыў аднаго з найбуйнейшых вытворцаў мяса і мясных прадуктаў — ААТ «Ваўкавыскі мясакамбінат».**

На прадпрыемстве пралічваюць усе шляхі, што вядуць да вырабы якаснай прадукцыі. Асноўна выпуска такой прадукцыі — якасная сыварына, якая паступае на перапрацоўку з сямі раёнаў Гродзенскай вобласці, у тым ліку з усіх сельскагаспадарчых прадпрыемстваў Ваўкавыскага раёна.

Якасць з'яўляецца найважнейшым фактарам, што вызначае канкурэнтаздольнасць прадукцыі. Дапамагаюць калектыву і шматгадовы вопыт работы, дастаткова высокі тэхналагічны ўзровень вытворчасці, строгі кантроль якасця сыварыны, так і ўсіх вытворчых этапаў і гатовага прадукту. Не застаюцца без увагі і маркіроўка, упакоўка, захоўванне, транспарціроўка. Кантроль ажыццяўляюць



Нагрудны залаты знак «Лідар якасці» генеральнаму дырэктару камбіната Уладзіміру БЯЛЯЕВУ ўручае старшыня Дзяржстандарта Віктар НАЗАРАНКА.

свае ветэрынарныя ўрачы, спецыялісты лабараторыі і аддзела галоўнага тэхнолага. Вялікая ўвага ўдзяляецца пацвярджэнню адпаведнасці прадукцыі, якая выпускаецца. Перад адружчай абавязкова ажыццяўляюцца як ветэрынарна-санітарная экспертыза, так і дэкларацыя адпаведнасці.

Для забяспячэння канкурэнтаздольнасці прыняты і шэраг мераў па зніжэнні затрат на вытворчасць, павышэнні прадукцыйнасці працы, распрацавана праграма тэхнічнага пераўзбраення, механізацыі і аўтаматызацыі вытворчых працэсаў. А таксама паступова ўкараняюцца прагрэсіўныя тэхналогіі вытвор-

часці, новыя віды прадукцыі, пашыраецца яе асартымент. Пастаяннаму росту канкурэнтаздольнасці садзейнічаюць укаранення на прадпрыемстве сістэмы: з 2003 года — сістэма менеджменту якасці, што адпавядае патрабаванням СТБ ISO

9001-2015; з 2004 года — сістэма бяспекі на аснове аналізу рызык і крытычных кантрольных пунктаў (НАССР), яна адпавядае патрабаванням СТБ 1470-2012. Аўдытарскія праверкі пацвярджаюць дзейнасць гэтых сістэм.

Прадукцыя ААТ «Ваўкавыскі мясакамбінат» пазнавальная, любімая і карыстаецца попытам. Прадпрыемства супрацоўнічае з буйнымі гандлёвымі сеткамі і развівае фірменны гандаль. Працуюць 14 уласных магазінаў — у Мінску, Гродне, Гомелі, Баранавічах, Слуцку і іншых гарадах. У канцы мінулага года ў сталіцы, на праспекце Дзяржынскага, 22, побач са станцыяй метро «Грушаўка», адкрыўся новы фірменны магазін — «Пачастунак з Ваўкавыска». На чарзе адкрыццё гандлёвага пункта ў шахцёрскай сталіцы.

У ліку задач, якія сёння даводзіцца вырашаць беларускім таваравытворцам, а разам з імі і калектыву Ваўкавыскага мясакамбіната, — далейшая дыверсіфікацыя рынку збыту. Тут разумець, што павелічэнне віду экспартных тавараў, выхад на рынкі новых кампаній-экспарцёраў дазволіць нарасціць аб'ёмы

паставак мяса, мясапрадуктаў і іншых тавараў за мяжу. Геаграфія паставак пастаянна пашыраецца: Азербайджан, Казахстан, Грузія, Ганконг, Туркменістан, В'етнам і іншыя краіны. Важным знешнегандлёвым партнёрам з'яўляецца Расія.

Апетытная прадукцыя прадпрыемства.



Прярыятнымі рынкамі застаюцца і астатнія краіны СНД, асабліва краіны Мылтнага саюза. Цікава, што геаграфія паставак акцыянернага таварыства пашыраецца на карысць павелічэння ўдзельнай вагі рынку Азіі. Так, з 2016 года прадпрыемства пачало экспартаваць на рынак паўднёвай часткі Азіяцка-Ціхаакіянскага рэгіёна. Апетытны

Казахстане, Грузіі, Азербайджане, Таджыкістане.

За дасягненне значных вынікаў у галіне якасці прадукцыі і выкарыстанне пры гэтым высокаэфектыўных метадаў кіравання прадпрыемства не аднойчы было ўдасцоена розных ўзнагарод і дыпламаў. Ваўкавыскі мясакамбінат — чатыры разы лаўрэат прэміі Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта

### КАНТАКТЫ:

231900, Рэспубліка Беларусь, Гродзенская вобласць, г. Ваўкавыск, вул. Кастрычніцкая, 151, ААТ «Ваўкавыскі мясакамбінат». + 375 15 12 20016; + 375 15 12 20034 (факс). Адрас сайта: volmk.by

### Фірменныя магазіны ААТ «Ваўкавыскі мясакамбінат»:

Мінск, вул. Маякоўскага, 176; вул. Ясеніна, 17; вул. Мяснікова, 17; праспект Дзяржынскага, 22; Баранавічы, вул. Мініна і Пажарскага, 13; Ваўкавыск, вул. Кастрычніцкая, 151; вул. Жолудзева, 49а; Гомель, вул. Міжнародная, 35;

Гродна, вул. Мікалаева, 62; вул. Кастрычніцкая, 3; Зэльва, вул. Кірава, 6; Мазы, вул. Савецкая, 42; Слуцк, вул. М. Багдановіча, 3; Шчучын, вул. Астроўскага, 1.



Адкрыццё новага фірменнага магазіна прадпрыемства.



У цэхах кіпіць работа.

# ШТО СКАЗАЎ БЫ ГРАФ БРАІІЦКІ



Суразмоўнік «Звязды» — дырэктар адной з вядучых гаспадарак краіны — племзавада «Рось» Віктар ЗАМІРОЎСКІ.

— Ці правільна будзе сказаць, Віктар Антонавіч, што гаспадарка ваша размешчана на былых землях графа Браціцкага?

— Я не думаю, што ў графа Браціцкага было столькі зямель, як у нас — больш за 10 тысяч гектараў. Так што больш правільна сказаць: былыя землі графа размешчаны на нашай тэрыторыі.

— З навін на сайце дэдаліся, што вы плануеце палглыбляць спецыялізацыю ў жывёлагадоўлі. Якім чынам і за кошт чаго? За кошт раслінаводства?

— Не за кошт, а паралельна. Племзавад створаны на базе трох прадпрыемстваў, і жывёлагадоўля не была развіта ўсюды аднолькава добра. За апошнія тры-чатыры гады мы пабудавалі шэсць новых фермаў для ўтрымання буйной рагатай жывёлы і капітальна адрамантавалі яшчэ тры. У тым ліку пабудавалі ма-

лочна-таварную ферму «Дубаўцы» — тры дзве чаргі. Працягваем рамантаваць жалезабетонныя будынкі старых фермаў. Усё гэта для таго, каб нарасціць пагапоўе. У нас сёння 5800 галоў жывёлы, з іх — 2145 галоў дойнага стаtku, размешчана на пяці фермах. І гэта пакуль не тая нагрузка на зямлю, якая павінна быць. Для нармальнага функцыянавання гаспадаркі плануем у найбліжэйшы час выйсці на 2500 галоў дойнага стаtku і прыкладна на сем з паловай тысяч агульнага пагапоўе жывёлы. Калі будзе жывёла — будзец арганічныя ўгнаенні і ўрадлівасць глебы таксама. Памяшканні ёсць, кармы ёсць, нарошчваем пагапоўе, нарошчваем яго правільна сказаць: былыя землі графа размешчаны на нашай тэрыторыі.

— Пра найбліжэйшыя планы сапраўды лепш гаварыць мовай лічбаў...

— У жывёлагадоўлі стабільна маем 13 тысяч тон малака, тысячы тон мяса. Устойліва атрымліваем дастаткова высокую прыбыльнасць у вазе на вырошчванні, на адкорме. Малочная прадукцыйнасць жывёлы ў нас не маленькая, сярэдні ўдой на карову — 6300 кілаграмаў. Планы такія — атрымліваць не менш за сем з паловай. Для гэтага патрэбныя і мастана-кіраваная работа. А патэнцыял у нас ёсць. Засталася крыху



Галоўны заатэхнік племзавада «Рось» Валіяціна МЯЛЕШКА, заатэхнік-селекцыянер Алена МАКАРЭВІЧ і начальнік комплексу «Дубаўцы» Людміла ШКАЦАКЦІХІНА.

падвучыць кадры, крыху пераключыць тэхніку для больш эфектыўнай нарыхтоўкі кармоў, удасканаліць тэхналогіі.

На сённяшні дзень, як мы бачым, адзін з найбольш выгадных кірункаў жывёлагадоўлі — гэта менавіта малочная вытворчасць, малочная жывёлагадоўля. Нягледзячы на тое, што ў нас рэалізуюцца шмат прадукцыйна-раслінаводства, цяпер малако дае амаль 50 працэнтаў вырुकі, і ёсць куды расці.

— Як у вашай амаль прыграднай гаспадарцы (у гэтым звычайна складанасць) ідуць справы з кадрамі?

— Кадравае пытанне ў асноўным вырашана, механізатарамі і жывёлаводамі забяспечаны. Ёсць вакансіі ў ветэрынарнай службе. Хацелася б мець запас людзей, каб нарасціць аўтрактарны парк, хоць ён і так не малы.

І вось што яшчэ трывожыць у гэтым сэнсе: працоўная змена прыходзіць нераўназначная, тым жа механізатарам. Вяжам выпрацоўвалася псіхалогія вясковы працы: пачаўся сезон, і ўсё адступае на другі план: адпачынак, асабістыя нейкія клопаты. Той самаадданасці маладым часта не хапае. Пакуль касцяк механізатарскіх кадраў

моцны — ім гадоў па 40, яны ўсё разумеюць і жывуць па «законах хлебнай нівы». У гарачы час іх патрэбна апоўначы з поля зганяць, каб паспелі аддальчы да новага дня. А вось зусім маладых варта выхоўваць і выхоўваць на такіх прыкладах, інакш уплусці.

— Раскажыце, калі ласка, пра сваю сацыяльную палітыку.

— Зараз для сваіх працоўнікоў будзем чатырохкватэрны дом у Росі, у верасні, думаю, будзе навааселле. Чарга на жыллё ў нас невялікая — восем чалавек на калектыў у 500 «штыхоў» — гэта нямнога. Бо раней будавалі жылля шмат.

Штомесячна ў дапаўненне да заробтнай платы (480 рублёў) выдаём кожнаму работніку, які не быў заўважаны ў парэшаных працоўнай дысцыпліны, бясплатна прадуктовы пакет. Прыкладна на 40 рублёў. Туды ўваходзіць прадукцыя Ваўкавыскага мясакамбіната, Белалакта, уласнай вытворчасці — гэта могуць быць свае мясныя кансервы, свой паўцвёрды сыр ці мёд з пасекі суседзяў, іншая прадукцыя. Калі вядзецца адлоў рыбы ў нашай сажалкавай гаспадарцы — рыбы пакла-

дзём. Збіраем ураджай у сваім садзе — дабавім яблыкаў, бо штогод гэта паўтары-дзве тысячы тон фруктаў.

На нашай тэрыторыі размешчаны чатыры школы, тры дзіцячыя садкі, тры дамы культуры, тры бібліятэкі, чатыры амбулаторыі, пяць магазінаў, некалькі кафэ, свой музей. Усім па меры магчымасці дапамагаем выжываць і радаваць людзей.

Такая вось наша сацыяльная палітыка, канкрэтная.

Расказ дырэктара дапаўняе галоўны заатэхнік-селекцыянер Валіяціна МЯЛЕШКА. Валіяціна Сямёнаўна — ветэран вытворчасці, адказвае за важны кірунак у дзейнасці гаспадаркі — вырошчванне племянна-маладняку буйной рагатай жывёлы з высокім генетычным патэнцыялам прадукцыйнасці. Гэтай справе яна прысвяціла фактычна ўсё жыццё.

— Калі гаварыць абгулена, то наша работа як племзавада скіравана на ўдасканаленне статка. Вядома ж, на аснове інтэнсіўнага адбору маладых кароў з рэкорднымі надоямі, вырошчвання рамонтнага маладняку.

Але спачатку скажу, хто займаецца гэтай справай: заатэхнікі-селекцыянеры, а яны ёсць на кожнай ферме, разам з загадчыкамі і брыгадзірамі фермаў. У гаспадарцы працуюць таксама ўрач-гінёколаг і тэхнікі па штучным асемяненні.

Адна з асноўных задач — атрымманне маладняку менавіта з высокім генетычным патэнцыялам. Вялікая ўвага — цялушкам, кожную з якіх трэба вырашціць з сярэднясучасным прыбыльнем у вазе, не ніжэйшым за 800 грамаў. Калі яна расцеліцца — не менш вясная задача раздзіць яе да 10 тысяч кілаграмаў малака. Бычкоў ад мам з такой прадукцыйнасцю ва ўзросце да чатырох месяцаў мы рэалізуем на племпрадпрыемствы краіны, іх сярэднясучаснае прыбыльненне ў вазе павінна быць не менш за 900 грамаў. Тавар гэта штучны, і за апошнія сем гадоў у нас рэалізавана амаль 350 галоў такіх бычкоў з высокімі генетычнымі паказчыкамі.



Дырэктар племзавада «Рось» Віктар ЗАМІРОЎСКІ ў маладым садзе.

Каб атрымаць годныя прыбыльні ў вазе цялушак, створаны ўсе ўмовы, у тым ліку ёсць домы для індывідуальнага вырошчвання. Дойны статак аслугоўваюць сучасныя даільныя ўстаноўкі «Вестфалія» і вытворчасці Гомельаграсэрвіса.

Наш статак фарміраваўся спачатку на аснове беларускай чорна-пярэстай пароды. Потым завезлі кароў з Германіі, затым — з Даніі, Чэхіі. Апошні завод быў з Венгрыі. Бычкі-вытворнікі — як айчынным, так і імпартнай селекцыі, геномна-цэнзеныя, з высокім патэнцыялам. Выкарыстоўваем семіяны матэрыял з высокімі паказчыкамі прадукцыйнасці — з той жа Германіі, Швецыі, Канады, ЗША, нават Францыі.

Навуковае суправаджэнне нашай работы ажыццяўляе БелНДІ жывёлагадоўлі ў Жодзіне. Мы таксама шчыльна працуем з Гродзенскім аграрным

універсітэтам, іх вельмі моцны спецыялісты займаюцца трансплантцыяй эмбрыёнаў. Ад адной мамы — каровы-донара, пры пэўнай падрыхтоўцы атрымліваем некалькі эмбрыёнаў. Перасаджваем іх цялушкам-рэцыпіентам, якія выношваюць плод, і таксама атрымліваем здаровае перспектыўнае папаўненне.

На працягу апошніх шасці гадоў прадстаўляем на рэспубліканскую выставку «Бел-агра» сваіх каровак з сярэднясучасным надоем не ніжэй за 40 літраў. Азічка іх вядзецца па 18 паказчыках, па ўвагу бярозка, канешне, і прадукцыйнасць. Сёлетая наша Расінка заняла другое месца ў рэспубліцы сярод кароў на першай лактацыі.

Так што на базе нашага прадпрыемства фарміруецца генетычны патэнцыял дойнага статку краіны.

УНП 500029455.



Лабрант Міраслава РАМАНОВІЧ бярэ малако на пробу.



Начальнік комплексу «Дубаўцы» Людміла ШКАЦАКЦІХІНА.



## ■ На сцэне

## «УСЁ НАША ЖЫЦЦЁ СЯРОД МАЛАНАК»

Янка Купала кахае, спявае і моліцца  
на сцэне Музычнага тэатра

Сядзячы ў зале на прэм'еры спектакля «Жыццё і смерць Янкі Купалы», я думала, калі ж галоўны герой памрэ і ўсё гэта скончыцца. Рэальны Купала загінуў 28 чэрвеня, да чаго і была прымаркавана прэм'ера новай амбіцыйнай пастаноўкі Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. На вачах поўнай залы ў прэм'ерны дзень на сцэне адбылося катастрафічнае патанненне вобраза народнага паэта і выкарыстанне яго асобы для просценькай драмы на фоне жахаў эпохі. Мы схадзілі на музычны спектакль Міхаіла Кавальчыка, паглядзелі на ахі-ўздыкі акцёраў і вырашылі, што Купала гэтага не заслужыў.

Пастаноўка дзеліцца на два дзеянні і два розныя акцэнтны — у першай частцы на любоўную драму, а ў другой на жахі савецкага рэпрэсіўнага рэжыму. У цэлым «Жыццё і смерць Янкі Купалы» уяўляе сабой далёкую ад дакладнасці (ну і нічога) гісторыю каханя паміж паэтам і настаўніцай Паўлінай Мядзёлкай. Яны аказваюцца ў рэстаране, дзе выпіваюць ярка-чырвоны алкаголь і дэманструюць такую тэатральнасць, якая нават у тэатры глядзіцца недарэчна. Тут жа з'яўляецца цыганка і сваімі лішнімі песнямі-танцамі прадракае герою, што той будзе няшчасна кахаць адну жанчыну. У выніку героі ўлюбяюцца адно ў аднаго, спяваюць песні — у музычных нумарах удзельнічаюць танцоры і хор, а потым Янка Купала сплускае Паўліну.

Так пачынаецца гісторыя каханя, якая праходзіць праз усё жыццё паэта і ягоны прызае нават законная жонка Купалы цётка Уладзя (грэба паўтарыцца, што сюэт — п'еса напісана Анатолем Дзялэндзікам — выдуманы). Фантазія пра сусветную любоўную драму Янкі Купалы, мабыць, патрэбна тут для таго, каб «апапулярызаваць»

спектакль з нацыянальнай тэматыкай.

Праўда, пастаноўку «апапулярылі» настолькі, што гэта не жанр драмы выкарыстоўваецца для апоўдню аб песняру, а Янка Купала спекуляцыйна выкарыстоўваецца для зручнага жанру драмы. Прычым сама стылістыка «Жыцця і смерці» нясе ў сабе знакі спрощанага масавага мастацтва, у той час як галоўны герой — усё ж для Беларусі выключная персана. Тэатральны ўмешкі, сыход за рукі ўглыб сцэны, расставанне з надуманай прычыны дзеля драматычнасці сітуацыі, адрэцываныя позы на лаўцы з вострым лісцем, згадкі пра тое, як Купала запіў пасля сыходу Паўліны, — усё гэта надзвычай банальна і, на жаль, годна не апраўлена.

А элементу апраўлення тут звышдастаткова, прычым

**Яны аказваюцца ў рэстаране, дзе выпіваюць ярка-чырвоны алкаголь і дэманструюць такую тэатральнасць, якая нават у тэатры глядзіцца недарэчна.**

## ■ Кінакрокі

## АГНІ ВЯЛІКАГА ГОРАДА

## Што не так з фільмам пра ўніверсам «Цэнтральны»?

Легендарны ўніверсам «Цэнтральны» і яго заўсёднікі сталі галоўнымі героямі дакументальнай карціны. Плянцоўка пашпаўды вядомая сваёй «універсальнасцю» — сталінскі ампір прыцягвае да сябе і рабочага, і інтэлігента, тут можна сустрэць знакамых людзей, баўленне часу ля акна з відам на праспект Незалежнасці нясе ў сабе асаблівую пікантнасць. Аднак расцягнуты на гадзіну пятнаццаць жыццяпіс «Цэнтральнага» сканцэнтраваны на яго дзівацтвах, у выніку назва фільма аказалася спекуляцыйнай, сама карціна — незвычайнай маніпуляцыйнай рэчаіснасцю, а яе пасыл — сумнеўным задавальненнем.

Гэта, вядома ж, натуральна для кіно — маніпуляцыйна вымыслам і рэальнасцю дзеля стварэння патрэбных сэнсаў, але рэжысёры «Цэнтральнага» Даша Андрыянава і Коля Купрыч са сваім аўтарскім бачаннем, здаецца, перайшлі мяжу. Назва непрыхавана паказвае на аповед аб знакамітай установе, анатацыя характарызуе карціну як «фільм пра самае простае і легендарнае месца Мінска», здымкі замаўляюцца на ўніверсаме і прасторы каля яго. Здавалася б, усё зразумела, а ўлічваючы, што «Цэнтральны» — месца, сапраўды, легендарнае і шмат каму знаёмае, яшчэ і з інтэрыгай.

На справе ж дакументальная карціна не імкнецца стварыць колкі-небудзь шматбаковага, з прэтэнзіяй на паўнацэнны вобраз універсама і яго публікі. Мы паглядзелі фільм (яго ў свабодным доступе можна знайсці на YouTube) і ўбачылі ў ім толькі безагляднае жаданне зняць як мага больш трэшавую фактуру.

Алкоголікі, дзівакі, разгубленая моладзь сталі галоўнымі персанажамі стужкі, дзе аўтары, мож-

на меркаваць, нават не падазраюць, што кіно не можа быць толькі наборам сцэн, а любое іх спалучэнне складаецца ў пэўныя значэнні.

Далусімі, падазраюць. Фільм вырашыў настаяць на тым, што ён — пра «Цэнтральны», а не пра гарадскія арыгіналы. Ну, змешчаныя акцэнтны, нават катастрафічна змешчаныя акцэнтны, — таксама метады. Цалкам магчыма, аўтары рабілі мантаж, усведамляючы, што іх аб'ект — адна з самых вядомых устаноў горада і ў нейкім сэнсе яго візітная картка, а таму гаварыць аб «Цэнтральным» значыць гаварыць пра горад і яго жыхароў. Тады варты зрабіць вялізную зніжку на ўмоўнасць мастацкага твора, бо як дакументальны фільм «Цэнтральны» так сабе дакумент, і паспрабаваць адка-

**Назіраючы за спосабам аўтараў рабіць кіно, любіць сэнс, які можна раптам злавіць на экране, трэба ставіць пад сумнеў.**

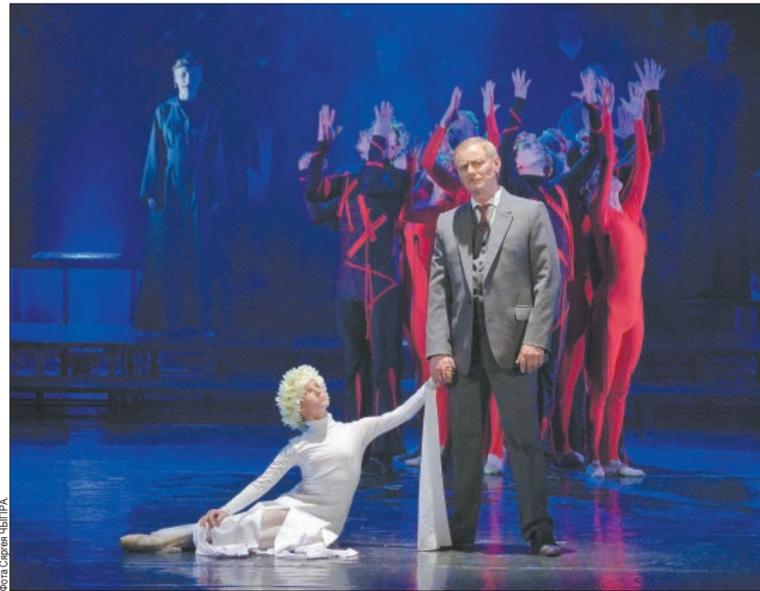


заць на банальнае пытанне, што аўтары хацелі сказаць (калі яны хацелі сказаць, а не моцна ўраціць).

Адразу адзначу, калі фільм нейкім чынам спрабуе сказаць пра горад ці таго горш — грамадства ў цэлым, то «Цэнтральны» страшнейшы за ваеннае кіно. Краіна тут губляецца не праз фізічную смерць, а ментальную — у дэградацыі і алкаголі. Тады можа стаць жудасна ад няскладных прамоў, ігры на камеру, нецэнзурнай лексікі, дзівакаватых персанажаў і канчатковага беспасвету. У той жа час героі фільма, хоць размаўляюць і нестандартна, але усё ж паслядоўна. Як Гамлет, якога падазравалі ў вар'яцтве, але адзначалі неабвержную логіку яго слоў. А прычыны «вар'яцтва» Гамлета нам вядомыя.

Першы дыялог адбыўся ў найбліжэйшым Макдональдсе, дзе маладыя людзі, пасмейваючыся, слухалі мужчыну, які выступаў за тое, каб змяніць канцэпцыю «Цэнтральнага» — людзі тут нібыта співаюцца, таму што ім рабіць няма чаго, застаецца толькі «піва і секс» (гучыць як паўнаватрасны лозунг). Потым мы бачым адпачынак нецвярозых кампаній маладых людзей, якія іграюць на камеру, спяваюць песні і дэманструюць менавіта такі антыўсё, таму што іх рабіць няма чаго, застаецца толькі «піва і секс» (гучыць як паўнаватрасны лозунг). Потым мы бачым адпачынак нецвярозых кампаній маладых людзей, якія іграюць на камеру, спяваюць песні і дэманструюць менавіта такі антыўсё, таму што іх рабіць няма чаго, застаецца толькі «піва і секс» (гучыць як паўнаватрасны лозунг).

Але аўтары не хочуць паведамляць пра ўніверсам нічога становага, таму ў статычных «палотнах», дзе вядомае чалавек глядзіць у акно, за акном агні вялікага горада, а на фоне — калоны імперскай сталінскай архітэктуры, у кут закрадаецца бутэлька алкаголю і ўсё псуе. Так пад знакам моцных напой і адпаведнага адпачынку ўніверсам і праходзіць праз



такль — нязграбны, наіўны і жанрава танны, то і патрэбных эмоцый тут не знайшлося.

Пакуль мы спатыкаліся аб невыносна тэатральнасць, адсутнасць ці надуманасць матывацыі, палсоваю драматычнасці гісторыі каханя, пастаноўка расцягнулася амаль на тры гадзіны і змясціла ў сабе вялікую колькасць вакальных партый, што часам нагадвала канцэрт, бо падчас выканання акцёры тапталіся на адным месцы, глядзелі адзін на аднаго і круцілі галавой.

Ды і сама гісторыя, дзе Паўліна Мядзёлка пасля адмовы выйсці за Купалу замуж вяртаецца да яго праз некалькі гадоў і папракае ў тым, што паэт яе не дачакаўся і ажаніўся, не выклікае да сябе даверу.

Пацешна, што смерць Янкі Купалы, з'яўляючыся ў назве, паўстае тут адразу ў некалькіх варыянтах — яна не праіграецца, толькі называецца, але

прадстаўляе адразу ўсе версіі. Паўліна Мядзёлка бачыць свайго каханага ў якасці духа ці вобраза ў сне і пачынае з ім размову, падчас якой агучвае, як гэты магло адбыцца. Тут і самагубства, і НКВС, і маладая афіцэнтка, якая адштурхнула Купалу занадта моцна. Не сыш-

**Пастаноўка расцягнулася на тры гадзіны і змясціла ў сабе вялікую колькасць вакальных партый, што часам нагадвала канцэрт.**

ліся быццам бы ні на чым, хоць паэт шматзначна прамаўчаў пасля ўласнай версіі Паўліны. Але ўлічваючы, што за некалькі хвілін да гэтага ён такое развіццё падзей абверг, то незразумела, што і думець. Аўтары вырашылі не даваць выразнага адказу, хоць якраз тут было б дарэчы канкрэтнае бачанне —

спектакль уяўляе сабой выдумку, а гэта дае права і смерць Купалы паказаць такой, якой яна, магчыма, не была. З намімамі ж на верагоднасці мы і так добра знаёмыя.

Музычны тэатр прапанаваў глядачу нацыянальную тэматыку і нават прымаркаваў яе прэм'еру да канкрэтнай даты, але так надбайна сыграў па ўсіх кірунках, што нават вершы, на жаль, пастаноўку не ратуюць (затое часам ператвараюцца ў добрыя музычныя нумары).

Янка Купала стаў галоўным героем таннай і банальнай драмы, паспяваю і памаліўся на сцэне, перажыў «выбрыкі» сістэмы і жанчыны і бясцэльна памёр. Але я ўсё яшчэ спадзяюся, што надалей яго імёна будзе звязвацца з больш дасканалым мастацтвам.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

# Жырандоля

Наш культурны асяродак

Выпуск № 23 (419)

## ■ У закрытай прасторы

ІНШАПЛАНЕЦЯНЕ  
МАХАЮЦЬ РУКОЙ

3 дня нараджэння мастака-фантаста  
Язэпа Драздовіча спаўняецца 130 гадоў

Яго фэнаменальнасць, таленавітасць і ўпартасць, як падкрэсліваюць мастацтвазнаўцы, паўплывалі на развіццё нацыянальнага Адраджэння. У Нацыянальным мастацкім музеі да юбілею майстра падрыхтавана экспазіцыя «Сусвет Язэпа Драздовіча», якая будзе даступна глядачам аж да канца года.

Настолькі маштабна творчае мастака дэманструецца ўпершыню: у залах выстаўлена больш за семдзесят твораў — жывапіс, графіка, дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва — з шасці музеяў. Выстаўка ў тым ліку прысвечана аднаму з першых даследчыкаў творчасці Язэпа Драздовіча Арсеню Лісу.

Язэп Драздовіч быў сапраўды народны філосаф — аўтар адных з першых прызнаў сябе менавіта беларускім мастаком, яго творчая спадчына звязана і з этнаграфічнымі вандровак па Беларусі, і з гісторыяй краіны, і з касмічнымі замалёўкамі. На ўваходзе, напрыклад, размешчаны ваенны аўтапартрэт 1943 года, дзе аўтар паўстае трохгаловам, паказваючы свае жыццёвыя іпастасі: выкладчыка-мастака, астранома і краязнаўца.

— Калі б была магчымасць, яму можна было б дамалаваць яшчэ некалькі галоў, таму што ён сапраўды унікаў, — кажа мастацтвазнавец, вядучы навуковы супрацоўнік Нацыянальнага мастацкага музея Надзея УСАВА. — Бо ён жа і археолаг, і этнограф, і нават хірамант. Такіх людзей у 1920-я гады называлі «культурынікамі». Ён ствараў рэльефы на дрэве, пасля якіх мастака сталі называць яшчэ і скульптарам. Гэта быў самабытны творца, які бачыў свет асаблівым, шматузрунёвым.

Творчы шлях Язэп Драздовіч пачынаў з графікі, ствараў партрэты беларускіх князёў, дзе вельмі старанна прапрацоўваў кожную дэталю, пісаў вочы чалавека вялікімі і вышуклівамі (па гэтым Драздовіч і пазнаваў). Многія работы захаваліся, таму што іх купляў Беларускі музей Івана Луцкевіча ў Вільні. У 1941 годзе музей закрылі,



у выніку работы тэатрылі ў Акадэмію навук Беларусі, у мастацкі і гістарычны музеі. На выстаўцы прадстаўлены і жывапісныя гістарычныя палотны з калекцыі Музея старажытнабеларускай культуры, напрыклад «Выгнанне народнага князя» альбо «Усяслаў Чарадзей пад Гародняй», якія выстаўляліся вельмі рэдка. Тут жа шаржавана-карыкатурныя творы, праз якія Драздовіч высмейваў прагнасць і меркантильнасць. Адно з галоўных адметнасцяў экспазіцыі з'яўляецца серыя твораў, прысвечаных Францыску Скарыну.

Язэп Драздовіч ствараў ілюстрацыі для многіх выданняў, у тым ліку для газеты «Наша ніва». Спачатку мастаку плацілі добра, а пасля сітуацыя змянілася, і трэба было шукаць, дзе зарабляць на хлеб. Пры Беларускаму музеі Івана Луцкевіча Язэп Драздовіч стварыў невялікі кіёск сувеніраў, дзе рэзаў драўляныя кіі, якія карысталіся вялікім поспехам. Некалькі кіёў прадстаўлены на выстаўцы.

Карціна «Прарок» — фактычна адна з першых работ беларускага сімвалізму: акно байніцы, выразанае па форме сілуэта прака, праз яго глядач бачыць акно да нябеснага горада. Калі творца адаслаў некалькі такіх карцін у «Нашу



ніву», яму адказалі, што сімвалізм нікому не цікавы і не зразумелы, і папрасілі дасылаць ілюстрацыі і краязнаўчыя замалёўкі. Драздовіч хацеў зрабіць выстаўку сімвалічных работ, але нават бліжкія і сябры яго не падтрымалі. Гэта сумны факт біяграфіі творцы: ён лічыў сябе адзіночкі.

— Язэп Драздовіч ніколі не меў сям'і. Толькі аднойчы, калі выкладаў у гімназіі, закахаўся ў сваю вучаніцу Жэнечку і нават вырашыў пасватацца да яе, — расказвае Надзея Усава. — Але бацькі дзяўчыны сказалі, што ён вельмі дзіўны, і забаранілі даччы ісці за мастаком. З таго моманту творца больш не спрабаваў уладкаваць асабістае жыццё і не думаў пра наладжанне побыту. Ужо за савецкім часам яму далі дом і карову, а ён не ведаў, што з гэтым рабіць. Шмат часу пражыў у сям'і братаў, часта вандраваў па вёсках. За дзень мог праходзіць па пяцьдзесят кіламетраў пешшу. Яму падабалася мяняць уражанні, гутарыць з людзьмі. У многіх дамах яго ведалі і кармілі. Быў жада-

ным госцем і часта начаваў у адрынах, дзе збіраліся дзеці, і ён расказваў ім гісторыі пра Сусвет.

Больш за усё Язэп Драздовіч вядомы як чалавек, які першы — у пачатку 1920–1930-х гадоў — пачаў пісаць іншапланецян. Пасля таго як яго звольнілі з гімназіі з-за працоўнай спрэчкі, ён пасяліўся ў Вільні, пачаў хадыць у бібліятэку і вывучаць кнігі па астраноміі. Мог уваходзіць у стан трансу і казачу, што падчас астральных пацараджаў лётаў над планетамі і бачыў, які яму махалі рукамі іншапланецяне. Замалёўваў убачанае, ствараючы фантазіюны ўтопіі.

Напрыканцы жыцця мастак вельмі хацеў сабраць свае творы, каб арганізаваць выстаўку. Аднак не паспеў. У 1954 годзе яго знайшлі хутаране на дарозе без прытомнасці. Ён памёр у забывіці ў сельскай ляркарні. Пахавалі Драздовіча ў Ліплянах.

Праз пяць гадоў пасля яго смерці быў запушчаны першы штучны спадарожнік Зямлі, праз сем гадоў паляцеў у космас першы чалавек, а праз пяцнаццаць — людзі ступілі на паверхню Месяца, як мастак і прадказваў.

Вікторыя АСКЕРА

■ (Не)тыповыя беларусы

# Мець прыгожую постаць і быць шчаслівай ніколі не позна

69-гадовая беларуская мадэль — пра вытанчанае старэнне, эндарфіны і прыгажосць штодзённасці

Ці бяцца сучасныя беларускі старасці? Вельмі! Мяркуючы па ўсім, нашмат больш, чым жанчыны ў Заходняй Еўропе. Дзякуючы дасягненням сучаснай медыцыны ў еўрапейскіх краінах цяпер папулярны пасыл: цяперашнія 70 гадоў — гэта ранейшыя 50. А ў нас нярэдка даводзіцца чуць нават ад 45-гадовых жанчын: маўляў, што ўжо ў мае гады... А ўсё таму, што нам не стае пазітыўных вобразаў жанчын за 50 — здаровых, жыццерадасных, творчых і стыльных, якія натхнялі б сваім прыкладам, на якіх хацелася б раўняцца.



Наша гераіня якраз з іх ліку. Напярэдняні свайго 70-годдзя яна ўпершыню выйшла на подыум у якасці мадэлі, чым прыцягнула да сябе ўвагу шматлікіх СМІ... Прамая спіна, высокая паднятая галава, паходка 30-гадовай жанчыны — гэта тое, што найпершы кідаецца ў вочы. Потым увагу прыцягваюць лёгкасць і ўсмешка, добры выгляд на вуліцы, каб зрабіць камплімент. Яе маладыя сяброўкі кажуць, глядзячы на яе, што ім ужо не страшна старэць. А ў кафе, куды мы зайшлі, каб пагаварыць, маладыя хлопцы афіцэнт у адказ на яе ўсмешку мімаволі расправіў плечы...

## УДЗЯЧНАСЦЬ УМАЦОЎВАЕ ЗДРОЎЕ І ІМУНІТЭТ

Яшчэ мне вельмі дапамагае, што я выпрацавала ў сабе навык удзячнасці. Я і сёння казала: прачынаешся — падзякуй Госпаду або, калі не верыш у яго, Сусвету, Космасу за тое, што вочы твае бачаць, вушы



Такім чынам, знаёмцеся — **Вольга ШАТЫКА**, звычайная мінчанка, зусім не жонка багатага бізнесмена або высокапастаўленага чыноўніка. Знешнім выглядом і здароўем абавязана выключна сваім намаганням: пастаяннаму жаданню сумашчэ новаму, розуму і вмяшчальнасці. Ну, і генетыцы, вядома, куды ж без яе. Але, думаем, адна генетыка так не спрацавала б, калі б у нашай гераіні не было вышэйпералічаных якасцяў...

## КОЖНЫ ДЗЕНЬ ЯК ПАДАРУНАК

Мой любімы час дня — раніца. Устаю дзесьці а сямой гадзіне, выпіваю шклянку вады... Я сустракаю кожны дзень як падарунак. Імкнуся настроіцца на тое, што здарыцца нешта прыемнае. Адрэза паля абуджэння я іду ў парк. Мне пашанцавала, ён за сем хвілін ходу ад майго дома. Там зараз такая прыгажосць! Спевы птушак, шлох лістоты, блікі сонца, кветкі... Пасля вяртання з прагульні я выконваю гімнастыку. Потым гатую сніданак, выпіваю каву... Мне падабаецца раніца, таму што яна дорыць прадчуванне чагосьці новага, прыемнага — прадчуванне добрага дня...

## ХТО ВЫ: МУХА АБО ПЧАЛА?

Я аптымістка. Але я наўмысна выпрацоўвала ў сабе пазітыўнае стаўленне да жыцця. Ёсць такое выказванне: «Пчала, куды б яна ні прыляцела, на любым сметніку знойдзе кветку і вып'е нектар. Муха, у які б райскі сад ні заляцела, знойдзе бруд». Чалавек павінен зразумець для сябе, хто ён: муха або пчала? І калі муха, то трэба выпрацоўваць навыкі пчалы — прымушаць сябе канцэнтравць увагу на добрым. Яго можна знайсці заўсёды і ўсю

менавіта яно, а не лагона за прыгажосцю. Каб не стаць лядшчыні і не быць клопатам для сваіх блізкіх. Як медык (Вольга Шатыка — кандыдат медыцынскіх навук, 40 гадоў прапрацавала ў ахове здароўя, 30 гадоў выкладала ў Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі. — **Аўт.**), я добра ведаю, што сярэдняя працягласць жыцця расце. Дасягненні медыцыны падарылі нам 20—25 гадоў дадатковага жыцця. Але ўнікае пытанне: што мы падаўжаме? Час жыцця або час лядшчыні? Трэба імкнуцца, каб жыцця.

## У ЖЫЦЦІ — ТОЕ, ШТО Ё ГАЛАВЕ

Кожнаму чалавеку ў 45—50 гадоў трэба ўзяць сабе, якім бы ён хацеў быць у 70—75 гадоў, чым бы ён хацеў займацца ў гэтым узросце, які стан здароўя ў яго павінен быць. Трэба стварыць сабе вобраз — і затым раскласці па палічках, як рухацца ў гэтым кірунку, што варта рабіць штодня. Прадумаць крыніцы дадатковага даходу на пенсію: можа, навучыцца нейкаму хобі, якое зможа прыносіць прыбытак...

У 63 гады я сышла з працы і хацела стварыць адукацыйную праграму па нутрыцыялогіі (навукова дысцыпліна, што вывучае розныя аспекты харчавання. — **Аўт.**). Навучаць людзей вызначаць свой самацкі тып целаскладу, якія прадукты падыходзяць кожнаму з іх, які ўраўнаважаны і свабодна здольны практыку гатавання ежы, каб яна не была занадта цяжкай... Але часова прыйшлося адмовіцца ад гэтай ідэі, таму што трэба было даць маму. Год таму яна памерла... Ёй было 93 гады, і гэта было якраз тое, што называецца старэчай слабасцю. Мне б хацелася старэць сімільна павольна, і я думаю, гэта магчыма...

## НЕ ПЕРАТВАРЫЦА Ё НОВЫХ НЕПІСЬМЕННЫХ

У маім узросце вельмі важна займацца нейкай справай, якая прыносіць задавальненне, радасць, натхненне. Яе абавязкова трэба для сябе знайсці! Для мяне зараз гэта збор матэрыялаў для будучага відэаблога, у якім збіраюся расказаць людзям аб правілах, што дазваляюць падтрымліваць здароўе і жыццёвую энергію. Я зараз пра фінансавы выдаткі, але пры гэтым яны губляць сваё здароўе. Хоць галоўнай матывацыяй павінна быць

ключчы непатрэбныя спрэчкі. Хоць, я лічу, са сваякмі трэба падтрымліваць адносіны наглядзячы ні на што. У такім узросце, як мой, адносіны са сваякмі маюць вялікае значэнне... Пахлылі ўзрост страшны адзінотай. Калі чалавек сыходзіць з працы, нярэдка знікае мэта, сэнс жыцця — тое, дзеля чаго чалавек трэба ўставаць з ложка раніцай. Але гэта можна знайсці. Калі любіце жывёл, можна стаць валанцёрам і дапамагчы ім. Хтосьці займаецца экалогіяй... Можна рэалізаваць нейкія свае мары — навучыцца малаваць, удасканаліць замежную мову... Я збіра-

юся заняцца мовай, таму што хачу падарожнічаць самастойна. Хачу навучыцца заказваць білеты на паўкосты, апартаменты...

## ЗНЯЦЬ СТРАХ ПЕРАД СТАРАСЦЮ

У грамадстве павінен быць станоўчы прыклад, натхняльны вобраз, які прымушае б задумацца: што трэба змяніць у сваім жыцці, каб дасягнуць таго ж? Яны могуць зняць страх перад старасцю. А сёння мы баімся старасці — і павольна дрэйфуюм у яе кірунку. На Захадзе цяпер з'явіўся тэрмін «вытанчанае



старэнне». Гэта значыць — чалавек застаецца самім сабой, ён развіваецца, атрымлівае асалоду ад жыцця. Так, знешне могуць з'явіцца нейкія ўзроставыя прыкметы, але гэта ніяк не пазбаўляе радасці жыцця. Такую нова філасофію, новае стаўленне да жыцця. І нам таксама трэба мяняць стандартны вобраз чалавек ва ўзросце 60+, які зараз ёсць у нашым грамадстве.

Святлана БУСЬКО. Фота з архіва гераіні

## Два важных тэзісы ад Вольгі Шатыкі

**ЧАГО НЕ РАБІЦЬ**  
Не есці паўфабрыкатаў і іншай «смецэвай» ежы. Гатаваць самім. Вы не ведаеце, колькі солі, тлушчу або цукру дадалі ў стравы, якія вы замовілі ў кафе. Там ніхто не клапаціцца аб вашым здароўі.  
Не есці транстлушчы — яны пашкоджаюць эндатэлій (унутраны слой, які высцілае сценкі сасудаў). Гэта значыць не купляць маргарын і ўсё тэя смачнасці, якія прыгатаваны на яго аснове.

**ШТО РАБІЦЬ**  
Рухацца! Прычынам трэба выбраць той тып фізічнай актыўнасці, які можна без цяжкасці ўключыць у сваё паўсядзённае жыццё. Я фанат здаровага ладку жыцця, але не хаджу ў фітнес-клубы — сама займаюся скандынаўскай хадой у парку, самацкімі практыкаваннямі па сістэме Томаса Ханна і практыкую даосскую тэхніку дыхання. У інтэрнэце ёсць канал на YouTube беларускага кінэзіялага Таццяны Сахарчук. З яго можна цалкам бясплатна даведацца, як правільна хадзіць, сядзець, рухацца, каб цела не «зношвалася», а спіна заставалася здаровай, прамой і прыгожай...

Іван КУПАРВАС.



# ПРАЙГРАЎШЫЯ ВЫБЫВАЮЦЬ

Сёння стартуе плэй-оф чэмпіянату свету па футболе

48 матчаў  
групавога  
этапу  
чэмпіянату  
ў Расіі  
наведлі  
2 мільёны  
178 тысяч  
894 гледачы.  
Мільёны  
балельшчык  
турніру быў  
зафіксаваны  
21 чэрвеня  
на матчы  
паміж  
зборнымі Данія  
і Аўстралія.



Для расійскіх балельшчыкаў галоўнай падзеяй мундзіялу на сваёй радзіме стаў выхад каманды Станіслава Чарчасова ў 1/8 фіналу. Напярэдняні турніру ў дзевяці кантрольных матчах расіяне змаглі атрымаць толькі дзве перамогі. Але калі справа дайшла да важных гульняў, зборная Расіі ў выдатным стылі перамагла саудаўцаў і егіпцянаў, праўда, потым саступіла ўругвайцам.

Значнай падзеяй у матчах групы С стаў пенальці, зароблены Антуанам Грызманам у матчы з аўстралійцамі. Каб прыняць канчатковае рашэнне па эпізодзе, уругвайскага арбітра Андрэсу Кунья прыйшлося скарыстацца сістэмай VAR — упершыню ў гісторыі чэмпіянату свету. Потым відэапаўторы на мундзіялі сталі прымяняцца рэгулярна. Таксама героямі квартэта С можна назваць перуанскіх балельшчыкаў. Увесьля латвіна-амерыканцы апанавалі Саранск і спрыялі ўзнікненню жарту, што горад сталіца не толькі Мардовіі, але і Перу.

У групе D самай выдатнай часткай выступлення зборнай Харватыі стаў разгром аргенцінцаў. І ў двух іншых матчах «клятчастыя» таксама атрымалі ўпэўнены перамогі і відавочна маюць прэтэнзіі на медалі чэмпіянату. Жорстка раскрытыкаваныя сваёй прэсай аргенцінцы ўсё ж такі змаглі сабраць волю

ў кулак і вырвалі пуцёўку ў 1/8 фіналу ў нідэрляндаў.

Ну, і ў квартэце F здарылася самая гучная сенсацыя групавога этапу. Зборная Германіі пацвердзіла сумнае правіла апошніх пяці чэмпіянатаў свету — дзевяці чэмпіёны з Еўропы ніколі не выходзіць з групы, праблем на гэтай стадыі пазбеглі толькі бразільцы на ЧС-2006. Немцы стартавалі з сенсацыянага паражэння ад мексіканцаў, потым здолелі выраць перамогу ў Швецыю, але ў вышэйшай гульні супраць карэйцаў здарылася поўная катастрофа. У выніку зусім слабы і сенсацыяны вынік для бундэсціма — апошняе месца ў групе, чаго ад чэмпіёна свету не чакаў ніхто.

Такім чынам, у 1/8 фіналу чэмпіянату свету 2018 года ў Расіі згуляюць: **30 чэрвеня, субота** 17.00 Францыя — Аргенціна 21.00 Уругвай — Партугалія **1 ліпеня, нядзеля** 17.00 Іспанія — Расія 21.00 Харватыя — Данія **2 ліпеня, панядзелак** 17.00 Бразілія — Мексіка 21.00 Бельгія — Японія **3 ліпеня, аўторак** 17.00 Швецыя — Швейцарыя 21.00 Калумбія — Англія

| Даты        | Падзеі   | Людзі |
|-------------|--|-------|
|             | <b>30 ЧЭРВЕНЯ</b>  |       |
| <b>1848</b> | год — Горы-Горацкая земляробчая школа вышэйшага разраду ператворана ў Горы-Горацкі земляробчы інстытут.  |       |
| <b>1898</b> | год — у Віцебску пачаў курсіраваць першы ў Беларусі трамвай на электрычнай цязе. Трамвайны парк складалі 18 матарных і 16 прычальных трамвайных вагонаў, працягласць трамвайных ліній складала 5,1 кіламетра. У гады Вялікай Айчыннай вайны вагоны былі спалены, абсталяванне разбурана. Трамвайны рух адноўлены ў кастрычніку 1947 года.  |       |
| <b>1958</b> | год — нарадзіўся Васіль Якушаў, беларускі спартсмен (вяславанне акадэмічнае), заслужаны майстар спорту СССР. У 1992—1997 гадах галоўны трэнер па акадэмічным вяславанні СКА (Мінск). Сярэбраны прызёр XXII Алімпійскіх гульняў, бронзавы прызёр XXIV Алімпійскіх гульняў. Сярэбраны прызёр чэмпіянату свету (1982), бронзавы прызёр чэмпіянату свету (1986).   |       |
| <b>1963</b> | год — нарадзіўся Сяргей Новікаў (вёска Краснае Маладзечанскага раёна), вайн-інтэрнацыяналіст. Са студзеня 1985-га выконваў інтэрнацыянальны абавязак у Афганістане. У ліпені ноччу на чале падраздзялення пайшоў на выкананне баявога задання — размініраванне дарогі да кішлака, у ваколіцах якога размяшчаліся склады са зброяй і боепрыпасамі душману. На досвітку калона трапіла ў засаду. Галаўны бронетранспарцёр, у якім знаходзіўся лейтэнант Новікаў, быў расстрэляны з гранатамётаў. Смяротна паранены, заняў абарону і стрымліваў націск душману да падыходу асноўных сіл. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.                                     |       |
| <b>1648</b> | год — у Францыі сваю актыўную дзейнасць пачала Фронда (літар. «прашча»), якая аб'ядноўвала Парыжскі парламент (судовую палату), частку пазбаўленай прывілеяў шляхты і простых парыхан. Яе дзейнасць была накіравана на абмежаванне каралеўскай улады, незадаволенасць якой пагаршалася тым, што тады краінай фактычна кіравалі чужынцы — каралева Ганна Аўстрыйская і кардынал-італьянец Мазарыні. Пасля вылучэння Фрондай патрабаванняў у наступныя пяць гадоў у Парыжы не раз усьпыхвалі паўстанні, пакуль у 1653 годзе франдзісты не былі разгромлены, а каралеўска ўлада пры Людовіку XIV стала неабмежаванай. Не выпадкова кароль-сонца завуляў: «Дзяржава — гэта я». |       |
| <b>1748</b> | год — нарадзіўся Жан-Дамінік Касіні, французскі астраном і геадэзіст, стваральнік першага поўнага атласа Францыі.  |       |
| <b>1908</b> | год — над шырокай тэрыторыі Цэнтральнай Сібіры ў басейне ракі Падкаменная Тунгуска пры ўварванні ў шчыльныя слаі атмасферы на вышыні 10 кіламетраў упаў і ўзарваўся гіганцкі метэарыт. У выніку выбуху магнутасць, павадле некаторых ацэнак, больш за 40 мегатон, была спустошана тэрыторыя ў 2 тысячы кв. кіламетраў.   |       |
| <b>1948</b> | год — навукоўцы Уільям Шоклі, Уолтэр Братэйн і Джон Бардэйн з Bell Laboratories абвясцілі аб стварэнні транзістара.  |       |

У сувязі са святам наступны нумар газеты «Звязда» выйдзе 4 ліпеня 2018 года.

## СЁННЯ

**Сонца**

|         | Усход | Захад | Даўжыня дня |
|---------|-------|-------|-------------|
| Мінск   | 4.41  | 21.45 | 17.04       |
| Віцебск | 4.22  | 21.43 | 17.21       |
| Магілёў | 4.31  | 21.35 | 17.04       |
| Гомель  | 4.37  | 21.22 | 16.45       |
| Гродна  | 4.58  | 21.58 | 17.00       |
| Брэст   | 5.08  | 21.50 | 16.42       |

**Месяц**  
Поўня 28 чэрвеня.  
Месяц у сузор'і *Вадэліа*.

**Імяніны**  
Пр. Мануіла, Савасія, Савелія, К. Гертурды, Люцыны, Эміліі, Арнольда, Кірылы, Раймунда, Уладзіслава, Эрнеста.

## ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

| ГРОДНА                                   | ВІЦЕБСК                                  | МАГІЛЕЎ                                  | ГОМЕЛЬ                                   |
|--|--|--|--|
| 748мм рт.ст.<br>+14...+16°<br>+13...+15° | 741мм рт.ст.<br>+10...+12°<br>+15...+17° | 735мм рт.ст.<br>+11...+13°<br>+20...+22° | 739мм рт.ст.<br>+13...+14°<br>+18...+20° |

Абазначэнні:  
 ● німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў  
 ● невялікія геамагнітныя узрушэнні  
 ● слабая геамагнітная бура

...у суседзях

| ВАРШАВА    | КІЕЎ       | РЫГА        |
|------------|------------|-------------|
| +15...+17° | +15...+17° | +15...+17°  |
| ВІЛЬНЮС    | МАСКВА     | С.ПЕЦЬРБУРГ |
| +12...+14° | +22...+24° | +13...+15°  |

## УСМІХНЕМСЯ

— Гы-ы-ы! Мама, глядзі! У веласіпедыста пальчаткі як у нашага таты шкарпэткі!

Пяцікіламетровая прабэжка падаўжае жыццё на паўгадзіны. ...Але займае 40 хвілін.

— Як ты зарабляеш на жыццё?  
— Зарабляю тым, што пішу.  
— І што ты пішаў?  
— Я пішу сваім бацькам, каб даслаці грошай.

— Та-а-ак!  
— Табе наліць?

## ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА. ВЫДАВАННЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якушэвіч

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФЬЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИН (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЫКА, С. РАСОЛЫКА, А. СТАНЕСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШКА. Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (гэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 287 44 04, скартарыята — 292 05 82, аддзялення за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў; у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэры: 287 18 81.

http://www.zviatda.by;  
e-mail: info@zviatda.by;  
(для зваротаў): zvarot@zviatda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviatda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруж матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета алокуавана ў Рэспубліканскім унітарным прадрывстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку» ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 2352.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12  
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30  
29 чэрвеня 2018 года.